

Historia Cahàn Ìnì Libro Xī Ndiòs

Historias Seleccionadas de las Sagradas Escrituras

Historia Cahàn Īnì Libro Xī Ndiòs

Historias Seleccionadas de las Sagradas Escrituras

WORLD GOSPEL DISTRIBUTORS

en el idioma mixteco de Cacaloxtepec
(Distrito de Huajuapán de León, Oaxaca)
y en español

8-116   México, D.F.   2.5C23

1969

This publication has been graciously underwritten by
World Gospel Distributors of Bethlehem, S. A.

ACLARACIONES SOBRE EL ALFABETO

del Mixteco de Cacaloxtepic

(Distrito de Huajuapán de León, Oaxaca)

La mayoría de las letras del alfabeto de este dialecto de mixteco se pronuncia casi igual en el mixteco como en castellano. Estas son las siguientes:

a, e, i, o, u, c, ch, d, f, g, j, l, m, n, ñ, p, qu, r, rr, s, t, v, y

Las vocales mixtecas siempre se pronuncian en uno de los tres niveles de tono: alto, medio, o bajo.

El tono alto tiene la misma característica que el acento prosódico en castellano. Es decir, no se escribe, pero se pronuncia. Se observa este tono en palabras mixtecas tales como: ndee "esta viendo" y mili "dinero". El tono medio se indica con una corta raya (˘) sobre la vocal. Se observa este tono en palabras tales como: iquf "hueso" y cōō "estará". Se indica el tono bajo con un acento grave (`) puesto sobre la vocal indicada. Se observa este tono en palabras tales como: côô "culebra" y cûcâ "peine".

La letra (h) indica un pequeño corte de voz entre dos vocales. Es preciso indicar esta ligera pausa porque sólo así se distingue entre tales palabras como: côô "culebra" y côhô "plato".

La letra (x) representa un sonido de origen nahuatl clásico. El sonido es semejante al que hace un cohete cuando asciende. Se oye este sonido en la palabra nahuatl "Ixtepec", y se encuentra en palabras mixtecas como: xitô "cama" y xôô "comal".

Cuatro de las cinco vocales mixtecas tienen la característica de ser nasalizadas. Estas se encuentran antes de la letra (n) como se observa en los siguientes ejemplos: cûan "amarillo"   dinhan "gavilan"   dêhèn "grasa"
înon "cigarro"

También se encuentran otras letras del alfabeto castellano en palabras prestadas del castellano.

Historia Xī Ñà Nì Quiā Ndiòs Sànhā

1. Ta Nì Quī Dàhà Ndiòs Ñàhivi Yoò
2. Cuàchī Adán Xìhìn Eva
3. Ta Nì Sānì Caín Abel
4. Barco Canō Xī Noé
5. Ta Nì Quī Dàhà Ndiòs Tì Còyinchi
6. Ta Nì Cānā Ndiòs Abram
7. Isaac Dèhē Abraham Xìhìn Sara
8. Ñà Nì Cūū Ta Nì Ndūcū Abraham Ñā Dihi Dèhē Nà Isaac
9. Ndī Uù Dèhē Isaac Xìhìn Rebeca
10. Ñà Nì Ndōhō Jacob Ta Nì Sàhān Nà Ñōò Xī Dìhī Na
11. Ta Nì Quiāvī José Nòò Tee Tùcù
12. José Xìhìn Ña Dihi Potifar
13. Ta Nì Sà nōò Cāà José Vēhē Cāà
14. Ta Nì Sà Ndūū José Gobernador
15. Īn Tā Iqui Nì Sà Nānī Moisés
16. Ta Nì Cānā Ndiòs Moisés Ñà Chī Ndēē Na Ñàhīvi Israelita
17. Ta Nì Chì Choōn Ndiòs Castigo Nòò Ñàhīvi Egipcio
18. Nāndīā Nì Yāhā Ñàhīvi Israelita Īnī Mar
19. Ndī Uxì Mandamiento xī Ndiòs
20. David Xìhìn Goliat
21. Ñà Nì Ndōhō Īn Profeta Nì Sà Nānī Elías
22. Cuàchī Īn Rey Nì Sà Nānī Acab
23. Ōnì Nèè Īr Ni Sà Ñōhō Īnī Īn Yītòn Xixì
24. Ta Nì Sà Nōcāà Daniel Nòò Ñōhō Leon

1 Ta Nī Quī Dàhà Ndiòs Nàhivi Yoō

Génesis 1 y 2

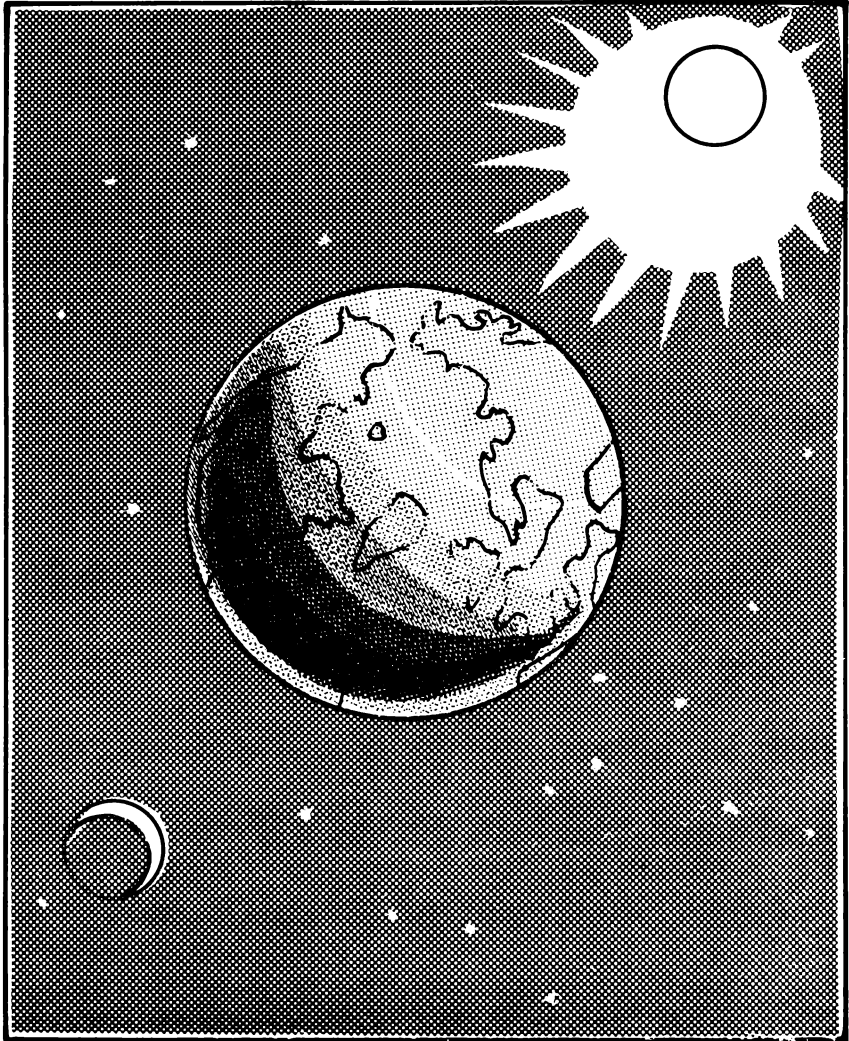
Sà nāhā quinī tā òn nī xoō ñàhivi yoō. Tā còò ti cāchìì ni xoō, tā òn nī xoō tāhàn yòò. Tā òn nī sa tēcù nī iīn ñàhivìì. Tā mīton ndiòs nì xòò.

Tā ñà nì quī dàhà ndiòs dīnā ñoho cuti ni sà ndūū cuàhà angel. Tā ndīdā angel yicuān nì sà quīā yà ndīdā ña nì sà dā ndacū ndiòs. Tā angel vīì ga nì xòò āndīvī ni sà nānī Lucero, ñà conì cāchì, "Dèhē dātèn, ta queē tì cāchìì." Tā nì xòò yātī gà yà nòò ndiòs tādā ndidā ga angel yicuān, saa cāā yāchì yà ñà conì ndiòs.

Dōcō nì sàà iīn quīì ña nì nā cōnī ùhù angel yicuān ndiòs, tā nì cāhān ya dā ndacū yà tatòhōn ndiòs. Tā nì cāhān ya cōō ndūū yà tatòhōn ndiòs. Tā òn nī sa quīā gà angel yicuān ñà nì sà cāhàn ndiòs. Tā ñà yìcuàn ni sà ndūū dīnā ñohon cuti cuachī.

Tā angel nì xòō vīì ga nì ndūū īīn angel ñà
cua càhàn xini ndiòs. Tā angel nì sà nānī Lucero
yicuān nì dà cahàn yà dāvā gà angel xī ndiòs ñà
chìcòn ñāhā ya. Tā nì xòō dāvā angel ñà nì
chìcòn yà angel nì sà nānī Lucero yicuān, tā nì
cà dā ndocō angel yicuān ndiòs, tā nì chìcòn yà
angel òn vahā yicuān. Tā angel cuu nòò noò
ndidā angel òn vahā yicuān nānī Satanás tā òn
dùù ga quìvì a cùù Lucero. Tā ndīdā angel vāhā
nì chìcòn Lucero yicuān nì ndūū ñànèhe. Tā
conì ñànèhe ñà ndīdā ñahivi yoō cāā cuàchī, tā
chìcòn nà Satanás, tā òn sà chicòn nà ndiòs.

Tā ta nì cūū ñà yìcuàn andīvī, ta nì dà ndacū
ndiòs ñà quīnīcuī ndīdā angel chicòn Satanás, tā
òn coo nduīī gà yà āndīvī. Tā nì quī dāhà ndiòs
āndēā ta yicuān còhòn ñànèhe yicuān quìì ña cādā
ndāā ndiòs sàha xihìn sahà ndidā nee nì quiā
cuàchī.

Tādā ni quī dāhā ndiòs ñāhivi yoō. Tā ta nì quī dāhā ya ñāhivi yoō, tā òn nī xoō ñā chii, ta nì sà chihìtòn ñahivi yoō. Tā nì cāhān ndiòs ñā cōō ñā chii noò ñahivi yoō. Tā cuu nì xòō ñā chii. Tā nì cāhān ndiòs ñā ta oō ñā chii coo nānī nduu. Tā ta chihìtòn ta cōō nānī sa cuāā.

Tā nì xòō cuāhā quinī tì cuii nòò ini ñahivi yoō, tā òn nī sa tùū nī līā ñōhō ichi nòò ñahivi yoō. Tā nì quī dāhā ndiòs āndīvī, ta nì dà ndacū yā ñā cōhòn dāvā tì cuii āndīvī ta cōō vico. Tā nì quī dāhā ndiòs ndīdā quitì oō ñāhivi yoō

Dōcō òn nī xoō nī īn ñāhīvì ñahivi yoō. Tā nì cāhān ndiòs, ñā cōō īn nèè ī ñā cōō dā ndacū nà nòò ndidā quitì. Tā nì quēhēn ndiòs barro, tā nì quī dāhā ya īn cuerpo xī nèè ī, ta nì tī tàchì ya dìchì cuerpo yicuān, tā nì quiā yā ñā īn ñāhīvì tecu cōō ndūū cuerpo yicuān. Tā nì sàhā yā īn ānimā tecu, ñā òn cuu oōn gā ñā

nòò nee īī yicuān. Nī xīnī ndiòs ñà nī xòò
ndācū nee īī yicuān, tā nī sà sā ndèhè vii na,
tā nī càhàn yà ñà cōō nānī na Adán.

Tā nèè īī yicuān nī xòò nà īnī īīn jardín nī
quī dāhà ndiòs nī sà nānī Edén. Tā nī xòò
cuàhà yiton nanō īnī jardín yicuān, tā mànhìn davā
jardín yicuān nī xòò īīn yùtē. Tā nī dà ndacū
ndiòs nòò Adán ñà cōō ndèè nà jardín yicuān. Tā
īīn quī nī dà taca ndiòs ndīdā quitì noò Adán,
tā nī càhàn yà ñà cuàhā nà quìvì iin īīn quītì
yicuān. Tā nī sàhā Adán quìvì ndidā quitì oō
ñāhivi yoō .

Tā ndīdā a nī sà ndūū ñà vāhā ini jardín
yicuān. Dōcō nī xòò mīītohon Adán, tā nī sà
cūū ndavi na. Tā saa yìcuàn nī quīā ndiòs ñà
cùdù Adán, tā nī quī nēhē yà īīn īquī chica na.
Tā xihìn īīn īquī chica Adán nī quī dāhà ndiòs
dīnā ñoho cuti ñahà. Tā ta nī ndōtō Adán, tā nī

dà nehè ndiòs ñāhà yicuān nòò Adán, tā nì cāhān
na nì xīnì nà ñāhà yicuān. Tā nì sà nānī nee
dīhi yicuān Eva. Tā nì sà ndēè Adán jardín
yicuān, tā nì sà xicā nōō nà xihìn ña dihi nà.
Tā nì xòō vīcō ini ndī uè nà, chī nì sà ndēè
ñāhā ndiòs, tā nì sà sàhā yà ndīdā ña nì sà xīnī
ñoho na.

Tā còò iīn ñāhā oō ñāhivi yoō ñā nī cuahà
mia, chī ndīdā ñahā nì quī dāhà ndiòs. Tā ndīdā
ñā oō ñāhivi yoō cùù ñahā yà. Tā nì xīnì yà ñā
ndīdā ña nì quī dāhà ya cùù ña vāhā.

2

Cuàchī Adán Xihìn Eva Génesis 3

Tā nì quī dāhà ndiòs ñàhivi yoō, tā òn nī xoō cuàchī, sà ndīdā a nì sà ndūū ñà vāhā. Tā nì xoō īn jardín nì sà nānī Eden. Tā yicuān nì sà nduīī ùù ñàhīvī, īn nèè īn xihìn īn nèè dīhi. Tā nèè ī yicuān nì sà nānī Adán, tā nèè dīhi yicuān nì sà nānī Eva.

Tā īn quīī ni cāhàn ndiòs nòò ndi uù nà ñà, "Cūū cāà na ñà oō ndāhà ndidā yitòn oō īnī jardín yicuān. Dōcō òn sà caa na ñà oō dāhà yitòn iin mahìn jardín yicuān, chī nā caa na à tā cūū nà," caā yà. Tā nì dà nehè yà yītòn yicuān nòò ndi uù nà.

Tā nì xoō īn ñànèhe nānī Satanás, tā quīnī xini ùhà ndios. Tā īn quīī ni ndūū ñànèhe yicuān tatòhō ī còò, ta nì sàhàn ñà īnī jardín nòò oō Eva. Tā nì ndàcà tòhòn a nòò Eva ñà, "À ñà ndāà ñà nì dà ndacū ndiòs ñà òn caa Eva xihìn Adán ñà, oō ndāhà ndidā yitòn oō jardín yicuān," caā Satanás. Tā nì cāhàn Eva ñà, "Cūū cāà na ñà oō ndāhà ndidā yitòn oō īnī jardín yicuān, dōcō oō īn yītòn ña nì dà ndacū ndiòs

ñà òn cuū cāà na ñà oō ndāhà tòn, chi to nā caa na ñà oō ndāhā yitòn yicuān, tā cūu nà," caā Eva. Tā nì càhàn Satanás ñà, "Òn ndisā cūu nà, chī to nā caa na ñà oō ndāhā yitòn yicuān tā cōō ndūū nà tatorhōn ndiòs. Tā cōnì nà ndi cūu ña vāhā, tā ndi cūu ña ūhù," caā ñànèhe yicuān.

Tā nì sā ndèhè Eva yitòn yicuān, tā nì xīnì nà ñà oō vī ña itā ndāhà tòn. Ta nì tīn nà ī ñà itā ndāhà tòn, ta nì sāà na à. Tā cuu nehē nà ñà nì sàhàn nà, tā nì sàhā nà ñà nòò Adán, tā nì sāà tahàn Adán ñà. Tā dicuān nì quā Adán xihìn Eva ñà nì dà ndacū ndiòs ñà òn caā nà.

Tā sà īnī quì da ni sàà ndiòs jardín yicuān saa nda tohon ya xihìn Adán xihìn Eva. Tā nì quī saha ya canā ñāhā ya. Tā ta nì sà còò dòhō ndī uù nà quìvì na tā nì yùhu nà, tā nì chī dèhē nà. Dōcō nī īn ñāhìvì on cūu chī dèhe nòò ndiòs, chī xini yà ndīdā a.

Tā nì cānā yà Adán ōngà. Tā nì ndàcà tòhòn ya nòò na ñà, "À ni sāà na ñà itā ndāhā yitòn yicuān ñà

nì cāhàn yà ñà òn caa nà," caā ndiòs. Ta nì cāhàn Adán ñà, "Nèè dīhi nì sàhā ndiòs cōō xihin na nì sàhā à nòò na, tā nì sāà na à," caā nà. Tā nì ndàcà tòhòn ndiòs nòò Eva ñà, ndi cùu an nì quiā nà." Tā nì cāhàn nèè dīhi yicuān ñà, "Nì sàà iīn còò, ta nì dà diqui ndee ñāhā tī, ta saa jāàn ni sāà na ñà itā ndāhā yitòn yicuān," caā nà.

Tā nì cāhàn ndiòs nòò nee dīhi yicuān ñà, "Yāhā nà tòndoho ña cācū dēhē nà, tā cōō dā ndacū īi na nòò na," nì caā ndiòs xihin Eva. Tā nòò Adán nì cāhàn yà ñà, "Saa nì quīā nà ñà nì cāhàn ndiòs ñà òn caā nà, tā quīnī cōō cādā choōn nà ndīdā cuà nà, tā nèhè na ñà cōō cūxī nà. Tā iīn ñà òn vahā ndūū ñōhō oō ñāhīvì yoō sàhā cuachī nà, tā cōō iōn xihin yucù òn vahā. Tā cuu nì tāvà ñaha ya yàtà jardín yicuān.

Tā dīāhā nì quī saha cuachī ñāhīvì yoō. Tā dīcòndī vīchī ndīdā ñāhīvì cacū quiā cuàchī, tā cua quiā nī iīn nà ndīdā ña cāhàn ndiòs. Nāyō nà cuū quī xōō cuàchī ñōhō ānimà ndīdā o? Mītohon iīn nèè īi cuū quīxō cuàchī ñōhōn ānimà ò. Ta nèè īi yicuān

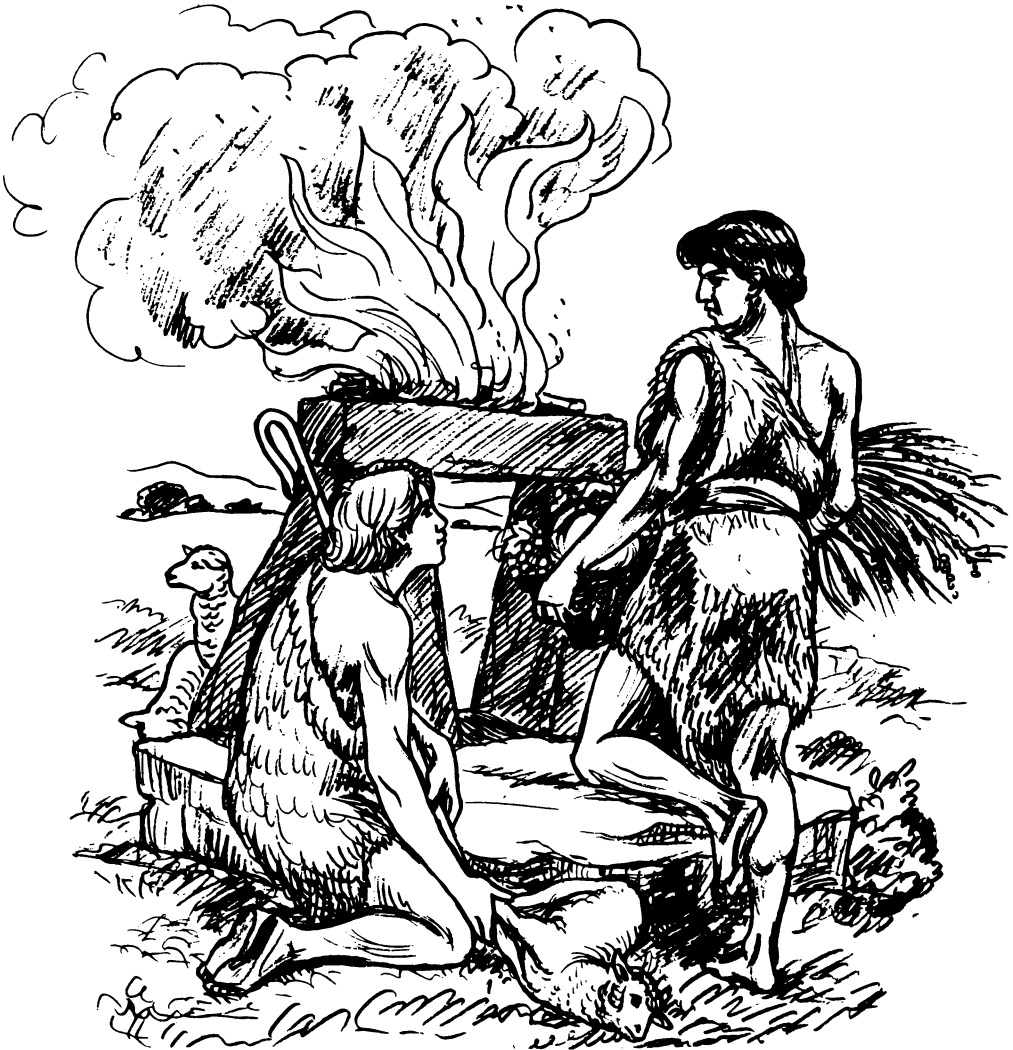

nānī Jesucristo chī saa cūū quī xōō nà cuàchō ta nī xihì nà chìcā cruxì.

3 Ta Nī Sānì Caín Abel Genesis 4:1-16

Nī sàà īn quīlī ña nī cācū īn dèhē Eva xihìn Adán, tā nī sā nānī na Caín. Tā ta nī sānō nà tā nī sà xūtū nà. Tā nī sà īngà cùà tā nī cācū īngà dèhē nà. Tā nī sà nānī na Abel. Tā ta nī sānō nà tā nī sà ndēè nà quītì. Tā nī sà nduīlī cuàhà ti leò nà.

Tā īn quīlī ni cāhān Caín cuàhā nà līā ñà xutū nà nòò ndiòs tatòhōn ofrenda nòò īn altar. Tā nī sàhā nà lia ñà queē ītì xutū nà, dōcō òn nī sa cāhān na nī sa xīnì nà ndiòs, tā òn nī sa tāhàn īnì ndiòs ñà nī sàhā nà. Tā nī sàhā tāhàn Abel īn ofrenda nòò ndiòs, dōcō Abel nī sà cāhān na nī sà xīnì nà ndiòs. Tā nī sānì na īn tì leò oō candadi ga, tā oō vāhā gā nòò ndidā tī.

Tā nì sà tãhà ìnì ndiòs ñà nì sãhã Abel. Tã cuu nì ndùù cuehe Caín. Tã nì cãhàn ndiòs xihìn na ñà, "Nãchõ nduu cuehe nà to quiã nà ñà vãhã tã sa tãhàn ìnì ndiòs." Dõcõ to quiã nà ñà òn vahã tã cua sa tãhàn ìnì ndiòs tã òn quixõ ndiòs cuãchĩ nà," caã ya.

Cuàchī cùu a ñà xini ùhò ingà nà. Tā Caín nì sà xīnī ùhù nà ñānī nà, chī òn nī tiñ ndiòs ñà nì sàhā nà nòò ya, dōcō nì tiñ yà ñà nì sàhā Abel. Tā ñn quī nì sàhàn ndī uù ñānī yicuān yūcū, ta yicuān nì sānī Caín ñānī nà.

Tā nì ndàcà tòhòn tachì xì ndiòs nòò Caín ñà, "Nda oō ñānī nà Abel," caā yà. Tā nì càhàn Caín ñà, "Òn xini nà chī cua ndee nà ñānī nà," caā nà. Dōcō ndiòs ñà sà naha ya ndīdā ñahā, tā nì càhàn yà nòò Caín ñà, "Saa nì sānī na ñānī nà, tā ñn cuàchī canō cuu an, tā saa yīcuān ta òn cuanō vāhā vī nà. Tā cōō cōhòn xicà na ndūcū na ñà cūxī nà," caā ndiòs

Tā quīnī nì yùhu Caín. Tā nì càhàn nà nòò ndiòs ñà, "Ndi cùu an cōō ndōhō nà to nā cohòn nà ñngà xaha nducu na ñà cūxī nà, tatòhòn nèè còò vehē xī. Tā ndīdā nee nā nēhè tahān xihin na, tā càhān na cānī ñaha na," caā Caín nòò ndiòs. Tā nì tāhù ñnī yà sàhà na, tā nì càhàn yà ñà, "Òn da ndocō yà ñà cānī ni ñn ñāhīvī Caín. Tā ndīdā cuà cōō nà ñāhivi yoō, tā mī yà cōō ndēè ñāhā," caā yà. Tā

òn nī xoō gà Caín vēhē nà chī nì sānì na ñānì nà.

Tā nì sàhàn nà ñgà ñōò xìcà.

4

Barco Canō Xī Noé Génesis 6:5-7:24

Iñ quīlì ni sā ndèhè ndiòs ñahivi yoō. Tā nì xīnì yà ñà ndīdā ñahīvì quiā cuàhà cuachī tā òn nī sa quiā gà nà ñà cahàn ndiòs. Tā òn nī sa cāhān na nì sa xīnì nà ndiòs.

Dōcō nì xòō ñn nèè ñ nani Noé. Tā nèè vāhā nì sà ndūū nà nòò ndiòs. Tā nì sà quiā nà ñà nì sà dā ndacū yà. Tā nì sà cāhān na nì sà xīnì nà ndiòs. Tā nì sà quiā nà ñà vāhā nòò ndidā ñahīvì.

Tā ñn quīlì ni cāhàn ndiòs xihìn Noé, ñà "Chī choōn yà tì cùlì nòò ñahivi yoō. Tā dā davā tā vēhē xihin yiton xihin ndidā yucu nanō. Tā cūù ndīdā ñahīvì, chi ndīdā na quiā cuàhà cuachī," caā ndiòs. Tā nì dà ndacū yà nòò Noé ñà, "Cā dāhà na ñn barco canō quīnī xihin tabla xī xītòn, tatòhōn ñn vēhē canō. Tā dā catī nà ndūtē ndehi ñn barco canō yicuān xihin yatà tòn. Tā cā dāhà na ñn yehe ton xihin ñn ventana

tōn. Tā cādī nà dīquì barco canō yicuān tatòhō īn
vēhē. Tā nā ndihī cā dâhâ Noé barco canō yicuān,
tādā chi choōn ndiòs tì cùi īni ñahivi yoō tā cūu
ndīdā ñahivì. Dōcō Noé xihìn nee vēhē nà, tā quihī
nà īni barco canō yicuān tā òn cuu nà," caā ndiòs.

Tā nì dà ndacū tāhàn yà ñà. tāan na uù quītì
xì ndidā noò quitì oō ñahivi yoō, quītì canō xihin
quiti cuali cuali xihìn uù tì lāà noò ndidā tì lāà.
Tā nā taan na ñà cūxī quītì yicuān, xihì ña cūxī tì
lāà yicuān, xihìn ña cūxī mī na xihì nee vēhē nà.

Tā ndīdā ña nì dà ndacū ndiòs nì quīā nà. Tā nì quīdā choōn nà cuàhà cuà. Tā ta nì ndīhī nì quī dāhà na barco canō yicuān, tā nì càhà ndiòs xihìn Noé ñà, "Quì da quihī nà xihìn ndidā nee vēhē nà ìnì barco canō yicuān, xihin ndidā quitì, xihin ti lāā, ta nì càhàn yà," caā ndiòs. Tā nì quihī Noé xihìn ña dihi nà, xihìn onì dehē nà, xihìn ña dihi dehē nà, xihìn tahàn ndīdā quitì, xihin ndidā ti lāā ìnì barco canō yicuān. Tā ta nì ndīhī nì quihī ndīdā na ìnì barco canō yicuān, tā nì sādī ndiòs yehe xī barco canō yicuān.

Tā cuu nì quī saha coōn dāvì. Tā nì cōōn tā ùù dīcō quī xihin uù dīcō sà cūā. Ta nì dāvā ndīdā vehē, xihin ndidā yitòn, xihin ndidā yucu nanō nì quīā tì cùì. Tā ndīdā ñahīvì xihin ndidā quifi on nì quihī ìnì barco canō xī Noé nì xihì. Tā barco canō yicuān nì xicā nōō tōn nòò ti cùì. Tā nì càcū Noé xihìn ndidā nee vēhē nà. Tā òn nī xihì nà.

5

Ta Nī Quī Dàhà Ndiòs Tì Còyinchi

Génesis 8:1-22 y 9:8-17

Nī xìcā nōō barco canō xī Noé nòò ti cuìi. Tā nì càcū mīī na xihìn ndidā nee vēhē nà tā iñò yòò ni sà ñōhō nà ìnì barco yicuān. Tā ta nì sā ndèhè Noé yàtà barco canō yicuān, tā nì xīnì nà ñà oō cuāhà ti cuìi. Tā òn nī xini nà iīn vēhē, tā òn nī xini nà iīn yītòn, tā nī òn nī xini nà nī iīn dīnì yucù.

Tā nì sà ndèè ndiòs barco canō yicuān. Tā nì quēē tì cāchīi. Ta nì quēē tàchì ta nì quī saha noō tì cuìi yicuān. Tā nì sà cuìin barco canō yicuān dīnì iīn yūcù.

Tā iīn quīi ni sōnā Noé ventana xī barco canō yicuān. Tā nì dà yaà nà iīn tì dàtā. Tā òn nī nehè tì noò cuiīn tī ndūtātī tī, tā nì nāchōcuiīn tī nòò oōn barco canō yicuān. Tā nì yàhā ñgà semana. Tā nì dà yaà Noé ñgà tì dàtā xīchī cùu uù, tā nì nāchōcuiīn tī xihin iīn ndāhā yiton cuìi. Tā dicuān nì cū tonì ìnì Noé ñà sà tixī yītòn ni nōō tì cuìi. Tā nì sà ndètē nà ñgà semana, tā nì dà yaà nà ñgà tì dàtā

xīchī cùu onì. Dōcō òn nī nachōcuiìn tī nòò oō barco canō yicuān. Tā dicuān nì cū tonì ìnì Noé ñà cò ga tì cuii nī xoō nòò ñohòn xì ñahivi yoō, tā sa oō ñōhō ichi.

Tā nì cāhàn ndiòs xihìn Noé ñà, "Nā queē nà xihìn ña dihi nà xihì ndi onì dèhē nà xihìn ña dihi dèhē nà xihì ndidā quitì, quftī ndoō xihin quiti cuali cuali xihì ndidā ti lāà," caā ndiòs. Tā ta nì queē ndidā na yàtà barco canō yicuān, tā ndidā na cuu quīnī ñà nì queē nà nòò ñohò ongà, chī nì sà nōhō nà ìn cuāà, ìnì barco canō yicuān.

Tā Noé nì cāhàn na nā cā manì na ndiòs. Tā ta nì queē Noé, tā nì quidàhà na ìn altar xihìn yuù. Ta nì sàni na ìn quftì ni sà nōò cāà ìnì barco canō yicuān. Tā nì sàhā nà tī nòò ndiòs nòò altar yicuān, saa òn nī xihì nà, tā òn nī xihì nī ìn nèè vèhē nà.

Tā dā ni cāhàn ndiòs, ñà "Nī òòn gà òn chi choō yà tì cuii nòò nahivi yoō, ta nì quīā yà dā. Tā cōò tùū ìn tì còyinchi andīvī tatòhō ìn seña sàhà ña nì cāhàn yà. Tā òn òn nā conì ñàhfvì ña queē tì còyinchi

andīvī, ta cōō nāhā na ñā noo cùnō ìnì yà sàhà ña nì
càhàn yà ñā òn chutu ga ñāhivi yoō cāā tì cuì."

6

Ta Nî Cānā Ndiòs Abram Génesis 11 y 12

Yātā ña nî chì choõn ndiòs tì cuìi tã nî chūtū ñahivi yoõ tã nî xëndè tahān ndīdā ñahīvì tã nî nduū cuāhà ga nà. Ta õngà nî nà ndodo ini cuàà ñahīvì caā nà ñà cahàn ndiòs. Tã nî quī saha na chi ñoho na idolo nî quī dàhà na xihìn yuù ā xihìn yitòn. Ta nî sà quīā adorar tãhàn nà tì cāchīi xihin yoò, xihin tiñò.

Tã nî xòõ ìn nèè ì nani Taré, tã nî sà ndūf ònì nî dèhè na. Ìn dèhè nà nî sà nānī Abram, tã ìn gà nà nî sà nānī Nacor, tã nèè cùu onì nî sà nānī Harán. Tã ndīdā na nî sà ndèè quīti. Dõcõ nî xihìn Harán, tã nî qui ndòõ ìn dèhè ì na, nānī Lot.

Tã Abram nèè vāhā nî sà ndūū nà nõò ndiòs. Tã mī tòhòn ndiòs oõ āndīvī nî sà cā ndisā nà. Tã nî sà chí ñõhõ na yà. Ta nî sà quīā Abel xihìn Noé sà nāhā. Tã ìn quīi ni càhàn ndiòs nõò Abram ñà, "Nā cohòn xicà na ìngà ñõò oõ xica xihin vehè yuā na." Tã nî càhàn tãhàn ndiòs ñà, "Ndādā yà Abram ìn nèè

ī canō," caā ndiōs xihìn Abram.

Tā nì quēē Abram ñòò nà. Tā nì quēē nà cuàhàn xicà na, tā ndacā nà ndīdā nee vēhē nà cuàhà nà. Tā ndacā nà cuàhàn nà ñā dihi nà xihìn yua na ñā sà nèè ndīsa nō cuu na, xihìn ñani na, xihìn ñadihi ñānì nà xihìn daxì nà nānī Lot. Tā yuāā Lot nì sà ndūū ñānìn Abram nì sà nānī Harán dōcō sàni xihì nà.

Tā ndacā nà cuàhàn nà ndīdā quitì na, xihìn ndidā mozo xihìn ñā dihi mozo, nì sà quiā choōn nòò na. Tā nehē tāhān nà cuàhàn nà ndīdā ndachoōn nà. Tā nì xicā ndīdā na cuàhà quī ta nì sàā nà īn ñòò nānī Harán. Tā ñòò yicuān nì sà nduī nà dīcòndī nì xihì yuāā Abram. Tā nì cāhàn ndiōs nòò Abram ōngā. Tā nì dà ndacū yā ñā "Nā cohò xicà ga nà īngā ñòò." Tā nì quēē Abram cuàhàn xicà ga nà xihìn ñā dihi nà xihìn daxì na nānī Lot, dōcō òn nī xeē gā ñānì nà nānī Nacor chīcòn ñāhā na.

Tā nì xicā ndīdā na cuàhà quī ta nì sàā nà īn ñòò nì sà nānī Canàn. Tā vīchī nānī ñoo yicuān tierra santa, tā yicuān nì sà ndūū ñòò xī Jesus. Tā

nì cāhàn ndiòs nòò Abram ñà, "Cuāhā yà ñòhò yicuān nòò Abram, tā dèhē nà xihìn dehē ñani na cō nduī nòò ñohò yicuān dīcòndī ndīdā cuaà," caā ndiòs xihìn Abram. Tā cuu nì quī dāhà Abram īn altar. Tā yicuān nì chī ñoho na ndiòs.

Tā òn nī xoō nà īnì ñòò yicuān chī nì xòò nà yūhū ñoo īnì carpa saa cūū cūxī quītì na nòò oō yùcù. Tā nì ndūū cuāhà ga quītì na, tā nì ndūū nà īn tè īī cuca quinī. Tā nì sà chī ndēē ñaha ndiòs xihìn ndidā ña nì sà quiā nà.

Tā nì nā dāmā ndiòs quivì Abram tā nì cāhàn yà nà quivì na cōò ndūū Abraham ñà conī cāchīlī yuāā cuahà ñoo xihìn cuahà ñahivì.

7

Isaac Dèhē Abraham Xihìn Sara Génesis 21-22

Abraham xihìn ña dihi nà nānī Sara òn nī xoō nī īn dèhē nà. Dōcō sà nì cāhàn ndiòs ñā īn quīī cuahā yà īn dèhē nà tā nì cā ndisā nà ñà nì cāhà ndiòs. Tā nì sà tāhà īnì ndiòs. Tā nì sàà īn quīī

ni cācu iīn dèhē iī na, tā nì sà nānī dehē nà yicuān Isaac, chī dicuān nì cāhàn ndiòs ñà cō nānī xī. Tā quīnī nì sà cāhān Abraham xihìn ña dihi nà nì sà xīnì nà dèhē nà yicuān.

Tā nì cū cuāhà Isaac. Tā nì sà quīā nà ndīdā ña nì sà dā ndacū yuā na. Tā nì sà cāhān na nì sà xīnì nà yuā na xihìn dihi na. Tā ta tà ñahà gā tā ndāhà Isaac tā nì cāhàn ndiòs nòò Abraham. Tā nì dà ndacū yà ñà "Nā tiīn Abraham dèhē nà, tā nā co ndācā ñāhā na còhòn nà iīn yūcù. Tā dīnì yucù yicuān nā cadāhà Abraham iīn altar xihìn yuù ta nòò altar yicuān nā chi noō Abraham dèhē nà Isaac tā cuāhā ñāhā na tatòhòn iīn sacrificio nòò ya," caā yà. Nī cāhàn ndiòs ñà yòhò chi nì cāhān ya cō ndèhē ya ā cahan ga Abraham xini nà ndiòs, ā cahan ga nà xini nà dèhē nà. Tā nì cāhān tahàn yà cō ndèhè ya, ā caā Abraham ndīdā ña da ndacū yà nòò na.

Ta nì cāhàn ndiòs tā dicuān nì quīā Abraham. Tā nì sàhàn nà xihìn dehē nà xihìn uù mozo nà, xihìn iīn burro ndiō tītòn. Tā nì xicā ndīdā na ònì quìi, tā nì

sàà nà nòò oō īīn yūcù nani Moríah.

Tā nì dà ndacū Abraham ñà quī ndòò ndī uū mozo sàhà yucù yicuān, ndini caā Abraham xihìn Isaac dīnī yucù yicuān chīnōhō na ndiòs. Tā cuàhā nī īīn sacri-nòò ya. Tā nì quēhēn Abraham tītòn ta nì tēē nà tòn yātā Isaac. Tā mīī Abraham nēhē ñōhòn cuàhàn. Tā ta sahàn ndī uū nà, tā nì càhàn Isaac nòò yua na ñà "Yicuān oō tītòn, xihin ñohò dōcō nda oō tì leò cānī na nòò altar, tā cuàhā nà ti nòò ndiòs," caā Isaac. Tā nì càhàn Abraham nòò dehē nà ñà ndiòs chī ndēē ñaha nānēhè na īīn tì leò caā nà.

Ta nì sàà ndī uū nà dīnī yucù yicuān, tā nì quī dàhà Abraham īīn altar xihìn yuù ta nì chī cōdò na titòn noò altar yicuān. Tā nì chī cōnī nà ndāhà Isaac xihìn sahà na. Tā nì chī noō ñāhā na nòò titòn nondōdò noō altar yicuān. Tā cuu nì quī nēhē nà yūchì nà ñà cānī na dēhē nà. Tā cuu nì sà còò dòhō nà īīn tàchì andīvī cahàn ña "Òn sà canī na dēhē nà chī dā ni xīnī ndiòs ñà cahan ga nà xini nà ndiòs tādā dehē nà."

Tādā ni ndāxī Abraham dēhē nà. Tā cuu ni xīnī nà nā īn xōō yicuān iin īn tī leò, nā ni tīn fdi tī xihin iòn xī quīto ion, ta òn cù cohòn tī. Tā ni tī Abraham tī leò yicuān, tā ni chì noō nà tī nòò altar yicuān, tā ni sā ni na tī, tā ni sàhā nà tī tatòhō īn ofrenda nòò ndiòs.

Tā ni sà tāhà īnī ndiòs nā ni quīā Abraham. Tā ni cāhàn yà nòò na nā" cāā yà nā ndūū cuāhà quinī dēhē nani na dīcòndī nā nduū cuāhà na tatòhōn tī nòò xī andīvī, xihin tatòhōn nòò tī oō yūhū mar chī ni cā ndisā Abraham nā ni cāhàn ndiòs nòò na, tā cahan na xini nà ndiòs tā quīā nà ndīdā a cāhàn yà," cāā ndiòs xihin Abraham.

Tā ni nōō Abraham xihin Isaac sàhà yucù yicuān nòò ni quī ndòō ndī uù mozo yicuān. Tā ni nāchōcuiīn ndīdā na vēhē nà. Tā ndīdā nā ni sà quīā Abraham ni sa quēē vāhāà chī ni sa chīndē nāha ndiòs.

8

Nà Nī Cū Ta Nī Ndūcū Abraham

Na Dihi Dèhe Nà Isaac

Génesis 23-25

Nī sà iīn quīi űa saa còò dehē Abraham xihìn Sara
 Tā nī xicà tàvi na nòò ndiòs űa cuahā yà iīn dèhē nà.
 Tā nī yàhā cuahà cuà, tādā ni cācū dèhē űa dihi
 Abraham. Tā nī cāhàn nà űa quivì dehē nà cōò ndūū
 Isaac, chī dicuān nī dà ndacū ndiòs. Tā quīnī nī sà
 cāhān Abraham xihìn Sara nī sà xīnī nà dèhē nà.

Tā nī cūū tì xèē Isaac, tā nī xihì dīhī na. Tā nī
 sà cūū ndavi na xihìn yuaa na chī, nī sà nduīī mītohon
 na tā űòò nòò ni sà nduīī űa yicuān nī xòò iīn costum-
 bre űa to oō iīn nèè īī tañahà gà tādàhà ta yuāā na
 ndūcū űa dihi nà. Tā sàà nī sàà Isaac cūà űa tādàhà
 na. Dōcō nī iīn űa iī nduīī űòò yicuān cua sa tāhà
 īnī Abraham űa tādàhà xihin dehē nà, chī ndīdā űahīvì
 nduīī űòò nānī Canán yicuān chi űoho idolo.

Tā to nā tandàhà Isaac xihìn iīn űāhà yicuān, tā
 cōò chī űòhō tahàn nà idolo. Tā dā cuahā űāhà yicuān
 dèhē Isaac űa chī űòhō tāhàn nà idolo oō űòò yicuān. Tā

òn nī xeēn Abraham ñà ndōhō dēhē nà ñà yīcuān, dōcō
nì cāhān na ñà tādāhā Isaac xihìn iīn ñā iī ñā iī ñoo
nòò ni sà nduī nà sà nāhā. Tā ñā iī yīcuān nā coo
ndūū nà iīn nēè chi ñōhō mīton ndiòs oō ānūvī, tā òn
sà caā adorar nà idolo.

Tā saa sà nì sānō quīnī Abraham tā nì cānā nà
nēè cuu nòò noò mozo nà. Tā nì dà ndacū nà ñā na
cohòn mozo yīcuān ñōò nòò ni xòò Abraham yīcuān sà
nāhān. Ta nā nducu na iīn ñā iī ña cūū tā ndāhā xihin
Isaac.

Tā nì quīā yīcòn nēè cuu nòò noò mozo yīcuān
ndāchoōn nà xihìn regalo caro quīnī ñà cuāhā nà nòò
ñā iī coo ndūū ñā dihi Isaac, xihì noō yua ñā iī
yīcuān. Tā nì quēhēn nà īchì ñā cōhòn nà ñōò yīcuān.
Tā ndacā nà ùxì camello xihìn davā gā mozo cuāhàn
nà.

Tā cuāhā quīi ni xīcā nà tā nì cà sāà nà ñōò
nānī Harán nòò ni xòò Abraham sà nāhā. Tā nì sà
òcòò nēè cuu nòò noò mozo yīcuān iīn xòò nòò oō iīn pozo
cono nòò tava nee ñōò yīcuān tì cuī. Tā nì sà cūchoōn

nà yōhò ñà cūū quēhēn nà tì cuì, chī nì xōō cono
pozo yicuān.

Tā nì sà òcòò mozo xī Abraham yicuān, saa ndūū
tātī nà lia. Tā sàà sà īnī cuu an, tā nì quī saha na
xicà tàvì na nòò ndiòs ñà, "Nā chi ndēē ñaha ya, tā
cūū cācòhōn nà īn ñā ì ta ndàhà xihin Isaac." Tā
caā nà nòò ndiòs ñà, "Yicuān oō nà īn xōō xī pozo tì
cuì xī ñòò yicuān tā òn xini nà nāyō nà conì ndiòs
ñà tādàhà xihin Isaac dēhē īstōhò nà. Tā nā caā
ndiòs ñà yàhā ñà còhòn nà càhàn ñā nòò ya "Ñà nā
sàà īn ñā ì ta càcà nà tì cuì cōhō nà nòò ñā ì
yicuān. Tā to nā càhàn ñā ì yicuān ñà, "Yicuān oō
yōò nà, tā nā cohō mozo xī Abraham tā cuàhā tāhàn
ñā ì yicuān tì cuì cōhō quītī xī mozo yicuān," nā
caā ñā ì yicuān. Tā nèè yicuān cuu nee conì ndiòs
ñà tā ndàhà xihin Isaac," caā mozo yicuān nòò ndiòs.

Tā ta nì ndīhī nì càhàn nà tā nì xīnì nà ñà nì
sàà īn ñā ì yuhu pozo yicuān saa quēhēn nà tì cuì
xihin yoo nà. Tā quīnī vīi na, tā quivī na cùu Rebeca.
Tā ta sà nì quēhēn Rebeca tì cuì tā nì càhàn mozo xī

Abraham nòò na ñà, "Nā cuahā Rebeca tì cuì cōhō nà," caā nà. Tā nì cāhàn Rebeca ñà, "Cuahā tāhàn nà tì cuì cōhō camello xī nèè ī yicuān," caā Rebeca. Tā cuahā xichī nì tāvā Rebeca tì cuì, tā nì sàhā nà tā cōhō ndī uxì camello yicuān.

Tā cuu nì sàhā mozo xī Abraham dāvā regalo nehē nà cuahàn nà nòò ña ì yicuān. Tā nì ndàcà tòhòn na ñà "Nda oō vēhē Rebeca." Tā nì cāhàn Rebeca ñà, "Yūā na nì sà ndūū īn tahān Abraham. Tā cūū cāvā ndīdā mozo xī Abraham vēhē yūā na sà cuāà da," caā Rebeca nòò mozo xī Abraham. Tā mozo yicuān nì xīnì nà ñà ndiòs nì chī ndēē ñaha.

Tā nì tītū Rebeca cuahàn nōhò na vēhē nà. Tā ta nì sàà nà vēhē nà, tā nì nā cānī nà ñà nì ndōhō nà nòò oō pozo tì cuì yicuān nòò nee vēhē nà. Tā nì dà nehē nà regalo nì nèhè na nòò mozo xī Abraham. Tā ta nì ndīhī nì nā cānī Rebeca ndīdā a, tā nì quēē cuahā nà nānī Labán cuahàn nà nòò oō pozo yicuān. Tā nì cānā nà mozo xī Abraham ñà cōhòn nà vēhē nà. Tā ta nì sàà mozo cuu nòò xī Abraham xihìn ndidā ga

mozo yicuān, tā quīnī nì xòō ñà ñoho xi nee nduif vèhè Rebeca nòò na. Tā nì dà noō mozo xī Rebeca ñà ndidō quītì yicuān.

Tā ta sà oō ñà cūxī nà, tā nì càhàn mozo xī Abraham ñà, "Òn cuxī nà dīcòndī cāstòhòn na nāchō nì sàà nà ñòò yicuān," caā nà. Tā nì càhàn Laban cuāhā Rebeca ñà, "Nā cahàn nà." Ta cuu nì quī saha mozo yicuān na cānī nà ndīdā ña nì càhàn Abraham nòò na ña, còhòn nà ñòò xicà yicuān, tā ndūcū na iīn ñā iī ta ndàhà xihin Isaac. Tā nì nā cānī nà ñà ndīdā ña iīn nduif ñòò nòò oō Abraham, tā chi ñòhō na idolo. Tā òn nī sa tāhàn iīn Abraham ñà tādàhà Isaac xihin iīn ñāhà yicuān. Tā sàha yicuān ni chì choōn Abraham mozo yicuān ñòò nānī Harán saa ndūcū na iī ña iī chi ñòhō mitohon ndiòs oō āndīvī.

Tā nì nā cānī tāhàn mozo yicuān ñà nì xicà nà nòò ndiòs, ta oō nà nòò oō pozo tì cuì yicuān, xihin nandīā nì quīā ndiòs ñà nì sàà Rebeca. Tā nāndīā nì dà nehè ndiòs nòò na ñà Rebeca cūū nee conì yà tādàhà xihin Isaac.

Tā ta nì ndīhī nì nā cānī mozo yicuān, tā nì cāhàn nèè vēhē Rebeca ñà, cuàhàn ñāhā na tandāhà na xihìn Isaac. Tā nā coo ndācā ñāhā na cōhòn nà vēhē īstōhò nà, tā nā tandāhà Isaac xihìn Rebeca, chī dicuān conì ndiòs ñà coō à caā nà. Tā ta nì xīnī tōhòn Rebeca ñà ndiòs nì cāxī ñāhā ña tādāhà na xihìn Isaac, xihìn ndidā ga ñà nì cūū, tā quīnī nì cūquīnī nà.

Tā īngà quīi ni quīā yīcòn mozo xī Abraham ndāchoō nà. Tā nì quīā yīcòn tāhàn Rebeca ndāchoō nà. Tā nì cāhàn nà xihìn ndidā tahàn nà, tā nì quēhē nà īchī cuahàn nà nòò oō Isaac. Tā ndacā tāhàn nà dāvā criada nduīi vēhē nà cuàhàn nà.

Tā quīi ta sà conì sàà Rebeca xihì ndidā ga nà ñòò nòò oō Abraham, tà nì quēē Isaac cuàhàn nà nòò iti nà. Tā ta inō cāà nà nòò iti nà, tā nì nà còò nòò na camello xī yuāā na, ñà vāxī tī īchī yicuān. Tā nì sàhàn nēhē na nēè quixī xihì camello yicuān. Tā ta nì sà nēhèn Isaac mozo nà, tā nì nā cānī mozo cuu nòò yicuān ndīdā ña nì cūū, tā nāndīā nì chī ndēē ñaha ndiòs.

Tā nì tādàhà Isaac xihìn Rebeca tā òn nī sa cūū ndavi ga Abraham xihìn Isaac ñà nì xihì Sara dīhī Isaac. Tā dicuān nì xīnì ndīdā na ñà ndiòs nì chī ndēē ñaha ndidā na.

9 Ndī Uū Dèhē Isaac Xihìn Rebeca Génesis 25:21 hasta 27:46

Nī sàà īn quī ña nì cācū uū dèhē ī ñà dihi Isaac nānī Rebeca. Tā cuatī nì sà ndūū xī, dōcō òn dùù ī nī nòò ni sa nēhē ndī uū xī. Tā ta nì cà sānō xī tā nì sà cāhān ga Isaac nì sà xīnì nà dèhē nà nì cācū dīnā ñoho nani Esau, chī nì sà sānī xī quiti yucu ña cōō cūxī nèè vēhē xī tā quīnī nì sà sà tāhàn Inī Isaac cōñō xī quītī yīcuān. Tā sàha yīcuàn ni sà cāhān ga Isaac nì sà xīnì ñàhā na. Tā Rebeca nì sà cāhān ni sà xīnì gà dèhē līlū nà nì sà nānī Jacob. Tā saa yīcuàn on nì sa cāhān Esau nì sà xīnī xī Jacob. Tā Jacob òn nī sa cāhān tahàn xī nī sa xīnī xī ñānī xī Esau.

Tā īn quī yīcuān nì sàhàn Esau yūcù ña cānī xī

iīn quītì. Dōcō còò tì ni nehèn xì. Tā ta nì nāchō
 cuiñ xī vēhē xī, tā quīnī cahan xi cuxī xī. Tā nì
 xòò iīn jardín xī Jacob yàtà vehē yicuān. Tā xìhì
 yucù nì sāmō iñi jardín yicuān nì ndādàhà xì iī caldo.
 Tā nì xīnì Esau ñà nì ndādàhà ñani xī. Tā saa cahan
 xi cuxī xī, tā nì sēcū ndavi xī nòò Jacob ña, "Nā
 cuahā Jacob caldo ñà nì ndādàhà xī yicuān cūxī mī
 Esau yicuān, chī quīnī cahan xi cuxī xī," caā Esau.
 Tā nì cāhàn Jacob ñà cuāhā xī ñà cūxī Esau, to nā
 damā Esau herencia xī sàhà ña cuāhā Jacob nòò xì,"
 caā Jacob. Tā nì cāhàn Esau ñà, "To òn cuxī xī tā
 cuè xī cāā dōcō, tā to nà cuu xī tādāa òn vahā gà
 herencia yicuān nòò xì, tā vāhā gà dāmā xā à xìhìn
 Jacob," caā Esau.

Tā sa nì quīā Esau ñà yòhò ta cuu tonì iñò ña nì
 cāhàn xī ña òn vahā herencia xī dōcō nòò herencia
 yicuān nì xòò bendicion xī ndiòs xìhìn ña nì cāhàn
 ndiòs ñà cuāhā yà ñòhòn yicuān cōò nduī dēhē Abraham
 xìhìn dehē ñani na dīcōndī ndīdā cuà. Tā herencia
 yicuān tā ñàhā xī Esau nì sà ndūū à, chī nì xòò iīn

costumbre yicuān ñà dehē tì xèē gà cùu nee nehè herencia. Tā Esau cùu dehē Isaac nì sà ndūū nèè tì xèē gà.

Tā nì yàhā cuàhà cuà, tā nì xìnì Isaac ñà cuhù nà. Tā sà ndī sanō nà tā òn cùu ga cōō ndèhè na. Tā nì cānā nà Esau. Tā nì càhàn nà ñà, "Nā cohòn Esau yūcù ta cānì xì iīn sàcuā. Tā còhòn nehē xī còñō tī cūxī Isaac, chī quīnī sa tāhàn īnì nà còñō xī sàcuā. Tā nā nachōcuiìn Esau ñà còhòn xī yūcù, ta cuàhā Isaac īn bendicion nòò xì chi sàà conì sàà quì ña cūu nà," caā Isaac nòò Esau.

Tā cuu nì quēē Esau cuàhàn xī yūcù saa cānì xì iīn sàcuā. Dōcō nì sà còò dòō Rebeca ñà nì càhàn Isaac nòò Esau. Tā cuu nì cānā nà Jacob, tā nì càhàn nà ñà, "Nā cama Jacob, tā nā tiīn xī ùu tì leò cuàlì cuali, tā còhòn Rebeca yicuān dā chohò na còñō tī, ta sa tāhà īnì Isaac, tā còhòn Jacob cuàhā xī còñō yicuān nòò yuaa xì, ta cuàhā yuāā xī bendicion yicuān nòò mii xì tā to nā cahàn yuāā xī bendicion xī ndiòs nòò xì, ta mīī xī ndohō ndīdā ña vāhā xī bendi-

cion yicuān. Tā òn cuù nā còò nòò ñaha na, chī òn cuù co ndèhè na, tā cāhān na ñà Esau cuù Jacob," caā Rebeca. Tā ta nì sà cò dòhō Jacob ñà nì cāhān dīhī xī, ta nì yùhū xī. Tā nì cāhān xī ñà, "Nditā cuāhà idī yatà ndahà Esau, tā nā tiī yuāā xī ndahà xì ta cōnì nà ñà dadiqui ndee ñāhā xī ta cāhān ndāvāhā nà nòò xì, ta òn cuāhā nà īn bendicion nòò xì," caā Jacob nòò dihi xi. Ta caā dīhī xī ña "Òn sà yuhu xī, chī mī dihi xi ndohō ñà òn vahā cāhān Isaac nòò Jacob. Tā òn sà yuhu xī, tā nā caā xī ñà cāhān nà," caā Rebeca.

Tā nì nà cāmà Jacob dāmà xì Esau, tā nì chī noō xī yatà ndahà xì iīn iīn xì ti leò. Tā nì sàhān nēhē xī cōñō nòò yuaa xi. Tā nì nōmā Isaac Jacob, tā nì tīn nà ndāhà xì. Ta nì cāhān na ñà, "Tàchì xì cuu ñahā xī Jacob dōcō ndāhà xì cuu ñahā xī Esau" caā Isaac. Tā nì sāà na cōñō yicuān. Tā nì sàhā nà bendicion xī ndiòs nòò Jacob.

Tā ta nì ndīhī nì yāhā ñà yòhò, ta nì nā sāà Esau ñà nì sàhān xī yūcū xihin iīn sà cuā. Tā nì

sàhā xī còñō yicuān nòò yuaa xi. Tā dā ni xìnì Isaac ñà nì dā diqui ndee ñāhā Jacob. Tā nì nā cānī yuāā xī noò xì ña nì dā diqui ndee ñāhā Jacob, tā nòò Jacob nì sàhā yuāa xī bendicion.

Tā ta nì xīnī tòhò Esau ñà yìcuàn, ta quīnī nì cūū ndavi xi. Tā nì quī saha xi ndehì xī. Tā nì càhàn xī ñà "Nì quīxō ñānì xī Jacob herencia xī, tā nì quīxō tāhàn Jacob bendicion xī yuāā xī" caā Esau. Tā nì nā cānī ìnì xī ñà "Nā yahā ñà cūù yuāā xī, ta cānì xì ñani xī Jacob.

10

Nà Nì Ndōhō Jacob Ta Nì Sàhān

Nà Nòò Xī Dīhī Na

Génesis 28:1 hasta 31:55

Ta nì xīnì Rebeca ñà conì dèhē tì xèē nà nānī Esau cānì na Jacob, tā nì nā cānī ìnì nà ñà vāhā gà ñà xīnō Jacob còhòn nà ìngà ñòò. Tā nì càhàn Rebeca nòò Isaac ñà, "Vāhā gà ñà còhòn Jacob ñòò Rebeca, tā tādàhà na xihìn iñ ñà ì chi ñòhō ndiòs oō àndivī," caā Rebeca. Tā nì càhàn Isaac ñà "Nā ndāà cūù an càhàn Rebeca, chī ñāhà nduī ñòò yicuān tā

cua chi ñoho na ndiòs oō andīvī, chī ndīdā ñā chi ñoho idolo," caā nà. Tā cuu nì cānā Isaac dèhē nà nānī Jacob, tā nì càhàn nà nòò na ñà, "Cua càhàn na ñà tādàhà Jacob xihìn iīn ñāhà xì ñoo nòò nduif nà yicuān, tā vāhā gà ñà nā cohòn Jacob ñòò xī dīhī na. Tā ñòò yicuān nduif ñā iì chi ñoho ndiòs oō āndīvī. Tā nā caā ndiòs ñà tādàhà Jacob xihìn iīn ñā iì yicuān," caā Isaac.

Tā nì quēē Jacob cuàhàn nà ñòò xī dīhī na. Tā ta nì cūū cūà quiì dina ñoho, ta nì càvā Jacob iīn yūcù. Tā yicuān nì quēhēn Jacob iīn yùù ni chī cāà nà ñini na tatòhō iīn almohada. Tā ta nì quèdī nà, tā nì sàni nà ñà oō iīn escalera canì ña qui saha ton noò coo nduhu na, tā saà tōn ñicòndī āndīvī. Tā nòò escalera yicuān nì nōò cuāhà angel, tā nì ndāā yà òngà āndīvī. Tā nì sàni tāhàn nà ñà nì xīnì nà ndiòs. Tā nì càhàn ndiòs xihìn na ñà," mīī ya cùù ndiòs oō āndīvī. Tā ta nì sà nduif Abraham xihìn Isaac ñāhivi yoō, tā nì xòò ñà ñoho na nòò ya. Tā ndīdā ñoo nduif iñi ñòhò xì Canán cuāhā yà nòò na xihìn noò

dehē nà, xihìn noò dehē ñani na, dīcòndī ndīdā cuà.

Tā ndīdā quiì coò ndiòs xihìn Jacob, tā mīī ya cāā ñà ndūū cuāhà quini nèè vèhē nà. Tā mīī ya chī ndēē ñaha saa nā cuū nāchōcuiīn nà ñòò nà òngà," caā yà. Tā ta nì ndō còò Jacob ìngà quiì, ta nì càhàn nà ñà còò nānī noò ni sà ndūhū na yicuān Betel ñà conì cāchī vèhē ndiòs.

Tā nì xicā gà nà cuāhà ga quiì. Tā nì sàà nà ñòò xī dīhī na nānī Harán. Tā nì sàhàn nà vèhē dītō nà nānī Labán. Tā nì quī saha na quia choò nà nòò dito nà. Tā nì càhàn Jacob tándàhà na xihìn iīn dèhē dihi Labán nānī Raquel. Tā nì càhàn nà nòò Labán, ñà "Cādā choōn nà nòò nee yicuān usà cùà, to nā cuahā nèè yicuān dèhē dihi nà tándàhà xihìn na," caā Jacob nòò Labán. Tā nì xīyūhū Labán.

Tā nì yàhā vāhā ndī usà cùà yicuān. Tā nì sàà quiì ña tándàhà Jacob xihìn Raquel, dōcō sà cuāà da ni dà quihī Labán dèhē dihi tīyàtà na nānī Lea ìnì vèhē Jacob. Tā ìngà quiì ni xìnì Jacob ñà nì dà diqui ndee ñāhā Labán. Tā quīnī nì ndūū cuehe nà saa òn nī da quihī

Labán dèhē dihi nà nānī Raquel ìnì vèhē Jacob yicuān. Tā nì cāhàn Labán nòò Jacob ñà, "Ò cùu cuahā nà dèhē dihi nà Raquel nòò Jacob ñicòndī tādàhà dehē tìyàtà ga tā nèè tì yàtà ga cùu Lea. Tā òn sà nduu cuehe Jacob, tā cuahā Labán Rebeca ñà tādàhà tahàn nà xihì Jacob. Dōcō cādā choōn Jacob ùsà gà cùà nòò na," caā Labán. Tā nì tādàhà Jacob xihì Raquel tādā ni quiā choōn nà ìngà ùsà cùà.

Tā nì yāhā ndī usà cuāà yicuān, tā nì cāhān Jacob nòhòn nà ñòò nà. Dōcō nì cāhàn Laban ñà, "Cōò vāhā gà to nā cada choō Jacob līā gà cùà nòò na, tā chavì na," caā nà. Tā nì xī yūhū Jacob. Tā nì quīā choō gà nà ìñò gà cùà nòò Laban. Tā nì ndūū cuca na.

Tā Laban xihìn dehē ìi na, tā nì cà quī saha na xini ùhù nà Jacob, chī cuahàn ndūū cuca na saa nì sà chī ndēē ga ndiòs Jacob tādā Laban xihìn dehē ìi na. Tā nì quēē Jacob cuahàn nòhòn na ñòò nà, nòò oō yuāā na. Tā nì nōcùnō ìnì nà ñà nì quīā ndiòs xihìn na, ta nì cāhàn yà sà cuāà ta nì quidī nà nòò yuù xì Betel. Tā ñà ndāà nì chī ndēē naha ya òcò cùà.

Ni sàà ìn quì ña ni sà nduī ùxì ùù dèhè Jacob. Tā sà cuàhà ni sãnò Jacob, tā ni xòò cuca na. Tā ni sà nī vâhâ na cuàhà ti leò. Tā ni xòò ìn dèhè nà ni sà nãñì José. Tā ni sà nduī ùxì ì ñãñì José tā ùxì nà tì xèè gà nòò José xihìn ì nèè ìlũ gà. Tā ni sà cãhã ga Jacob ni sà xìnì nà José, tā sãha yìcuàn ni sã ndũu cuehe dãvã gà dèhè Jacob xihìn José. Tā òn nī sa quīã nà ñã vâhã nòò José.

Tā ìn quì ni sãhã Jacob ìn cotoòn vī ña ni xòò cuãhà color tī nòò José ñã cõõ ndĩxĩ nã. Tā quĩnĩ ni cũu quĩnĩ José xihìn ña ni sãhã yuãã na nòò na. Dõcõ ndĩdã ga ñãñì nà ni ndũu cuehe, chĩ mĩ tohon José ni nèhè ì cõtoòn, ta ñãñì nà òn nĩ nehè na nĩ ìã ñãhã nòò yuaa na.

Tā ìn quì ña ni sà nduī xica ñani José ndee nà tì leò xĩ yuãã na. Tā ni yãhã dãvã quì ña òn nĩ sa nãchõcuìn nã vèhè yuãã na. Tā ni chĩ choõ Jacob dèhè ìlũ nà nãñì José saa cõhòn nà yũcù, ta nã

ndücū na ñānī nà, tā cōō ndèhè na, ā nduiī vahā nà, tā cōnī tòhòn Jacob. Tā nì quēē José cuàhàn nà nòò nì cāhān na ñā nduiī ñānī nà ndee nà tì leò xī yuāā na. Dōcō ta nì sàà nà tā cōò iīn nī xini nà. Tā ta nì nā nēhè tahān nà xihìn iīn tètè ī, ta nì ndàcà tòhòn ta ñā, "Ndi cūū an na ndücū na," caā tà. Tā nì cāhàn José ñā, "Na ndücū na ñānī nà, tā ā on xini tètè ī yicuān ndamī sahàn nà xihìn ti leò xī yuāā na," caā José. Tā nì cāhàn tètè ī yicuān ñā sahàn ñānī José iīn ñòò nānī Dotán," caā tètè ī yicuān.

Tā nì quēē José cuàhàn nà ñòò nānī Dotán yicuān. Tā ta sà conī sàà José ñòò yicuān, tā nì xīnī nà ñā yūhū ñoo yicuān nduiī ñānī nà xihìn ti leò xī yuāā na. Tā dāvā gà dèhē Jacob yicuān nì xīnī tāhàn nà José. Tā nì quī saha na nda tohon na sàhà Jose. Tā nì cāhàn quīnī tāhàn nà xihìn José.

Tā nì quī saha ndidā na nda tohon na ñā cāā nà iīn ñā òn vahā nòò José. Tā dāvā ñānī nà nì cāhān na cānī ñaha na. Dōcō iīn ñānī José nèè tì yèè gà nòò ndidā na nì sà nānī Ruben, tā saa conī nà chí

ndēē na José, tā nì cāhàn nà ñà, "Òn vahā ñà cānì na ñānì nà. Tā vāhā gā to nā chi cāā ñāhā na Ìnì Ìn pozo ìchi," caā nà. Dōcō nì nā cānī Ìnì nà ñà, "Nā cuu nēē, ta cōhòn mī tohon na nòò inō cāā José, tā quī nēhèn ñāhā na, tā òn conì dāvā gā ñānì nà. Tā nāchōcuiìn José vēhē yuāā na, nì cāhān Ruben.

Tā ta nì sàā José nòò nduī ñānì nà, tā nì tīn nāhā ñānì nà. Tā nì quīxō nà cōtoòn vī xì José. Tā cuu nì chī cāā ñāhā na Ìnì Ìn pozo ìchī oō yicuān. Tā ta nì yāhā Ìn tōtō ñà nì chī cāā ñāhā na pozo yicuān, tā nì yāhā dāvā tèè Ì ñā tèè xeēn ñāhā, tā sahàn tà Ìn ñòò oō xica nani Egipto dico ta à. Tā ta cōò Ruben ñānì tì xēē gā oō yicuān, tā dāvā gā ñānì José nì quī nēhē ñāhā na. Tā nì dīcò ñāha na nòò tee Ì yicuān sàhà dīcuān Ìn ciento ùù dīcō peso ā Ìn ciento dāvā peso.

Tā sà cuāā da ni nāchōcuiìn Ruben nòò oō pozo yicuān. Dōcō cōò ga José inō cāā yicuān. Tā quīnī nì yūhū nà. Tā nì quī saha cuu ndavi na. Tā nì cāhàn nà ñà, "Còò ñānì nà inō cāā yicuān, tā ndi cùù

ña cāā nà, " caā nà.

Tā dāvā gā ñāni nà yicuān nì sāni na iīn tì leò, tā nì dà catī nà nì tì noò cotoòn xī José. Tā nì nòhòn ndīdā na vēhē nà. Tā nì dà nehē nà cōtoòn yicuān nòò yuaa na. Tā nì cà cāhàn nà nòò yuaa na ñà, "Nī nā nehē na ñà yìcuàn, ta ā òn dùù ñahā xī José, cùù an," caā nà. Tā nì cāhàn Jacob ñà, "Ñàhā xī dēhē nà José cùù an. Tā cahan na ñà, "Iīn quī tì ni sāni dehē nà," caā nà. Tā cuu nì quī saha na ndehi na, tā nī iīn dēhē nà òn nī castòhòn xihin na ñà nì quiā nà xihin Jose. Tā nī iīn nèè vēhē Jacob òn nī cuu ndēē ña òcuīn ñà ndehi nà sàhà dehē nà José. Dōcō òn xini Jacob ñà oō vāhā José, chí ndīdā quiì ni sà ndēè ñāhā ndiòs.

12

José Xihin Ña Dihi Potifar
Génesis 39:1-21

Ta nì dīcò ñani José mī na nòò tee xehēn ñāhā tā tèè xehēn yicuān ndacā ñāhā na nì sàà iīn ñòò nānī Egipto. Tā yicuān nì dīcò ta José nòò iīn tèè iī ni

sà nānī Potifar. Tā tèè ī yicuān nì sà ndūū īn nèè
cuu nòò nòò sāndadon xī Rey xī ndīdā ñoo xī Egipto.
Tā ndacā ñāhā Potifar yicuān cuàhàn tà vēhē tà. Tā
yicuān nì sàhā tà chōōn cāā José tatòhōn īn mozo.

Tā nì xòò caxi dinì José. Tā ndīdā ñahā nì sà
quīā vāhā nà Tā nì yāhā dāvā yòò ña oō José
yicuān, tā nì xīnī Potifar ñà nì sà chī ndēē ñaha
ndiòs xihìn ña nì sà quīā nà. Tā nì xòò vāhā īnī tà
xihìn ndidā ña nì sà quīā José. Tā nì ndādā ñāhā
ta nèè cuu nòò noò ndidā mozo quida choō vēhē tà.

Tā nì sa īn quīī ña nì càhàn ñā dihi Potifar nòò
José ñà, "Nā cavā José xihìn ñà," caā ñā, chī José
nèè ī ni sā ndèhè vii ni sà nduu nà tā saa yìcuàn
ni càhàn ñāhā yicuān dicuān chī ñā on vahā nī sa
ndūū ñā. Dōcō òn nī xiyūhū José, chī sà naha na
ñā īn cuàchī cuu an nòò ndiòs. Tā nì càhàn nà nòò
ñahā yicuān ñà "Īstōhō nà nì quiā ñà cōo ndūū nà
nèè cuu nòò noò ndidā mozo quia choō vēhe yicuān.
Tā cūū quēhē nà ndīdā ñahā oō yicuān. Dōcō oō īn
ñāhā òn cùù tiī nà. Tā ñāhā yicuān cuu ñahā yicuān,

chī to nā caā José ñà conì ñāhà yicuān, tā cāā
cuàchī nà nòò ndiòs oō āndīvī," caā José. Tā ndīdā
quì ni sà cāhàn ñā dihi Potifar nòò José ñà cāvā nà
xìhìn ñà. Dōcō òn nī sa xīyūhū na.

Tā nì sàà īn quì ña ta nduī ndīdā mozo xī
Potifar quia choō tà yàtà vehē yicuān, tā nì tātū ñā
dihi Potifar nòò iin José ìnì vēhē yicuān. Tā nì tīn
ñā dònò na. Tā nì cāhàn ñā ñà, "Nā cavā José xìhìn
ñà quì da," caā ñā. Tā cuu nì quēē José yàtà vehē
dōcō nì quī ndòò īn pedazo dònò na nòò ñahà yicuān.

Tā ta nì xīnì ñāhà yicuān ñà nì quīā José, tā nì
quī saha ña cana xihin ña. Tā nì cānā ñā ndīdā mozo
tā ta nì quìhī ndīdā ta ìnì vēhē, tā nì cāhàn ñā ñà,
"Nā coo ndèhè mozo yicuān ñà nì cūū." Tā nì quī
saha ña na cānī ñā nòò ndidā mozo yicuān ñà, "Ta
oō ñā ìnì cuarto nòò quidī ñā. Tā nì sàà José. Tā
nì cāhàn nà ñà, nā cavā ñā xihin na. Tā òn nī xi
yūhū ñā. Ta nì quī saha ña cana xihin ña. Ta nì
yūhū José, tā nì tītū nà cuàhàn nà yàtà vehē. Dōcō
nì quī ndòò īn pedazo dònò na yicuān," caā ñā.

Tā ta nì yàhā īn tōtō ñà nì cūū ñà yìcuàn, ta nì nā sàà Potifar vèhē tà. Tā nì nā cānī ñā īn ñà òn ndisā nòò ta, ta nì quīā ñā nòò mozo yìcuān. Tā ta nì xīnī tòhòn Potifar ñà yìcuàn, ta quīnī nì ndùù cuehe tà, chī nì cāhān ta ñà, ñā ndāà cùù ña nì nā cānī ñā dihi tà nòò ta. Tā cuu nì cānā tà José. Tā òn nī da ndocō tà ñà cāstòhòn na ñà ndāà xihìn ta. Tā nì dà quihī ñāhā ta vèhē càā. Dōcō òn ni sa nōō càā mīī tohon José vèhē càā, chī nì xòō ndiòs xihìn na ndīdā quiī.

13

Ta Nī Sà Nōō Cāà José Vèhē Càà
Génesis 39:21 hasta 41:44

Ta nì sà nōō càà José īnī vèhē càà, tā nì sà quīā vāhā nà ndīdā ñahā. Tā nèè nì sà ndēè yehe vehe càā yìcuān nì xīnī nà ñà caxi dinī José. Tā nì sàhā nà chōōn nòò José ñà cōō ndēè nà ndīdā nee ñohō īnī vèhē càā yìcuān. Tā nì chī ndēè ndiòs José nòò ndidā ña nì sà quīā nà.

Ta nì yàhā ùù cùà ñà nì sà nōō càà José īnī vèhē

càa. Tā nì sàà iīn quīlī ña nducu Rey xī ndīdā ñoo xī Egipto iīn ñàhīvì caxi dinì xī saa cāstòhòn na iīn ñà conì Rey yicuān. Tā nì cāstòhòn iīn nà nòò Rey yicuān, ñà iīnī vèhè càa xī Rey inò càa iīn nèè iī nani José ñà quīnī caxi dinì na. Tā nì dà ndacū Rey yicuān ñà còhòn José nòò oò tà. Tā ta nì sàà José nòò Rey yicuān, ta nì nā cānī tà dāvā ñàhā nòò na, ñà cua cutonì iīnī tà, tā nì cāhàn Rey yicuān ñà nā chi ndēē ñaha José tā cūū cūtonì iīnī tà ndīdā ña yicuān.

Tā nì chī ndēē ndiòs José, tā nì cūtonì iīnī nà ñà conì cāchì ndīdā ña nì cāhàn Rey yicuān. Tā nì cāstòhòn na nòò Rey yicuān ñà, "Sàà ùsà cùà ñà cōō cuāhà quīnī nònī xihin trigo iīnī ndīdā ñoo nòò da ndacū Rey yicuān. Tā nā yahā ndī usà cùà vāhā yicuān, tā sàà ùsà gà cùà ñà òn coō nī līā ñà cūxī nà," caā José. Tā nì cāhàn tāhàn nà nòò Rey yicuān ñà, "Nā nducu ta iīn nèè iī vahā ñà nā coō caxi dinì na, saa nā coo ndūū nà gobernador. Tā nā saà ùsà cùà cōō cuāhà nonì xihin trigo, tā chī vāhā na cuāhà nonì xihin cuahà trigo cūxī nà ndī usà cùà òn vahā quīxī,

chī nā saà ùsà cùà ñà cōō tàrà ta òn coō gà nònì
ta òn coō gà trigo, tã sà oō ñà cūxī ndīdā ñahīvì xī
ndidā ñoo nòò da ndacū Rey yicuān," caā José.

Tã cuu nì dà ndacū Rey nòò José ñà mīī na cōō
ndūū gobernador. Tã cāā nà ndīdā ña nì càhàn nà,
chī nì xīnì Rey yicuān ñà chi ndēē ndiòs José xīhìn
ndidā ña quiā nà, tã cūū cōō ndūū nà īīn gobernador
vāhā. Tã òn nī na chōcuiìn José òngà īnì vēhē càā
dōcō nì ndūū nà gobernador. Tã nì dà ndacū Rey
yicuān nòò mozo tà, ñà "Nā cuahān mozo yicuān dāmā
vahā oō tatòhō dāmā xī mii ta cōō nāmà José." Tã
nì càhàn Rey yicuān nòò José ñà, "Sà gobernador cùu
na. Ta ndīdā nahīvì nduiī īnì ndīdā ñoo xī Egipto càā
ñà dā ndacū nà," caā Rey yicuān.

Ta nì cūū ndīdā a yòhò, ta oō òcò ùxì cùà José.
Tã ndī usà cùà vāhā nì chī vāhā José cuāhā quinī
trigo xīhìn nonì ini ndīdā ñoo nòò ni sà chī cùāha Rey
yicuān .

14

Ta Ni Sà Ndũũ José Gobernador
Génesis 41:45 hasta 47:12

Ta ni sà ndũũ José gobernador nòò ndidã ñoo nānī Egipto nòò chi cuàha Rey yicuān. Tã ni yāhã ùsà cuàà ñà ni quēē cuàhà noni xihin trigo. Tã cuu ni sàà ùsà cuàà xī tàrà ñà nī ìn xahan onì queē noni xihin trigo ñà cūũ cūxī ñāhīvi nduif ìni ndīdã ñoo xī Egipto tã ìni ndīdã ga ñòò oō xica xihin ñoo nānī Egipto, tã òn nī xoō tãhàn noni xihin trigo.

Tã ìn quī ni sàà ùxì nēè ì ñoo nānī Egipto. Tã ni sàhàn nà nòò José saa cuēēn nà nònò xihin trigo. Tã ni nã còò José ndī uxì nēè yicuān ñà ñānì nà xindũũ nà dōcō òn nī cahàn nà ñà mī na cūũ José. Tã ñanì José òn nī na còò nòò ñaha na. Tã ni ndàcà tòhòn José ñà, "Ndamī cuu ñoo ndī uxì nēè ì yicuān," caã nà.

Tã ni càhàn ñānì José ñà, "Ùxì ìn ñānì xindũũ nà dōcō ni quf ndòò nēè ìlū gā xihìn yuaa ndidã na. Tã ni quēē nà ìn ñòò nānī Canán saa ndūcū na trigo xihìn noni ña cuēēn nà," caã ñānì José.

Tā ni cāhàn José ñà, "Sanī ìni nà ñà sāndado xindūū ndīdā nee yicuān ìngà ñòò. Tā ni sàà nà ñòò nānī Egipto yicuān, saa cōò ndèhè na ndi cùu an oō yicuān," caā José.

Tā ni cāhàn ñānī José ñà, "Òn ndi sā ñà cāhàn José ñà cùu na sāndadon, dōcō ñà ndāà cùu an ñà ni sàà ndīdā na yicuān saa cuēēn nà nònì ñà cūxī nà, chí còò a cūxī nà ñòò nà," caā nà. Tā ni tāàn José ndīdā na vèhè cāā.

Tā ta ni yāhā ònì quìì, ta ni cāhàn José nòò ndidā ñani nà ñà," ìin nà cūū nòhò ñòò nà xihìn nonì yicuān. Tā quī ndòò ìin nèè nānī Simeon dīcòndī nā nachōcuiìn ndīdā na òngà xihìn ìngà ñānī līlū gā cāhàn nà, ni quīndòò vèhè nà. Tā cōò ndèhè José ā ña ndāà cāhàn nà, tādā queē Simeon vèhè cāā," caā José. Tā ni quīā José ndīdā ña yòhò, chí ni cāhàn na cōò ndèhè na, ā nee vāhā, ā nee ūhù ni ndūū ñānī nà.

Tā ni nāchōcuiìn ndī ìin ñānī yicuān ñòò nòò oō yuāā na xihìn nonì, tā ta ni sàà ndīdā na vèhè nà, tā

nì nā cānī nà nòò yuaa na ndīdā ñani ndōhō nà nòò
ni sàhàn nà. Tā nì quī saha Jacob yuāā ndidā na
ndehì nà. Tā nì quī saha na cahàn nà ñà, "Sà nì
xihì ìn dèhē—nà nānī José. Tā òn nī nachōcuiìn gà
dèhē nà nānī Simeon. Tā conì nèè yicuān cōō ndācā
nà Benjamin còhòn nà Egipto. Tā to nā ndoñoho dehē
nà Benjamin, tā cūù mīī na," caā nà.

Tā nì yāhā cuàhà quiì, ta nì ndīhī nònì nì xēēn
nà. Tā nì quēē ndīdā dehē Jacob sahà nà Egipto
ōngà. Tā ndacā nà ñānì lūū gà nà nānī Benjamin
cuàhà nà. Ta nì cà sàā nà Egipto, tā nì sàhàn nà
nòò José. Tā ta nì xīnì José ñà nì cà sàā ndīdā
ñani nà, tā nì quī nēhē nà Simeon ñà inō cāā nà
vēhē càā. Tā nì yūhū ndīdā ñani José ñà nì cānā
ñāhā na ñà còhòn ndidā na cūxī nà vēhē José yicuān.

Tā ta nì sàā ndīdā na vēhē José, tā nì càhàn
José nòò coo nduīī ìn ìn nà yūhū mesa nòò cuxī nà.
Tā nì chī nduīī ñāhā José diā, dīnā gà nèè tixēē gà,
tā cuu ìngà nèè lūū gà liā, tā dīcòndī dāndīhì nee
līlū gà nòò ndidā na. Tā nì sà òcòò José ìngà xahan.

Tā nì quī saha ñani José ca nda tohon na ñà, "Nāndiā sà nahan gobernador yicuān nāyō nà nì cācū dīnā ñoho, ta ñāyō nà nì cācū dāndīhì," caā nà. Dōcō nī īn nà òn xini ñà gobernador yicuān cuu ñani nà José.

Tā īngà quī ni dā chutu José cōstali xī ñānì nà xihìn nonì xihin trigo. Tā nì cāhàn José nòcò ñani nà ñà, "Conì nà ñà quī ndòcò Benjamin saa cādā choō xī vēhē nà," caā nà. Tā ta nì ndīhī nà cāhàn nà, tā nì quī saha sa cuu ndavi īn ñānì nà nānī Judá nòcò na ñà, "Nā dandōcō nà ñà nāchōcuiìn Benjamin ñōcò nòcò oō yuāā na, chī cūù yuāā na to òn nachocuiìn Benjamin. Tā vāhā gā quī ndòcò Judá, vēhē gobernador yicuān," caā īn ñānì nà nānī Judá.

Tā cuu nì quī saha na na cānī nà nòcò José ñà, "Sà nāhā ni xòcò īn ñānì nà nì sà nānī José. Tā nì ndō ñoho na. Tā qufīnī nì ndèhì yuāā na, chī cuāhà ni sà cāhān na nì sà xīnì nà José," caā Judá.

Tā òn nī cuu ndēē ga īnì José. Tā nì cāhàn nà ñà, "Mīī na cūù José ñānì ndīdā nee yicuān," caā nà. Tā cuu nì qui saha na ndehì nà tā nì ndācā tòhòn na

nòò ñani nà ñà, "À ña ndāà ñà tecu vā yuāā na tā oō vāhā nà," caā José. Tā ndīdā ga ñānī José nì ndicā yūhù na. Tā òn xīn na cā ndisā nà ñà cahàn José.

Tā nì cahàn José ñà, "Òn sà cuu ndavi ini ñānī nà ñà nì dīcò ñaha na nòò nee nì sà xēēn ñāhā, tā nì sà dīcò na à ñgà ñōò chī dicuān nì cāhān ndiòs ñà cōò à ñà sàà nà ñōò yicuān, tā chī vāhā na ñà cūxī ndīdā na, tā òn cuu nà cāā dòcō," caā José.

Tā cuu nì quī saha na na cānī nà nāndiā nì ndūū nà gobernador. Tā nì nōmā nà ndīdā ñani nà. Tā nì sàhā nà dāmà xihin mili nòò ñani nà. Tā mozo xī José nì dà cuō quītī xī ñani nà, xihin nonì. Tā nì sàhā José ñà cūxī nà īchī ña nāchōcuiìn nà ñōò nà.

Tā nì cahàn José nòò ñani nà ñà, "Nā nachōcuiìn nà ñōò nà. Tā nā coo ndācā nà yūāā na xihin ndidā tahān nà, xihin ndidā mozo nà, xihin ndidā quitī na, xihin ndidā ndachoōn nà. Tā nā cohòn ndīdā na ñōò nānī Egipto yicuān cōò nduītī nà xihin José. Tā cuāhā José ñōhō vaha gā nòò cuū cūxī quītī na," caā José.

Tā nì quēē ndīdā ñani José nohò nà ñòò nòò oō yuāā na. Tā quīnī ca cuu quīnī ñnì nà chī oō vāhā José. Tā ta nì nā sāà ndīdā na vēhē nà, tā nì cà nā cānī nà nòò yuaa na ñā nì ndōhō nà ñòò nòò ni sàhàn nà yicuān. Tā nì cà nā cānī tāhàn nà nòò yuaa na ñā, Egipto oō José tā gobernador cùu na. Tā conì José ñā còhòn ndīdā na cōō nduīī nà xihìn na yicuān," caā dēhē Jacob nòò na. Tā ta nì sà còò dōhō Jacob, tā òn nī candisā nà. Dōcō nì dà nehē dēhē nà regalo nì chì choōn José nòò na, tā dā ni ca ndisā nà.

Tā nì càhàn nà nòò dehē nà ñā, "Ñā ndāā tecu dehē nà. Tā cuu còhòn nà Egipto. Tā cūū cōō ndèhè na nòò dehē nà, chī sàà ndī sanō nà tā dānà cuu nà, tā òn conì nà nòò dehē nà," caā nà. Tā nì càhàn nà nòò ndiòs ñā, "Ndūveē yà sàhà ndidā ña yìcuàn," caā nà. Tā nì quīā yīcòn nà ndīdā ndachoōn nà. Tā nì quēē na cuāhàn nà Egipto xihìn ndidā nee vēhē nà.

Tā dīā nì dà ndocō Jacob ñòò ñānī Canán. Tā ta nì sàà nà Egipto, tā cuquīnī José ñā sà nì cà sāà

ndidā nee vèhē nà nòò oō nà. Tā ndacā José òhòn
 ñāni nà xihìn yuaa na nì sàhàn nà nòò Rey xī ndidā
 ñoo Egipto, tā nì cūquīnī Rey yicuān ñà nì sàà yuāā
 José xihìn ndidā ñani nà ñòò yicuān. Tā nì sàhā
 Rey yicuān īn xahan xi Egipto nānī Gosén nòò ñani
 José ñà cōò nduī nà yicuān. Tā cūū cūxī quīti xī
 ndidā na.

15

Īn Tā Iqui Nī Sà Nānī Moisés

Éxodo 1:1 hasta 2:10

Nī sàà īn quī ña sà nì xihì José xihìn yuaa na
 xihìn ndidā ñāni nà. Dōcō dèhē ndidā na, tā òn nī
 nohò gà na Canán chī nì sà nduī nà Egipto. Tā ta
 nì yāhā còmì ciento cùà ñà nduī nà ñòò yicuān, tā
 nì ndūū cuāhà ga dèhē ñani Jacob. Tā quivì ndidā
 ñahivì yicuān nì sà ndūū Israelita.

Tā nì sàà īn quī ña nì xòò īngà Rey xī ndidā
 ñahivì xī ndidā ñoo xī ñòò Egipto. Tā Rey yicuān òn
 xini tà nāyō nā nì sà ndūū José. Tā nì tīn tà ndidā
 ñahivì Israelita tatòhòn mozo tà. Tā nì dà ndacū tà
 ñà cuāhà quīnī cūxī cādā choō ndidā na. Tā nì yùhu

tà ñà sàà ìn quì, ta ndūū cuāhà quinī gà nà, tā sàà ìn quì ña ndūū ndācù ga nà tā tīn nà ndīdā ñahīvì xì Egipto, tatòhōn mozo nà. Tā nì dà ndacū tā ñà ta cacū ìn dèhē ì in ñāhà Israelita, tā nā chi cāà ñāhā dihi xi ini yùtē cono saa nā cuu xī.

Tā nì sàà ìn quì ña nì cācū ìn dèhē ì xī in ñāhà Israelita, tā quinī vī xī. Ta nì chī dèhē ñāhā dihi xi ini vèhē nà. Dōcō ta nì xinō xī ònì yòò, ta òn nī cuū gà chī dèhē ñāhā na. Tā nì quī dāhà na ìn tì icà tatòhō ìn barco lūū. Tā nì chīhī nà ndūtē ndehi inì tì icà yicuān xihin yatà tì saa òn sà quihī tì cuì. Tā nì tāàn na tìcòtò inì tī, tā nì chī cāà nà tā iqui yicuān inì tì icà ni quī dāhà na. Tā nì chī noō ñāhā na nāmā tōyò yuhu yute yicuān. Tā nì nāchōcuiìn nà vèhē nà. Tā nì quī ndòò cuāhā tā iqui yicuān ndee xī ndi cūū an cōō ndōhō tā iqui yicuān.

Ta nì yāhā ìn tōtō, ñà nì sàhàn nèè dīhi yicuān, nì chī noō nà tā iqui yicuān nòò ti cuì, tā nì sàà dèhē dihi Rey xī Egipto yùte yicuān, ñà cūchī ñā xihin davā criada ñā. Tā nì xīnì ñā tì icà yicuān ñà,

coo noō dèhē tī nāmā tòyò ñohō ti cuì yūhū yutē
yicuān. Tā nì dà ndacū ñā ñā còhòn īn criada còhòn
quèhē ñā tì ìcà yicuān.

Tā ta nì sàà criada xihìn ti ìcà yīcuān, tā nì
xinì dèhē dihi Rey xī Egipto yicuān ñà, īn tā iqui
Israelita cùu xì. Tā cuu nì quī saha ta iqui yicuān
ndehì xī. Tā nì tātū cuāhā xī ndee ñāhā yicuān. Tā
nì cāhàn xī nòò dehē dihi Rey yicuān ñà, "À cua conì
ñā īn criada Israelita ñà dā cuanō nà tā iqui yicuān,"
caā cuāhā tā iqui yicuān. Tā nì xī yūhū dehē dihi
Rey yicuān.

Tā cuu nì tītū tā dihi yicuān, tā ndacā xī dīhī xī
ni quī sàà xī. Tā nì cāhàn dèhē dihi Rey yicuān nòò
dihi ta iqui yicuān ñà, "Nā quehēn nà tā iqui yicuān,
tā nā da cuanō ñāhā na, tā chīāvì ñà noò na," caā
dèhē dihi Rey yicuān. Dōcō òn xini ñā ñà dīhī ta iqui
yicuān cuu nee dīhī yicuān. Tā mīī nee dīhī yicuān
quīnī nì cūquīnī nà ñà òn nī xihì dèhē nà. Tā cūū
cōō xī vèhē nà.

Tā nì yāhā cuāhà cuà, tā nì sānō tā ī yicuān.

Tā nì nā cuàhā ñāhā dihi xi noò dehē dihi Rey xī Egipto saa cūū cōō xī ìnì palacio xī Rey yicuān. Tā nì nā cuācā ñāhā dehē dihi Rey yicuān tatòhōn dèhē ñā. Tā nì sà nānī xī Moisés. Tā dicuān nì chī ndēē ndiòs Moisés saa òn sà cuu xī, chī oō ñà nì cāhān ndiòs ñà cāā xī.

16

Ta Nì Cānā Ndiòs Moisés Nà Chf

Ndēē Na Nàhfvì Israelita

Éxodo 2:11 hasta 6:8

E

Nì sàà ìn quì ña ta sà nì ndūū Moisés ìn tèè ì, ta òn nī na ndodo ini nà ndiòs. Tā nì dà ndacū Rey xī Egipto yicuān ñà cuàhà ga cādā choōn ñāhīvì Israelita yicuān. Dōcō òn xini nà ndi cūū an vāhā cāā nà.

Tā ta nì xìnō nà ùù dīcō cūà, tā òn nī xeēn gā nà cōō nà vèhē dèhē dihi Rey yicuān. Tā nì quēē nà cuàhàn nà yūcū xica, ta yicuān nì sà ndēē nà tì leò. Tā ta oō nà yūcū yicuān ndee nà tì leò, tā nì xīnì nà ñà oō ñōhō ìtà ndahà ìn yītōn luū. Dōcō cua xixì

yītòn yicuān.

Tā nì tātū nà ñà cōō ndèhè na. Tā nì sà còò dōhō nà ĩn tàchì cahàn, "Moisés, Moisés." Tā nì cahàn Moisés, "Àvii?" Tā nì cahàn tàchì yicuān ñà, "Òn sà tatū nà nòò iin yiton luī yicuān. Tā nā tava na ndisà na chī ñōhō ìi cuu noò iin na yicuān," caā tàchì yicuān. Tā nì cahàn tāhàn tàchì yicuān ñà, "Mī ya cùù ndiòs nà. Tā mī ya cùù ndiòs nì sà chī ñōhō yuaa na xihìn Abraham xihìn Isaac xihìn Jacob, ta nì sà nduī nà ñāhivi yoō," caā ndiòs.

Tā ta nì cahàn tàchì xī ndiòs, tā nì yùhu Moisés Tā nì dà davā nà nòò na xihìn ndahà na, chī quīnī yuhu nà xini nà ndiòs. Tā nì cahàn ndiòs ñà, "Ñāhivi Israelita yicuān cuu ñāhivi ya. Tā sà nì sà còò dōhō yà ñà xicà tàvī ñāhivi Israelita nduī Egipto, nòò ya. Tā sà nì xīnī yà nāndīā ndohō ndīdā na tā nāndīā quīā Rey yicuān ñà cādā choōn ndīdā ñāhivi Israelita, tā nì sàà yà saa chī ndēē ñaha ya. Tā quī nēhē ñāhā ya saa òn coo nduī gā nà Egipto. Tā cōō ndācā ñāhā ya cōhòn ya ĩn ñōò vīi nani Canán. Tā saa yicuān

canā yà Moisés saa còhòn nà tã tãvã na ñàhìvì yicuān, ñà nduif nà nòò nānī Egipto," caā ndiòs.

Tã nì yùhu Moisés. Tã nì càhàn nà ñà, "Ndi cùù na tã còhòn nà càhàn nà nòò Rey Faraòn da ndacū ndidā ñoo xī Egipto ñà nā da ndocō tà ñà quīnīcuī ñàhìvì Israelita còhòn nà ñngà ñòò. Tã òn cu yūhū Rey yicuān cōò ñòò dòhō tã. Tã òn cā ndisa ñàhìvì Israel ñà nì càhàn ndiòs nòò na," caā Moisés.

Tã nì càhàn ndiòs ñà cācā nduu yà xihì Moisés, tã dā cuaā ñàhā ya nāndiā cōò à càhàn nà. Tã chí choòn yà ñānì Moisés nānī Aarón saa nā chi ndēē ñaha na," caā ndiòs xihìn Moisés.

Tā ta nì ndīhī nì cāhàn ndiòs xihìn na, tā nì sàhàn nà ndācā nà tì leò nà vèhē xidō nà. Tā cuu nì quēē nà cuàhàn nà Egipto. Tā ìchì cuahàn nà yicuān nì nā nehèn tahān nà xihìn ñani na Aarón. Ta nì quēē ndī uù nà sahàn nà Egipto.

Tā ta nì cà sàà nà, tā nì nā cānī Moisés nòò ñahīvì Israelita ñà nì cāhàn ndiòs nòò na ñà, "Sà nì xīnì yà ndīdā ña ndohō ñahīvì yicuān. Tā caā yà ñà tāvà ñāhā ya, chī òn coo nduī gā nà Egipto, tā cōò ndācā ñāhā ya còhòn yà īn ñòò vī nānī Canán," caā Moisés. Tā ndīdā ñahīvì yicuān nì cā ndisā ñà nì cāhàn Moisés. Tā nì chī ñòhō na ndiòs.

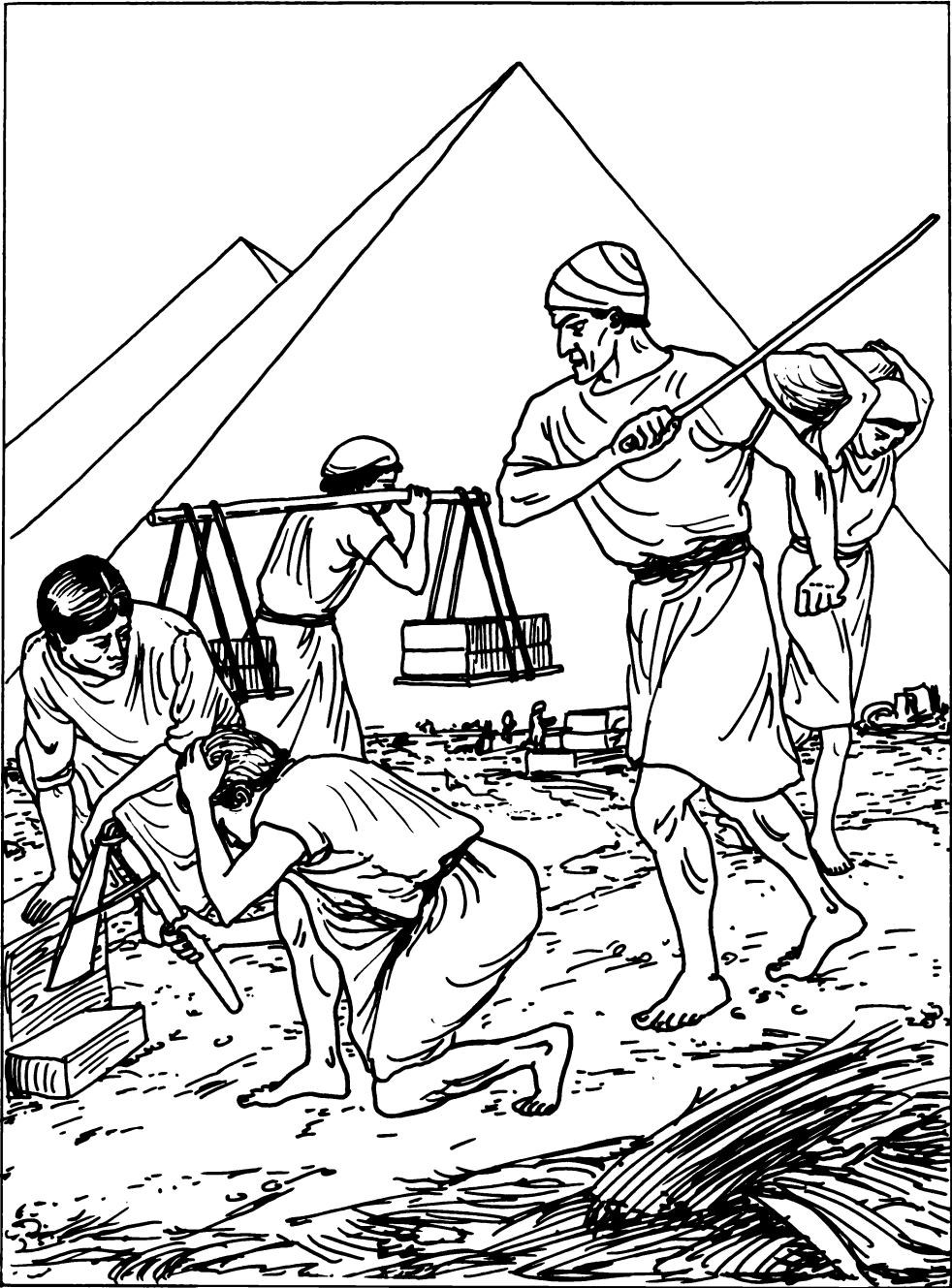
Tā nì sàhàn Moisés xihìn Aarón nòò Rey Faraón xī Egipto, tā nì cà cāhàn nà nòò ta ñà nì cāhàn ndiòs. Tā nì cāhàn Rey yicuān ñà, "Ndi cùò ndiòs tā cāā tà ñà cahàn yà," caā tà. Tā nì cāhàn tāhàn tà ñà, "Òn da ndocō tà ñà còhòn ñahīvì Israelita yicuān ìngà xahan caā tà. Tā nì quēē Moisés xihìn Aarón cuàhàn nòhòn na vèhē nà.

Tā quīnī nì nduù cuehe Rey yicuān. Tā nì dà

ndacū tà ñà cuàhà ga cādā choōn ñàhìvì Israelita yicuān. Tā nì dà ndacū tà ñà òn cuahā gà ñàhìvì xì Egipto abono ñà cā dàhà ñahìvì Israelita yicuān ndòhō. Tā nā cohòn mīī Israelita yicuān ndūcū na abono ñà cā dàhà cohòn mīī Israelita yicuān ndūcū na abono ñà cā dàhà na ndòhō. Tā cōō cā dàhà na ndòhō nì sà quī dàhà na, ta nì sà sàhā ñàhìvì Egipto abono nòò na, "Caā Rey yicuān nòò tee nì sà ndèè ñàhìvì Israelita. Tā òn nī sa cūū cā dàhà ñahìvì Israelita yicuān cuàhà ndohō, ta nì sà quīā nà sà nāhā.

Tā quīnī nì sà sānì ñaha tee ndee ñāhā yicuān. Tā quīnī nì quī saha cuu ndavi ini Moisés. Tā nì càhàn nà nòò ndiòs ñà, "Nāchō cua da ndocō Rey Faraón yicuān nà còhòn ñàhìvì xì ndiòs ìngà ñòò. Tā quīā tà ñà cādā choōn gà nà," caā Moisés.

Tā nì càhàn ndiòs ñà, "Mīī ya cùù ndiòs tā tāvà ya ndīdā ñahìvì Israelita yicuān ñà òn coo nduīī gà nà Egipto. Tā cōō ndācā ñāhā ya còhòn yà ìn ñòò vīì nani Canán. Dōcō dinā gà dā nehè yà cuàhà ñahā nòò Faraón yicuān. Tā quinīcuīī ndīdā ñahìvì ya

còhòn nà ñòò nānī Canán," caā yà.

17 Ta Nī Chī Choõn Ndiòs Castigo Nòò Ñahìvì Egipto

Éxodo 7-12

Ta òn nī xi yūhū Rey Faraón dā ndocõ tà ñà quēē ñahìvì Israelita còhòn nà ñngà ñòò, tà nì cāhàn ndiòs nòò Moisés ñà, "Chī choõn yà castigo nòò ndidā ñahìvì xì ndidā ñoo Egipto Tā yàtà ña chī choõn yà castigo yicuān, tà dā yaā Faraón yicuān ñahìvì Israelita," caā yà. Tā ndīdā ña cāhàn ndiòs tà quiā yà ñà.

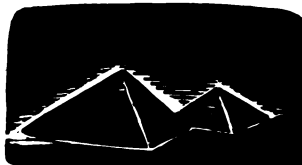
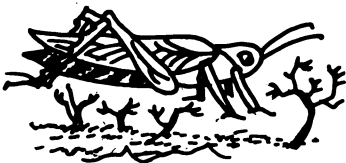
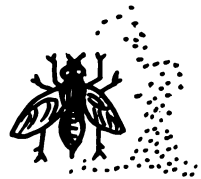
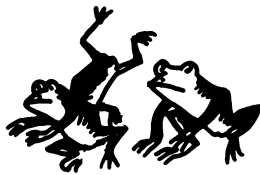
Tā nì sàà ñn quī ña ndīdā ti cuī ñohõ ñn ndīdā yutē xī Egipto nì ndūū tatòhòn nì Tā yàtà ña yìcuàn ni chī choòn ndiòs cuàhà lacondo ndidā ñoo xī Egipto. Tā nì sàà quihī tī ñn vēhē xī ndīdā ñahìvì cuu nee Egipto.

Tā ta nì ndīhī ñà yìcuàn, ta nì quīā ndiòs ñà ñò yaca xi ndidā ñoo xī Egipto nì ndūū tì yūcù. Tā nì

quihĩ tĩ ñahĩvi nduiĩ Egipto yicuān xihin quitĩ na.

Tā yātā ña yicuān ni chĩ choõn ndiõs cuāhà quini tĩ quĩnoõ ìni ndĩdā ñoo xĩ Egipto. Tā nĩ quihĩ cuēhē ndĩdā quitĩ ñahĩvi Egipto yicuān, tā cuāhà tĩ ni cà xĩhĩ. Dõcõ nĩ òn nĩ dandaā vā Rey Faraõn yicuān, tā òn nĩ dandocõ tà ñà quēē ñahĩvi Israelita yicuān còhòn nà ñngà ñõò.

Tā nĩ chĩ choõn gā ndiõs castigo nõò ñahĩvi xindũ nèè Egipto. Tā nĩ quiā yà ñà nĩ quēnē ñahĩvi yicuān ndĩhĩ xihin quitĩ na. Tā nĩ quiā yà ñà nĩ cõõn ñihĩ iin ndoõ. Tā cuāhà ñahĩvi xi ndũũ nèè Egipto xihin quitĩ na xicā nõõ yātā vehē nĩ xihĩ, nĩ quiā iin yicuān.

Tā yàtā ña yòhò ni chì choō ndiòs cuàhà quinī tìcā tatòhò vicò. Tā nì sàà ndihī tìcā yicuān yùcù cuii ni xòò ndīdā ñoo xī Egipto. Tā òn nì quìi ni xòò tatòhò sà cuāà, ta òn nī cuū cōō ndèhè nahīvi yicuān chī nì sà chīhì tòon quinī. Dōcō òn nī dandocō Rey xī ndīdā ñoo Egipto ñà còhòn ndidā ñahīvi Israelita ìngà ñòò.

Tā nì càhàn ndiòs nòò Moisés ñà, "Ìn quìi chi choòn yà ìn angel, tã angel yicuān còhòn cāni ndidā dehē ì tixèè gà nòò ndidā vehē xī ñahīvi cuu Egiptio. Tã xini ñoho ña cāni ndidā ñahīvi Israelita ìn tì leò lūū, quītī oō vāhā gà nòò ndidā quitì na. Tã dā catī nà nìi tì ndī uū xōō yehe yatà vehē nà, xihìn diquì quiton yehe yicuān. Tã nã caa na tì leò yicuān, caā ndiòs. Tã nì dà ndacū yà ñà ta càà ùxì ùù ñòò nā quinīcuī ndīdā ñahīvi Israelita yicuān còhòn nà ñòò nānī Canán. Tã dicuān nì quī saha vicò xì Pascua.

Tā ta càà ùxì ùù ñòò quìi da, ta nì sàà ìn angel tã nì quihī yà ìni ndīdā vehē tã nì sāni ya ndīdā dehē ì tixèè gà xī ñahīvi Egiptio. Tã nì sāni tahàn yā dèhè ì tixèè xī Rey Faraón yicuān. Dōcō òn nī quihī

yà vèhè ñàhìvì Israelita chĩ nì xìnì yà ñà ndehè nì yehe na ta nì càhàn ndiòs ñà cāã nà.

Tā ta nì xinì Rey Faraón ñà yìcuàn, ta dāã sa ndāã nì xfyūhū ta ñà còhòn ñàhìvì Israelita yicuān ñgà ñòò, ta nì càhàn ndiòs. Tā nì cānã Rey yicuān Moisés, tā nì càhàn tà nòò na ñà nã queē yāchì nà còhòn nà. Tā nã coo ndācã nà ndīdā ñahìvì Israelita yicuān còhòn nà ñgà ñòò sà cuāã da," caã tà.

Tā ta nì cūū tō ñà nì yāhā cà ùxì ùù ñòò, tā sà duiĩ tūāhã ndīdā Israelita yicuān ñà còhòn nà ñgà ñòò, ta nì chĩ cuàha ndiòs. Tā dicuān nì quĩ saha na sahàn nà ñgà ñòò. Tā nì sà xicã yìcòn nà. Tā ndacã nà ndīdā quitì na sahàn nà, ta nì queē nà ñòò nānĩ Egipto yicuān. Tā nehē tāhàn nà carpa nà sahàn nà, saa cōò nòò coo nduĩ nà. Tā nehē tāhàn nà sahàn nà ndīdā ndachoò nà. Tā ndīdā na cuquĩnĩ, chĩ òn cada choò òn gà ndīdā na tatòhòn mozo nòò rey yicuān. Tā nì càhàn ndīdā na ñà ndūvehē ndiòs, chĩ nì chĩ ndēē ñaha ya, tā nì cūū quĩnĩcuĩ ndīdā na ñà nduĩ nà Egipto.

Quì ta nì tāvà Moisés ndīdā ñahīvi Israelita nì sà nduī nōò nānī Egipto saa cōō ndācā ñāhā na cōhòn nà ñgà nōò nānī Canán, tā ndīdā nduu ni sà xīcā nà, tā nì sà dānehè ndiòs ìchì cohòn na xihìn iīn vicò ni sà xīcā nòò na. Tā ta nì sà xīcā vicò yicuān, tā ndīdā na nì sà xīcā. Tā ta nì sà sācuīn vicò yicuān, tā ndīdā na nì sà ndūū tātī.

Tā ndīdā sa cuāā ni sà dānehè ndiòs ìchì cohòn nà xihìn iīn pilar xī nōhò ità ta nì sà tōò ndāha. Tā iīn quī ni sà cuīn vicò yicuān yūhū iīn mar nānī mar cuāha. Tā nì sà cūtā ndīdā ñahīvi yicuān.

Tā quīnī nì ndūū cuehe Rey Faraón xī Egipto, ñà nì dāndocō tà ñà nì quīnīcuī ndīdā ñahīvi Israelita nduī Egipto yicuān sahàn nà ñgà nōò. Tā nì chī choōn tà sāndadon ñà cōhòn ta nā chī cōnehè tà ñahīvi Israelita, ñà nōhòn nà ñgà Egipto. Tā nì quēē cuàhà quīnī sāndadon sahàn tà ìchì sahàn ñahīvi Israelita yicuān.

Tā ta nì xīnì ñàhìvì Israelita yicuān, ñà chicòn ñàhā sandadon xī Rey yicuān, tā quīnī nì cà yùhu nà. Tā nì cà cāhān na ñà cūù ndīdā na desierto yicuān cāā sāndadon xī Egipto. Dōcō nì cāhàn Moisés ñà, "Òn sà yuhu ñàhìvì Israelita yicuān chī ndiòs chī ndēē naha," caā nà. Tā cuàhàn cuu yātf gà sāndadon yicuān nòò nduif nà.

Tā nì quīā ndiòs ñà nā yāhā vico oō nòò ñahìvì Israelita yàtà na. Tā ta nì cūū nēè, ta òn nī cūū cōō ndèhè sandadon yicuān chī oō vico yicuān nòò ta. Dōcō ñàhìvì Israelita nì cūū cōō ndèhè na chī nì xòò ìn pilar xī ñòhō ità noò ni sà nduif nà.

Tā nì cāhàn ndiòs nòò Moisés ñà, "Nā ndanēhē nà vara na dīā nòò oō tì cuì xī mar yicuān," caā yà nòò Moisés. Tā Moisés nì quīā nà ñà nì cāhàn ndiòs. Tā nì quī saha quenē ñihī tàchì. Tā nì sà tūù tàchì yicuān ìni sa cuāà da, ta nì nònà ini tì cuì xī mar yicuān ì ìchì.

Tā ta nì tūū, tā nì quī saha ñahìvì yicuān yahā nà ìni ìchì ni cuāhà ini mar cuàha yicuān. Tā ta

nì xìnò còò tì cāchī, ta sà nì yàhā ndīdā ñahīvi
Israelita yicuān īngà xōō xī mar yicuān. Tā nì
cāhān sandadon xī Rey Faraón yicuān chìcòn tà
ñahīvi yicuān. Tā nì quī saha ta sahàn tà īnì fchì
oō īnì mar yicuān.

Tā nì cāhàn ndiòs nòò Moisés ñà, "Nā ndanēhē nà
yītòn na dīā nòò ti cuì xī mar yicuān òngà," caā yà.
Tā nì qufā Moisés ñà nì cāhàn ndiòs. Tā nì nācuā
tahān tì cuì xī mar yicuān tā nì ndōñoho ichi ni
cuāhà yicuān. Tā ndīdā sandado yicuān tā nì nā cōhō
tà tì cuì tā nì xihì tà.

Tā ta nì xīnì ñahīvi Israelita ñà yìcuàn, ta ndīdā
na nì cà cūquīnī chī nì cà càcū nà, tā òn nī tiīn
ñāhā sandadon xī Rey Faraón yicuān. Tā nì sà cùtā
nà tā nì cà xītā nà cuāhà yaa nòò ndiòs saa nì
chī ndēē ñaha ya. Tā nì cūū nì cà xfnō nà.

Ta nì yàhā Moisés xihìn ndīdā ñahīvi Israelita xihìn quitì na mar nānī mar cuàha, tã nì xfcā gà ndīdā na sahàn nà ñòò nānī Canán. Tã iin quì ni cà sàà nà sàhà iĩ yūcù nani Sinaí. Tã yicuān nì cà ndūū tātī nà.

Tã nòò ni sàà ndīdā nahīvi Israelita yicuān, tã yicuān nì càhàn ndiòs dīnā ñoho cuti xihin Moisés nòò iin yītòn luū, ñà oō nōhòn ità ndahà tòn, ta cua xixi tōn.

Tã nì chī nduī ndīdā na carpa nà iin xōō sàhà yucù nani Sinaí yicuān. Tã ndeeni nduu tātī ñahīvi yicuān, tã nì cāā Moisés dīnì yucù Sinaí yicuān. Tã nì nda tohon na xihì ndiòs. Tã nì dà ndacū ndiòs nòò Moisés ñà càhàn nà xihìn ñahīvi Israelita yicuān, ñà "Nā na quētē ndīdā na dāmà na. Tã nā coō tuàhā nà, chī dīquì onì quì càhàn yà dīnì yucù noò ndidā na," caā ndiòs.

Tā ta nì castòhòn Moisés nòò ñahĩvì Israelita yicuān, tā cuu nì cà quĩ saha na quiā nà ndĩdā ña nì cāhàn ndiòs. Tā nì cà quēhēn nà tì cuì. Tā nì cà quĩ saha na ca na quētē nà dāmà na.

Tā ta nì sàà quìi ni cāhàn ndiòs ñà cāhàn yà xihìn na, tā nì sàà ìn vico ndehi canō dīquì yucù yicuān. Tā nì quĩ saha sa ndùtè, ta cahān dàvì. Tā nì sà quēē tāsā ñnì vico yicuān. Tā ndĩdā ñahĩvì yicuān tà oñn gà cōnì nà ìn ñāhā ta oō ñà yicuān, ta quĩnì nì cà yùhu nà.

Tā nì dà ndacū Moisés ñà, "Còhòn ndĩdā ñahĩvì yicuān cūtā nà sàhà yucù yicuān. Dōcō òn sà caā nà yucù yicuān. Tā nì òn sà tatū quĩnì nà yucù yicuān chĩ ìn ñà ìi cuu an chĩ sà oō ndiòs dīnì yucù yicuān. Tā to nā tiñn ìn nà, yucù yicuān tā cūù nà," caā Moisés.

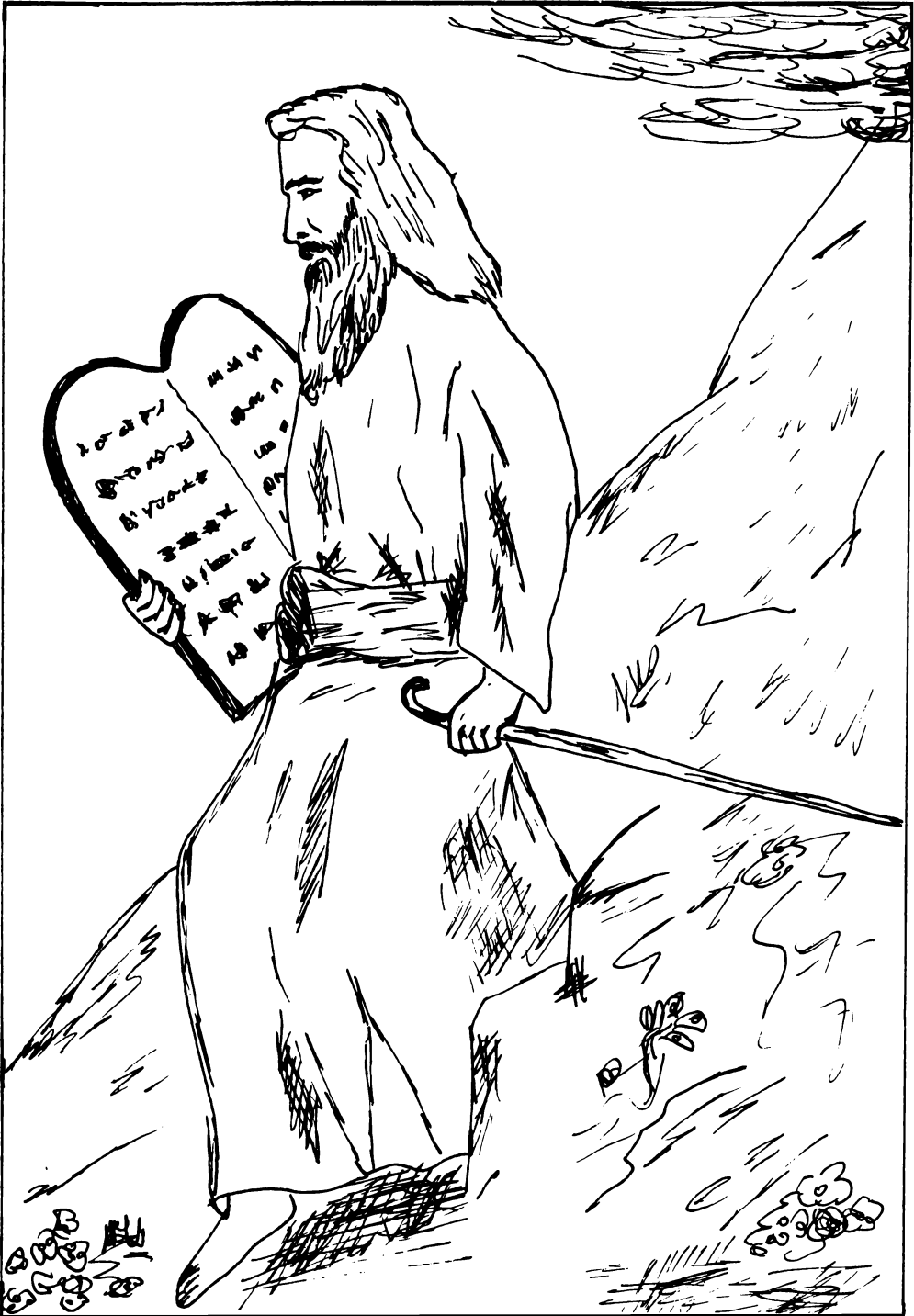
Tā nì quĩ saha queē ñihimà dīnì yucù nani Sinai yicuān, tā nì cāā Moisés dīnì yucù yicuān. Tā nāmā ñihimà yicuān nì cāhàn ndiòs nòò Moisés ndĩ uxì mandamiento yà.

Tā nì cà sà cò dòhō tǎhàn ñàhìvì yicuān tàchì xī
ndiòs. Tā caā yà nòò na ñà, "Mīī ya cùù ndiòs xī
ndīdā na. Tā mīī ya nì quīā ñà quīnīcuī ndīdā ñàhìvì

Israelita yicuān ñà nìsà nduī nà Egipto, nòò ni sà nduī nà tatòhōn mozo.

1. Tā mītoho ya cùu ndiòs tā òn sà chi ñoho ñgà ndiòs.
2. Tā òn sà ca dàhà na nī ìn imagen xī ñà oō āndīvī xihin ña oō nòò nahivi yoō, xihin ña oō ìni tì cuì. Tā òn sà coō ñà ñoho na nòò a.
3. Tā òn sà cahàn ndāvàhā nà quīvī ndiòs. Tā ndīdā xichī ñà cahàn nà quivī ndiòs nā coō ñà ñoho na nòò quivī ya.
4. Tā nā nocùnō ìni nà ñà cādā choō nà ìnò quì ta quì cuu usà ndūū tātī nà, chī ìn quì ì cuu an nòò Jehová ndiòs oō āndīvī.
5. Tā nā coō ñà ñoho na nòò dihi na xihìn noò yuaa na.
6. Tā òn sà cani na ñgà ñāhīvī.
7. Tā òn sà cavā nà xihì ñgà nà to òn nī tandāhà na xihìn nee yicuān.
8. Tā òn sà cada cuna na.
9. Tā òn sà da cuhù nà ñgà ñāhīvī sahà ìn ñà òn ndisā.
10. Tā òn sà cahan na ñà cō ndūū ñā dihi nà ñā dihi ñgà nà. Tā to oō ìn ñāhīvī nivàhà ìn vèhē, ā ìn mozo, ā ìn criada a quitì ta òn sà conì ùhù ñāhā na saa nivàhà ñgà nèè yicuān ñāhā cua nivàhà mii na, chī òn vahā," caā ndiòs.

Ni sâa iin quĩi ña ni quĩ saha ñahĩvi xĩ iin ñõõ nãni Israel naa na xihìn ñahĩvi ingà ñõõ nãni Filisteo. Tã ni xõõ iin tã iĩ ni sã ndeẽ ti leò ni sã nãni David. Tã cuahàn òn ni ñãni xĩ nãa na Guerra. Tã xicã nõõ na xihìn sandadon xĩ ñõõ Israel.

Tã iin quĩi ni cãhãan yuãã David cõ nĩ tõhòn na nãndiã nduif dẽhẽ na xi ndũũ sãndadon. Tã ni chì choõn na David saa cõhòn xĩ, tã cõõ ndehẽ xĩ nãndiã nduif ñãni xĩ. Tã nehẽ xĩ sãpaã cuahàn xĩ nõõ ñani xĩ.

Ta ni cã cõhòn David ndĩ onĩ ñãni xĩ yicuãñ, tã ni ndã toho xi xihin na. Tã ta nda tohon xi xihin na, Tã ni sã cõõ dòhõ xĩ ñã cana xihin iin sãndadon xĩ ñahĩvi Filisteo ñã, "Nã chi choõn ñahĩvi cuu Israelita iin sãndadon nãa xihìn ta. Tã to nã que vãhã sãndadon xĩ ñahĩvi Israel nõõ ta, tã ndfdã ñahĩvi Filisteo cõõ ndũũ mozo xĩ ñahĩvi Israel dicõndĩ cũu ta. Tã to nã que vãhã sãndadon xĩ Filisteo yicuãñ nõõ

sandadon xī ñàhìvì Israel tā ndǎdā ñahìvì Israel cōō ndūū mozo xī ñàhìvì cuu Filisteo dìcòndī cūū nà," caā sāndadon yicuān.

Tā nì sā ndèhè ta īī nani David sandadon cana xihin yicuān. Tā nì xīnì xī ñà īīn tètè īī canì quinī cuu ta, tatòhō ùù tètè īī nondōdō tahān. Tā nehēn tà īīn espada canì quinī. Tā quìvì sandadon yicuān cuu Goliat.

Tā nì càhàn David ñà, "Nāchō yuhu sāndadon xī Israel nàa nà xihìn sandadon yicuān," caā xī. Tā cuu nì càhàn xī ñà, "Òn sà yuhu sāndadon xī Israel, chī ñàhìvì xì ndiòs xì ndūū nà. Tā mīī xī cohòn nàa xihìn Goliat," caā David.

Ta nì xīnī tòhòn īī nèè nānī Saul cùù Rey xī ñòò nānī Israel ñà conì David cāā xī. Tā nì càhàn nà nòò xì ña, "Òn cuū nàa xī xihin Goliat, chī līlū vā xī. Tā tètè yicuān īīn sāndadon cùù ta, tā canì quinī gā tà tādā mii xì," caā rey yicuān.

Tā nì càhàn David nòò Rey yicuān ñà, "Īīn quīī tā ndee xī tì leò xì yuāā xī, ta nì sàà īīn osò canō.

Tã nì quihī tī nāmā tì leò yicuān. Tã nì tīn tī īn tì leò lūū. Dōcō nì chī ndēē ñaha ndiòs, tã nì sānì xì osò yicuān. Tã nì yāhā cuàhà qui, ta nì sàà īn león. Tã nì tīn tī īngà tì leò lūū. Dōcō nì chī ndēē ñaha ndiòs, tã nì sānì xī león yicuān. Ta quì da chi ndēē tahàn ñāhā ndiòs, tã cānì xì Goliat," caā David nòò Rey Saul.

Tã nì dà ndocō Rey yicuān David ñà còhòn xī nàa xī xihin sandadon yicuān. Tã cuu nì quēē David cuàhàn xī nàa xī xihin sandadon nānī Goliat yicuān. Tã nehē xī ītī yùù xì cuahàn xī xihin ohòn yùù ti nduu. Tã nehē tãhàn xī cuàhàn xī īn yītòn cuchoòn ndīdā nee ndee tì leò.

Tã ta nì xīnī Goliat ñà cuàhàn David nòò iin ta, tã quinī nì ndùù cuehe tà. Tã nì quī saha ta cahàn quinī tà xihin David ñà, "Ā tinā cuu ta ñà cuàhàn tã ī yicuān nòò iin ta xihin īn yītòn," caā tà.

Tã nì cāhàn David ñà, "Mī Goliat yicuān cuàhàn tà nàa tà xihin xì, ta nehē tà ī espada canō. Dōcō mī xī chi cuàhàn xī nàa xī xihin ta, tã ndiòs chī

nděě ñaha, ta cū cānì xì Goliat yicuān," caā David.

Tā nì tātū xī nòò iin sandadon yicuān. Tā nì chī cāà xī ī yùù ini ìtī yùù xì. Tā nì quī saha xi da cuco nihñ xī ìtī yùù yicuān. Tā cuu nì dà yaà xī yùù yicuān. Tā nì ducù à mähì davā tēn Goliat yicuān, tā cuu nì nōō ndūāā tà.

Ta nì xīnì David ñà nì nōō ndūāà tà, tã cuu nì tītū xī. Tã nì tīn xī espada canō xī sãndadon yicuãñ, tã xihìn espada yicuãñ nì xëndè xi dīnì ta.

Tã ta nì xīnì ndīdã sandadon cùu Filisteo ñà sã nì xihìn Goliat, tã quñī nì cà yùhu tà. Tã nì quī saha ta xinō tà. Tã ndīdã sandadon Israel nì quī saha cana xihì na tã nì dã cuahã na sãndadon cùu Filisteo dīcòndī ñòò tà.

21 Ñà Nī Ndōhō ĩn Profeta Nī Sã Nãñī Elías

¹ 1 Reyes 16:28-18:39

Nī sàà ĩn quī ña nì sà càxī ñàhīvì Israelita ĩn nèè cōō ndūū Rey nà. Tã dāvã Rey yicuãñ òn dùu nee vãhã nī sa ndūū nà. Tã nì dã cuaã nà ñàhīvì Israelita ñà chī ñoho na idolo. Tã cuahã ñahfvì ni nã ndodo ini ndiòs oō ãndīvī. Tã nì sà chi ñoho na ĩn idolo nì sã nãñī Baal.

Tã nì xīnì ndiòs ñà òn nī sa xòò vãhã ñà nì sã quīã nà. Tã nì chī choñn yà ĩn nèè ĩn ni sã nãñī Elías ñà còhòn nà càhàn nà xihì Rey yicuãñ. Tã nì

dàvì tadā coōn tā," caā Elías nòò Rey nānī Acab yicuān.

Tā nì quēē nà vēhē Rey yicuān. Tā cuu nì quēē nà cuàhàn nà yūcù, chi dèhe nà chī nì ndùù cuehe Rey yicuān sàhà ña nì càhàn nà. Tā ñà ndāà nì yàhā ñà nì càhàn Elías, chī nì yàhā òn nì cùà, tā ònì coōn dàvì. Tā Rey yicuān nì nā ndūcū ta Elías, dōcō òn nī na nēhè ñaha ta, chī ndiòs nì sà ndēē ñāhā Elías.

Tā iīn quīlì ni chī choōn ndiòs Elías ñà còhòn nà òngà càhàn nà xihìn Rey Acab yicuān. Tā nì càhàn Elías nòò Rey yicuān ñà, "Nā da taca Rey yicuān ndīdā dutù xī idolo nānī Baal yicuān, xihìn ndidā ñahivì xì ndidā ñoo Israelita ònì iīn yūcù nani Carmelo," caā Elías nòò Rey yicuān. Tā dicuān nì

Tā ta sà nì tãcà ndīdā na đinì yucù yicuān, tã nì cãhàn Elías ñà, "¿Nãchō īn quīi chi ñoho na Baal tã ĩngà quīi chi ñoho na Jehová ndiòs oō ãndīvī? Tã vãhã gã to ñà ndãà ndiòs cùu idolo nãñī Baal yicuān, tã ndīdā na nã chi ñoho Baal. Dōcō to Jehová ndiòs oō ãndīvī cuu ndiòs ñà ndãà tã ndīdā na nã chi ñoho Jehová ndiòs."

Tã nì cãhàn tãhàn Elías ñà, "Mītohon mii Elías cùu īn profeta nì chī choōn ndiòs oō ãndīvī. Tã idolo nãñī Baal yicuān chī nduīī còmì ciento ùu đīcō ùxì dūtù yà.

"Tã cuãhà ùu altar, tã nòò ndi ùu altar yicuān chī ndòdò na tītòn. Tã nòò tītòn yicuān chī noō nà īn chèè. Tã īn chèè cuãhã nà tatòhō ofrenda nòò idolo nãñī Baal yicuān. Tã ĩngà chèè yicuān cuãhã nà tatòhòn ofrenda nòò Jehová ndiòs oō ãndīvī. Dōcō òn chi ñòhòn nà tītòn oō nòò altar yicuān. Tã cōō ndèhè na nãyō nà cùu ndiòs ñà ndãà ã Baal, a Jehová ndiòs oō ãndīvī.

"Tã nã cacà tàvì dutù yicuān ñà nã chi ñòhòn Baal

yicuān tītòn oō nòò altar yà. Tā mī Elías yicuān cāhàn nòò Jehová ndiòs oō āndīvī ña nā chi ñōhò yà tītòn xī altar cā dāhà na nòò Jehová ndiòs oō āndīvī . Tā nèè nā qui ñōhòn titòn xī oò nòò altar yicuān, tā ndiòs nèè yicuān cuu ndiòs ñà ndāà," caā Elías. Tā ta nì sà còò dòhō ñāhīvì yicuān ñà nì cāhàn Elías, tā nì cà cāhàn nà ñà, "¡Oō vāhā à!"

Tā nì quīa yīcòn dùtù yicuān īn altar xī Baal xihìn yuù. Tā nì chī cōdò ta tītòn noō altar yicuān. Tā nòò titòn yicuān nì cà chī noō tà īn chēē ñà cuāhā tà nòò Baal tatòhòn afrenda ā sacrificio.

Tā nì quī saha dutù yicuān cana xihin ta nòò ndiòs tà nānī Baal, sa nā chi ñōhò Baal yicuān, tītòn oō nòò altar yicuān. Tā xende tà cōñō tà đicòndī nì quēē cuāhà niì ta. Tā īni datèn quì da ni sà cānā xihin dutù yicuān ñà, "Nā coo dòhō Baal, tā nā chi ñōò yà tītòn oō nòò altar yicuān," caā tà. Dōcō cui ñāhā nī cuū. Tā òn nī qui ñōò tītòn yicuān.

Tā nì cūū cà ùxì ùù quì da, ta nì quī saha Elías sacùù ndēè nà dùtù xī Baal yicuān. Tā nì cāhàn nà

nòò ta ñà, "Nā cana xihin nihī gā tà, chī òn xini tà
ā oō ndiòs tà Baal yicuān, ā cuahàn yà īn chōōn, ā
quidī yà, tā òn cùu coo dòhō yà," caā Elías nòò dutù
xī Baal. Dōcō òn nī sa cò dòhō nà tàchì xī Baal. Tā
òn nī qui ñōhòn tītòn oō nòò altar nì cà quī dàhà
dutù yicuān.

Tā nì quī dàhà Elías īn altar nòò ndiòs xihìn uxì
ùu yùu. Tā nì quī dàhà na īn xichī canō ini sahà
altar yicuān. Tā cuu nì chī ndōdò na tītòn. Tā nì
chì noō nà īn chèē nòò titòn yicuān. Tā nì dà ndacū
nà nòò davā nèè ī ña cōhòn quèhèn nà tì cuì. Tā
cuī nà tā yàtà cheē yicuān xihin noò titòn yicuān.

Tā nì quī nèè ī yicuān ñà nì cāhàn Elías tā nì
cuī nà dīcōndī ùxì ùu tamvò canō tì cuì nòò altar
yicuān. Tā nì chūtū xichī nì quī dàhà Elías sàhà ini
altar yicuān nì quī tì cuì yicuān tā quīnī nì ndāxī
cōñō xī chèē yicuān.

Tā nì cāhàn Elías nòò ndiòs oō āndīvī ña, "Nā
chì ñōhòn yà tītòn oō nòò altar yà yicuān," caā nà.
Tā cuu nì chī ñōhòn ndiòs tītòn oō nòò altar nì quī

dàhà Elías. Tā nì xìxì tītòn xihin cheē yicuān, tā dīcòndī tì cuii oō ìnì xìchī yicuān nì xìxì tatòhōn ndūtē xixì.

Tā ta nì xīnì ndīdā ñahfvi Israelita yicuān ñà yicuàn, ta nì cà sà cuìn xiti na, tā nì cà sà cùtā ndēē nà dīcòndī nì sàà nòò na nòò ñohò. Tā nì cà cāhàn nà ñà, "Ñà ndāà Jehová cùù ndiòs, Jehová cùù ndiòs."

22

Cuàchī īn Rey Nī Sà Nānī Acab 1 Reyes 22

Nì xòò īn vēhē xī Rey xī ndīdā ñoho Israel ìnī īn ñòò nì sà nānī Jezreel. Tā quivì Rey yicuān nì sà ndūū Acab. Tā yàtà vehē Rey yicuān nì xòò īn ìtì xī yùcù xī uva. Tā ñàhā xī īn nèè ī ni sà nānī Nabot nì sà ndūū à. Tā ta nì xīnì Rey Acab ìtì oō yàtà vehē tà yicuān, tā nì cāhàn ta ñà cōò ndūū à ñàhā. Tà saa ndādā tà ñà īn huerta.

Tā nì sàà īn quī ña nì sàhàn tà nì sàhàn cāhàn tà nòò Nabot ñà, "Nā dico na ìtì yicuān nòò Rey yicuān, tā chīāvì vahā tà yāvī à, ā na dāmā tahān

nà ìtī yicuān sàhà ingà ñà vāhā gā," caā Rey Acab yicuān nòò Nabot.

Tā nì cāhàn Nabot ñà, "Cua cāhàn na đicò na à, tā nī cua cāhàn na nā dāmā nà ñà, chī ìn herencia nì dà ndocō yuāā na nòò na cùu an," caā Nabot. Tā nì ndūhù ndavi Rey yicuān, chī òn nī xeēn Nabot đicò na ìtī yicuān nòò ta. Tā nì quēē tà cuāhàn tà vēhē tà. Ta nì sàà tà vēhē tà, tā nì sà còò ndūhū ta nòò xitōn tà. Tā òn nī cahan ta cūxī tà quì da saa òn nī xeēn tà ìtī oō yàtà vèhē tà yicuān.

Tā nì sàhàn ñà dihi tà nì sà nānī Jezabel, nì sàhàn cōò ndèhē na ndi cùu an ndohō ì ñà Rey yicuān. Tā nì cāhàn ñà nòò ta ñà, "Ndi cùu an ndohō Rey yicuān ñà cuu ndavi ta, tā cua cāhàn ta cūxī tà," caā ñà. Tā nì cāstòhòn Rey yicuān nòò ñà dihi tà ñà nì cāhàn Nabot nòò ta. Tā nì cāhàn Jezabel nòò Rey yicuān ñà, "Mī tee yicuān cuu Rey xī ndīdā ñoo xī Israel, tā nā ndocòò tà, tā cūxī tà. Tā nā coō vīcō ini tà, chī mī ñà cuahā ìtī xī Nabot yicuān nòò ta," caā Jezabel nòò ì ñà Rey yicuān.

Tā cuu nì tēēn Jezabel dāvā carta nòò ndidā nee nehē chōō ñòò yicuān. Tā nì tēēn ñā quivì Rey yicuān xihìn sello tà nòò carta yicuān. Tā carta yicuān cahàn ñā, nā da taca tēē nehē chōōn yicuān ndidā nee ñòò. Tā nā coō īn junta. Tā nā canā tēē nehē chōōn yicuān Nabot. Tā nā ocòò Nabot mähì uù tēē ī on vahā saa nā da cuhù ndī uù tēē ī yicuān Nabot nòò nee ñòò, ñā nì cahàn quīnī nā nòò ndiòs, tā nì cahàn quīnī nā nòò Rey Acab yicuān. Saa nā cani nee ñòò yicuān Nabot.

Tā nì quīā ndidā tee nehēn chōōn xī ñòò nānī Jezreel ñā cahàn carta nì tēēn ñā dihi Rey yicuān. Tā nì dà taca tà ndidā nee ñòò yicuān. Tā nì sàà hora ñā dā cuhù ndī uù tēē ī on vahā yicuān Nabot, tā nì sà cūtā tà tā nì cà cahàn tà nòò ndidā ñahivì ñoo yicuān ñā, "Nì cahàn quīnī Nabot nòò ndiòs xihìn noò Rey Acab," caā tà. Tā saa yìcuàn ta nèè ñòò yicuān nì tīī ndidā na Nabot tā ndacā ñāhā na nì cà sàhàn nā yūhū ñoo yicuān tā yicuān nì sā nì ñaha na xihìn yuù.

Tā ta nì xīnī tòhòn Jezabel ñā sàni xihì Nabot, tā

nì cāhàn ñā nòò ìì ñà Rey Acab ñà, "Nā cohòn tà, tã quēhēn tà ìì yicuān nòò ta, chī sà ñì xihì Nabot," caā ñā.

Tã ta ñì sà còò dòhō Rey yicuān ñà ñì cāhàn ñā dihi tà, tã cuu ñì quēē tà cuāhàn tà cōō ndèhè ta ìì oō yàtà vehē tà yicuān. Dōcō ndiòs xini yà ndīdā ñahā. Tã xini yà cuàchī ñà quiā ñàhīvì. Tã ñì xīnì tãhàn yà nāndīā ñì quiā cuàchī Acab, ñà ñì cāhàn ta ñà cōō ndūū ñahā tà ìì xī Nabot. Tã yàtà ñā yìcuàn ta ñì quiā cuna ta ìì yicuān. Tã sàhà mii ta ñì dà cuhù ndī uù tètè ìì on vahā yicuān Nabot nòò ñahīvì xì ñoo yicuān ìì ñà òn ndisā, tã ñàhīvì ñoo yicuān ñì cā ndisā nà ñà ñà ndāà, tã ñì sānì na Nabot. Tã ñì xīnì tãhàn Ndiòs ñà ñì quiā ñā dihi Rey yicuān.

Tã ñì chī choōn ndiòs ìì nètè ìì ñì sà nānī Elías ñà còhòn nà cāhàn nà xihìn Rey yicuān. Tã ta xicā nōō Rey yicuān ìì ìì xī Nabot, tã ñì sàà Elías, tã ñì cāhàn nà nòò ta ñà, "Sà naha ndiòs ñà ñì sānì Rey yicuān Nabot, tã ñì quiā cuna ta ìì nà. Tã saa ñì quiā tà cuàchī canō yicuān, tã cuāhā ndiòs ìì

castigo nõò ta. Tã caã ndiòs ñã, "Nõò ni nãyũ tìnã
nì xì Nabot, tã yicuãn cũu Rey yicuãn, tã còhòn tìnã,
tã nãyũ tĩ nì ta." Tã caã ndiòs ñã, "Cũu tãhàn ñã
on vahã cuu ñã dihi Rey yicuãn xihìn ndidã dehẽ tã,"
caã Elías.

Tã ta nì sà còò dòhõ Rey Acab ñã yicuãn, ta nì
ndũũ davi ta. Tã nì quĩ saha ta ndehì tã, chí nì
xhì tã ñã, ñã ndãã ñã ndĩdã xichĩ ñã quĩã iĩn ñãhĩvì
iĩ cuachĩ, tã chi choõn ndiòs castigo nõò na.

23 Ònì Nèè Iĩ Ni Sà Nõhõ Iĩn Iĩn Xitòn Xixì

Daniel 3

Nì sàã iĩn quĩ ñã nì xòò iĩn Rey nì sà nãñĩ
Nabucodonosor ñã nì sà dã ndãcũ nã nõò ndidã ñoo
nãñĩ Babilonia. Tã iĩn quĩ ni quĩ dàhà Rey nãñĩ
Nabucodonosor yicuãn iĩn imagen xĩ oro ñã quĩñĩ canõ
à, tã canì a òcò ùxì metro.

Tã nì sãñĩ nã imagen yicuãn nõò cuũ cõõ ndèhè
ñaha ndidã ñãhĩvì. Tã nì dà ndacũ Rey yicuãn ñã
ndidã gobernador xì Babilonia xihìn ndidã sandadon nã

xihìn ndidā mozo nì sà quīā choōn nòò na, nā tēcà
 nòò ni dà ocānī Rey yicuān imagen nì quī dāhā na.
 Tā cuīn xiti na nòò a. Tā chī ñōhō ñaha na. Tā
 nì tēcà cuāhā quinī nāhīvī noò iin imagen yicuān. Tā
 nì cāhān īn tēè ī noò ndidā ñahīvī yicuān, ñā "Oō
 īn banda xī tēè tuu yicuān, tā nā qui saha tee tuu
 yicuān tūù tà īn yāà, tā ndīdā na oō cuīn xiti, ta
 chī ñōhō na imagen yicuān. Tā to oō īn nēè òn sà
 chi ñōhō imagen nì quī dāhā Nabucodonosor, tā sà nì
 dà ndacū Rey yicuān ñā òcùnō cāà nēè òn sà chi ñōhō
 imagen yicuān īnī īn xitòn canō ñā oō ñōhòn īñā. Tā
 cōcō nà īnī xitòn canō yicuān," caā tēè ī yicuān
 nòò ndidā nee nì tēcā nòò iin imagen yicuān. Tā ta
 nì ndīhī nì cāhān tēè ī yicuān, tā cuu nì quī saha
 tuu tēè tuu yicuān. Tā ndīdā ñahīvī yicuān nì sà
 cuīn xiti, ta nì quī saha na chi ñoho na imagen
 yicuān. Dōcō nì xōō ònī nēè ī ñā òn nī sa cuīn
 xiti na, tā nì sà tātā nī nā, chī mīī tohon ndiòs oō
 āndīvī ni sà chī ñoho nā.

Tā ta nì xīnī Rey yicuān ñā nì quīā ndī onī nēè

ī yicuān, tā nì ndùù cuehe nà, chī òn nī quīā ndī
onì nà ñà nì dà ndacū Rey yicuān. Tā nì cāhàn Rey
yicuān nòò ndi onì nà ñà, "Tūù tètè tūu yicuān īn
yāā ōngà, tā to nā ocūtā xiti ndi onì nà, tā chī
ñōhō na imagen yicuān, tā òn cohòn nà īnī xitòn canō
yicuān," caā Rey Nabucodonosor.

Tā nì cāhàn ndī onì nètè ī yicuān ñà, "Nī ōn òn
cuiñ xiti na nòò imagen yicuān, chī mītohon ndiòs
tecu oō āndīvī chi ñoho na," caā nà. Tā ta nì sà
còò dòhō Rey yicuān ñà nì cà cāhàn nètè ī yicuān,
tā quīnī nì ndùù cuehe nà. Tā nì dà ndacū nà ñà
dàà xitòn canō yicuān ùsà xīchī gà ñà ta nì sà dāà a.

Tā ta sà nì xòò tūàhā xitòn yicuān, tā nì tīn
sāndadon xī Rey yicuān ndi onì nètè ī yicuān. Tā nì
chī cōnì tà ndāhà na. Tā nì tān ta ndī onì nà īnī
xitòn canō yicuān. Dōcō ta nì tān sandadon yicuān
ndī onì nà, tā nì tātū tà yehe xitòn canō yicuān, tā
nì cà xīxì tà, chī cuàhà ñoho ìtà ni xòò īnī xitòn
canō yicuān.

Tā ta nì yāhā īn tōtō, tā nì sā ndèhè Rey

yicuān īnì xītòn canō yicuān, tā nì yùhū nà ñà nì
xīnì nà ñà xicā nōō ndī onì nèè ī yicuān īnì xītòn
yicuān. Tā cua xixì nà quiā ñōhò yicuān. Tā nì
xīnì tāhàn Rey yicuān ñà oō ingà nèè ī ini xītòn
yicuān tā tatōhōn ñà dèhē ndiòs cùu ya. Tā òn nì
sa cāhān Rey yicuān cā ndisā nà ñà ndehe na yicuān.
Tā nì cāhàn nà nòò ndi onì nèè ī ñohō īnì xītòn canō
yicuān ñà quīnī cuī nà.

Tā ta nì cà quīncuī nà, tā ndidā ñahivì ndehe yicuān nì ndīcà yūhù xì, chi nì cà xīnì nà ñà nī īn īdī dinì xì ndi onì nèè ī yicuān òn nī xixì. Tā òn nī xoō dīcòn xī ñōhòn xixì īnī xitòn canō yicuān nòò damà ndi onì nà. Tā cua nduu cuehe gà Rey yicuān xihìn ndi onì nà.

Tā nì cāhàn Rey nānī Nabucodonosor yicuān ñà, "Nà ndāà ndiòs tecu cùu ndiòs xī ndi onì nèè ī yicuān, chī nì chī choōn yà angel yà, saa chī ndēē ñaha ya, tā càcū nà, chī nì cā ndisā ndi onì nà ñà chī ndēē ñaha ya," caā Rey yicuān.

Tā saa yìcuàn ni dà ndacū Rey yicuān ñà, to oō ī nēè òn sà cahàn vāhā sàhà ndiòs xī ndī onì nèè ī yicuān, tā dā ndacū Rey yicuān ñà cùu nà. Tā dà ndacū tāhàn Rey yicuān ñà, tā nì ndīhī vēhē nà, chī còò ingà ndiòs chi ndēē ñaha tatòhō ndiòs xī nèè ī yicuān, " caā Rey Nabucodonosor.

Tā cuu nì sàhān nà īn choōn vāhā gà nòò ndi onì nèè ī yicuān. Tā còò īn gà nī sa dā ndacū nòò ndi onì nèè ī yicuān chī mītohon Rey yicuān nì sà ndūū nèè nì sàà cāhàn ñà cāā ndī onì nèè ī yicuān.

Nī xòò iīn nèè iī Israelita nì sà nānī Daniel iīn iīn ñòò nì sà nānī Babilonia. Tā nèè vāhā nì sà ndūū nà nòò ndiòs. Tā nì sà quīā nà ndīdā ña nì sà dā ndacū yà nòò na. Tā Rey xī ñòò yicuān nì sà ndūū iīn nèè nì sà nānī Darío. Tā nèè vāhā xihìn Daniel nì sà ndūū Rey yicuān. Tā nì quīā Rey Darío yicuān ñà gobernador cōò ndūū Daniel.

Tā nì sà nduīī dāvā tèè iī ña nì sà xīnī ùhù tà Daniel, chī nèè vāhā xihin na nī sà ndūū Rey yicuān. Tā nì sà sā ndèhè tà ñà nì sà quīā Daniel ndīdā quīī sa cōò ndèhè ta, ā caā Daniel iīn ñà òn vahā, tā dā cuhù ñāhā ta nòò Rey Darío yicuān. Dōcō òn nī sa quīā Daniel nī iīn ñà òn vahā.

Tā nì càhàn tèè xini ùhù ñāhā yicuān ñà, "Cua quīā nà nī iīn ñà òn vahā. Dōcō còhòn tā cōò ndèhè ta ā cuū dā cuhù ñāhā ta nòò Rey yicuān, sàhà nandiā chi ñoho na ndiòs nà," caā tà.

Tā nì quēē tà ca sahan tà nòò Rey yicuān. Tā nì cà cāhàn tà nòò Rey yicuān ñà, "Nì cà ndā tohon ta ñà dā ndacū Rey yicuān ñà īn yōò, ta nī īn ñāhīvī on sà cacà nì liā ñāhā nòò ingà nà ā noò ni īn ndiòs tā nòò mitohon Rey yicuān cūū cacà īn ñāhīvī īn ñāhā. Tā to oō īn nèè òn sà caā ñà yìcuàn, ta nā chi cāā ñāhā Rey yicuān nòò ñohō león," caā tèè xini ùhù Daniel. Tā nì xī yūhū Rey yicuān cāā nà ñà yìcuān.

Tā ta nì tēēn nà ley yicuān, tā dā ni quēē tèè xini ùhù Daniel ca sahan tà cōō ndèhè ta ndi cùù an quiā oō nà vēhē nà. Tā nì xīnì tà ñà nì sà chí ñoho na ndiòs oō āndīvi onì xīchī ndīdā quiì. Tā nì cà nāchōcuiīn tà ōngà nòò Rey yicuān, tā nì càcāhàn tà nòò na ñà, "Nì tēēn nà īn ley ñà cahàn ñà īn yōò on cūū cacà nī īn ñāhīvī ni īn ñāhā nòò ingà nà, ā noò īn ndiòs. Tā nòò mitohon Rey yicuān cuu cacà īn ñāhīvī īn ñāhā.

Tā nì xīnì tà ñà nì sà cuīn xiti Daniel. Tā nì xicà nà īn ñāhā nòò ndiòs nà. Tā cua quiā nà ñà da

ndacū Rey yicuān," caā tètè xini ùhù Daniel. Tā ta nì sà còò dòhō Rey yicuān ñà nì cà cāhàn tà, tā nì cūū ndavi na, chī nèè vāhā xihin na nì sà ndūū Daniel. Tā òn nī cahan na ñà òcùnō cāà Daniel nòò ñohō león yicuān, chī òn nī sa quīā Daniel nī īn ñà òn vahā nòò Rey yicuān. Dōcō conì ñà cāā rey yicuān nà cahàn ley nì tēēn nà.

Tā nì dà ndacū Rey yicuān ñà còhòn sāndadon nà, tā tīn tà Daniel, tā chī cāà ñāhā ta nòò ñohō león. Tā nì quīā sāndadon yicuān ñà nì cāhàn Rey yicuān. Tā nì cāhàn Rey yicuān nòò Daniel ñà, "Ndiòs nà cūū chī ndēē ñaha," caā nà. Tā īni sa cuāà da on nì cuū cùdù Rey yicuān, saa na cānī īnì nà sàhà Daniel ñà inō cāà nà nòò ñohō león.

Tā īngà quìi ni ndō còò nēhè nà. Tā nì sàhàn nà nòò ñohō león yicuān. Tā nì cānā xihin na, "Daniel, Daniel ā ni chī ndēē ñaha ndiòs ni," caā Rey yicuān. Tā nì cāhàn Daniel nòò Rey yicuān, ñà "Ndiòs nì chī choōn īn angel. Tā nì sādī yà yūhū león yicuān. Tā òn nī saa ñaha ti," caā nà. Tā nì cūquīnī Rey yicuān ñà ònī xihì Daniel.

Tā nì dà ndacū nà nòò sandadon nà ñà quī nēhē
tā Daniel ñà inō cǎā nà nòò ñohō león yicuān. Tā
nā cohòn tà tīn tà ndīdā tee nì dà kuhù Daniel. Tā
nā taa ñaha ta nòò ñohō león yicuān," caā Rey yicuān.

Tā nì quīā sāndadon yicuān ñà nì cāhàn Rey
yicuān. Tā ta nì tān ta tēè nì dà kuhù Daniel nòò
Rey yicuān nòò ñohō león yicuān, tā cuu nì ndàvā tī
yàtà ta. Tā nì saā ñaha ti.

Tā nì tēēn Rey Darío yicuān ñgà ley ñà nì sà
cāhàn ñà, "Ndiòs xī Daniel tā ñà ndāà ndiòs tecu cùu
ya. Tā ndīdā ñahivì na chi ñohō ndiòs xī Daniel."

Historia Xī Ñà Nì Quiā Jesús Xihìn Nee Chicò Ñāhā

1. Ñà Nì Cùu Ta Nì Cācū Jesús
2. Tī Ñòò Cuu Señā Ñà Nì Cācū Jesucristo
3. Ñà Nì Ndōhō Ûu Vēhē
4. Ñà Nì Ndōhō Nèè Ī On Cùu Cacā
5. Parábola Xī Īn Nèè Xutū
6. Ta Nì Sāhā Jesús Ñà Cūxī Òhòn Mil Tèè Ī
7. Īn Mozo On Nī Cuu Canō Īnì Sāhā Ingà Nà
8. Tèè Cùcà Ni Nà Ndodo Ini Ndiòs
9. Īn Nèè Ī On Nì Xiyūhū Ga Cōō Vēhē Yuāā Xī
10. Ejemplo Xī Lazaro Xihìn Īn Tèè Cùcà
11. Ta Nì Cāhān Zaqueo Quī Nōò Na Jesús
12. Ta Nì Xihì Jesús Chicā Cruxì
13. Ta Nì Nā tēcū Jesús
14. Ta Nì Tūū Jesús Nòò Nee Nì Sà Dā Cuahā Nà
15. Ta Nì Ndāā Jesús Āndivī
16. Ananías Xihìn Safira
17. Ta Nì Tūū Jesús Nòò Pablo
18. Ta Nì Sà Nōō Cāā Pablo Xihìn Silas Vēhē Cāā
19. Īn Diosa Nì Sà Nānī Diana
20. Ta Nì Xīnì San Juan Nòò Jesús

1

Ñà Ní Cūū Ta Ní Cācū Jesús

Lucas 2:1-21

Iīn quīi yicuān nì sàà cuàhà quinīn ñàhīvì iīn ñòò nānī Belén saa cūū òcònoò quivì na nòò padrón oō vī choōn tā cōō chīāvì na impuesto nòò gobierno Romano. Tā nì chūtū ñoo yicuān chī cuàhà quinī ñàhīvì ni sàhàn.

Tā nì sàà tāhàn iīn nèè nānī José xihìn ña dihi nà nānī María. Ní sàà José ñòò nānī Belén yicuān, chī yicuān nì sà nduū ñòò xī Rey David. Tā tahān José nì sà nduū Rey David. Tā nì chī cuàha gobierno ñà ndīdā ñahīvì cohòn ñòò nòò ni sà nduīī tahā nà sà nāhàn.

Tā saa cuta José xihìn María, chī xica oō ñòò nòò nduīī na xihìn dicòndī ñòò nòò ni sàà nà. Tā cuàhà ni xicā nà, tā saa yìcuàn cuta nà. Tā nì ndūcū José iīn mēsón nòò cāvā nà. Dōcō ndīdā mesón nì chūtū ñahīvì chi cuàhà quinī nà nì cà sàà

ñòò yicuān. Tā nì sàhàn José xihìn María īn xahan
noò ñohōn quītì.

Tā sà cuà da ni cācū dèhē María. Tā nì chì
ducu na xī xihìn damà. Tā nì quēhēn nà īn batea
nòò xixahān quītì ñohō yicuān. Tā nì tāàn na xèhè
xī ñà xixahān quītì, inin batea. Tā yicuān nì chī
cāà nà tā iqui yicuān. Tā tā iqui yicuān cuu Jesús
nì cāhàn ndiòs chī choñn yà ñàhivi yoō ña quīxō xī
cuàchi ndīdā ñahīvì .

Tā īn xahan oō yātī xihin ñoo nānī Belén nduīt
nèè ndee quītì. Tā sà cūà ta nì cācū Jesús, ta
nduīt nà ndee nà quītì na, tā nì nā tōòn ndāhā ta nì
tūū īn ángel nì chì choñn ndiòs nòò nā. Tā quīnī
nì yūhu nà, dòcō nì cāhàn ángel yicuān ñà, "Òn sà
yuhu nèè ndee quītì yicuān, chī ndiòs nì chì choñn
ñāhā saa cāstòhòn ya īn ñà vāhā nòò ndidā ñahīvì,"
caā yà. Tā cuu nì cāhàn yà ñà, "Nā cohòn pastor
yicuān Belén, chī sà nì cācū Cristo nì cāhàn ndiòs
chī choñn yà ñàhivi yoō. Tā iducu xi damà. Tā co
nduhu xi ini īn batea īn xahan noò ñohō quītì," caā
yà.

Tā cuu nì tùū cuāhā ga angel xitā nòo ndiòs. Tā cahàn ndīdā ángel yicuān ñà, "Canōō tā dicon ndiòs oō yà āndīvī, tā nā coo nduīf vāhā nèè ca ndisā tā quiā ñà cahàn ndiòs ñāhivi yoō," caā yà.

Tā ta nì nāchōcuiìn ángel yicuān āndīvī, ta nì cahàn iīn nèè ndee quītī yicuān ñà, "Còhòn ndīdā na tā cōō ndèhè na ñà nì cāstòhòn ndiòs xihìn na," caā nà. Tā cuu nì quēē nà sahàn nà. Tā nì sàà nà ñōō nānī Belén. Tā yicuān nì nā nēhèn na tā iqui yicuān. Tā coo nduhu xi inin batea, ta nì cahàn ángel yicuān xihin na. Tā yicuān oō tāhàn dīhī xī nani María xihìn José.

Tā nì cahàn ndīdā nee ndee quītī yicuān ñà, "Canō tā dicon ndiòs sàhà ndidā a nì xīnì nà, tā nì sà cò dòhō nà," caā nà. Tā ta nì nāchōcuiìn nà nòò nduīf quītī na, tā ndīdā na cuu quīnī sàhà ña nì xīnì nà xihìn sahà ña nì sà còò dòhō nà. Tā ndīdā quiī ni sà nā cānī nà nòò nee nì sà na nēhèn tahān xihin na ñà, nì sàhàn iīn ángel nì cāstòhòn ya xihìn na ñà, "Sà nì cācū iīn nèè cūū quīxō cuāchi ñohōn ānimà

ndīdā ñahīvì sa nā cuū cūū canō ñnì ndiòs sàhà ñahivi
yoō. "

Tā ta nì xì nōō tā iqui yicuān ònà quì ta nì
càhàn José ñà Jesús cōō nānī xī, chi dicuàn nì dà
ndacū ndiòs. Jesucristo conì cāchì ñn nēè cūū qufxō
cuàhcf ñohōn ānimà ndīdā ñahīvì.

2 Tì Nōò Cūū Seña Ñà Nì Cācū Jesucristo

Mateo 2:1-12

Ñn quī yicuān ñn ñn ñōò oō xica diā fchì noō
queē tī cāchì nduif Rey mago, nì xīnì nà ñn sà cuāā
yicuān āndīvī ña oō ñn tì ñōò saa. Tā quīnī ndāhà
toòn tī. Tā nì càhàn nà "Ñi cācū Rey sàà xì ñahīvì
cūū Judio, chf sà ni xīñōò ti ñōò cūū seña ñà nì
cācū xī," caā nà.

Tā nì quīā yīcòn nà ndā chōōn nà xīhīn regalo.
Tā nì quēē nà sahàn nà ñōò nōò ni cācū Rey yicuān.
Tā nehèn nà regalo yicuān cuānhā nà ñōò Rey sàà, ta
cuñn xiti na nōò xì tā chī ñōhōn na xī. Tā nì sàà
nà ñn ñōò nā nī Jerusalén nōò oō Rey Herodes. Tā

nì ndàcà tòhòn na ñà, "Nda oō Rey sàà, chi nì xīnì nà tì ñòò cuu seña ñà nì cācū xī," caā nà.

Tā ta nì sà còò dòhō Herodes ñà nì cāhàn Rey Mago yicuān, tā nì yùhu tà. Tā nì cānā tà nèè vāhā gā nōò ndidā nee ī da cuahā ñāhīvì ley xī ndiòs nì tēēn Moisés sà nāhān xihìn dutu xī ñāhīvì cuu Judío. Tā nì ndàcà tòhòn ta ñà "Nda cācū Cristo caā tà. Tā nī cāhàn dùtù xī Judio xihin nee ī da cuaā ñāhīvì ley xī ndiòs nì tēēn Moisés sà nāhān ñà Belen cācū tā iqui nānī Cristo, chī dicuān nì tēēn īn nèè nì chì choòn ndiòs sà nāhā," caā ndīdā na.

Tā nì dà nehè Herodes īchì noò Rey Mago yicuān ñà còhòn nà Belén, tā nì cāhàn tà ñà, "Nā na ndūcū vahā nà nda mī ni cācū Rey sàà yicuān, chī cahan ta còhòn tà cuīn xiti ta nòò xī," caā tà. Tā nì quēē nà sahàn nà. Tā īchì sahàn nà, tā toòn tì ñòò yicuān cuāhàn tī, tā da nehè tī īchì cohòn nà.

Tā nì sàà nà ñòò nānī Belén. Tā nì sà cuīn tī ñòò yicuān dīquì iīn vēhē. Tā vēhē yicuān nì nā nēh na tā iqui yicuān xihin dihi xi tā nì sà cuīn xiti na

nòò xì. Tā nì sàhā mà dùsā cùtù xihìn oro xihìn ndute sahàn tamiī oō caro quīnī, ñà cuu choōn mī na. Tā ta nì ndīhī nì sàhā nà ñà yòò noò ta iqui yicuān, tā nì quēē nà ñà nòhò nà ñòò nà. Tā nì cāhàn ndiòs xihìn na ñà, "Òn sà yahā gà nà ñòò nòò oō Herodes," caā yà xihìn Rey Mago. Dīā nì cāhàn ndiòs chī òn dùù tee vāhā cuu ta tā cahan va ta cānī ta tā iqui yicuān. Tā nì nòhòn nà ñòò nà ñngà ìchì. Tā òn nī yahā gà nà nòò oō Herodes.

Tā ī sà cuāā yicuān nì sà còò ndūhù José, tā ta quidī nà, tā nì cāhàn īn ángel xihìn na ñà, "Nā ndo còò nà tā quēhēn nà tā iqui yicuān tā nā xinō nà ñngà ñòò nānī Egipto, chī conī Herodes cānī ta Jesucristo," caā yà. Tā sà cuāā da ni ndōcòò José. Tā nì quēhēn nà tā iqui yicuān xihin María, tā nì quēē nà sahàn nà Egipto. Tā ñòò yicuān nì sà nduī nà dīcòndī nì xihì Herodes. Tā dā ni nāchōcuiìn nà òngà ñòò nà nānī Nazaret.

3

Ñà Ní Ndōhō Ùù Vēhē

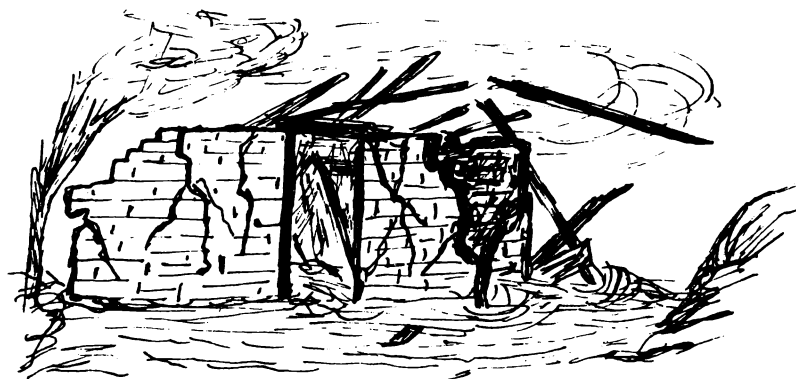
Mateo 7:21, 24-27 y Lucas 6:46-49

Ta nì xìnḡō Jesús òcò ùxì cùà, tā nì caxī nà ùxì ùù nèè ī ña cōō dā cuahā nà tā cōō cācā nōō xihìn na. Tā nì quī saha Jesús dā cuahā nà ñahīvì sahà ña cahàn ndiòs ñà cāā nà. Tā cuahà ñahīvì ni sà chī còñ ñāhā, chī cahan na cōō ñō dòhō nà ñà cahàn Jesús. Tā nì sà ndādà vaha Jesús ndīdā nee cuhù nì sà sahàn nòò na.

Tā īñ quī yicuān nì cāā Jesús īñ yūcū luū. Tā nì cāhān na dā cuahā nà ndī ùxì ùù nèè nì caxī nà nòò coo ñahīvì. Dōcō nì chī còñ ñāhā ndidā ñahīvì yicuān ñà conì nà cōō dòhō nà tòhōn xī ndiòs.

Tā nì quī saha Jesús da cuahā nà ndīdā ñahīvì yicuān. Tā nì cāhà nà ñà, "Óō dāvā nà ñō dòhō nà ñà cahàn ndiòs, tā quīā nà ñà. Tā nèè yicuān cuu tatòhōn īñ nèè nì quī dàhà vehe xī īñ loma. Tā nì xētē cono nà nāmā cāvà. Tā nì quī dàhà na cimiento xī vēhē nà. Tā ta nì ndīhī nì cuahà vehē nà, tā nì

quī saha coōn dāvì. Tā nì quēē tàchì. Tā nì quēē
tì ñohon, ta nì ducù ta chïcā vēhē nà. Dōcō òn nī
noo ndūà vēhē nà, chī oō cono cimiento xāà.

Tā oō dāvā nà ñō dōhō nà tòhō xī ndiòs dōcō
cua quiā nà ñà da ndacū ndiòs. Tā cuu na tatòhōn
ìngà nèè nì quī dàhà iīn vēhē nòon oō cùahà ñòò tì.
dōcō ònī qui dàhà na cimiento xāà ònī xetē nà saa nā
coō tōon vēhē nà. Tā ta nì ndīhī nì cuāhà vèhē nà,
tā nì quī saha coōn nìhīn dāvì, tā nì quēē tàchì. Tā
nì quēē tì ñohon. Tā nì ducù tā chïcā nāmà xī vēhē
nà. Tā nì quīnā à, chī còò cimiento xāà," caā Jesús.

Tā nì cāhàn tāhà nà ñà, "Oō cuāhà ñahīvì, ña cāhàn nà quìvì ndiòs, dōcō òn dùu ndidā na quihī āndīvī, chī ño dōhō nà ñà cāhàn ndiòs, dōcō cua quiā nà ñà da ndacū ndiòs. Tā cuu na tatòhōn nèè nì quī dāhà vèhē xī nòò oō ñòò tì. Dōcō nèè ño dòhō tòhōn xī ndiòs, tā quiā nà ñà da ndacū ndiòs, tā nèè jāāan quihī nà āndīvī, chi ño dòhō nà tā quiā nà ñà cāhàn ndiòs.

Ta nì ndīhī nì cāhàn Jesús, tā ndīdā na nì ndicà yūhù xì, chi nì dà cuahā ñāhān na tatòhōn īn nèè da ndacū, òn dùu ta quiā nèè da cuahā ñāhīvì ley xī ndiòs nì tēen Moisés sà nāhān. Tā òn dùu ta quiā tāhàn dùtù xī ñāhīvì Judio.

4 Ñà Nì Ndōhō Īn Nèè ĩ On Cùu cacā

Mateo 9:2-8, Marcos 2:12 y Lucas 5:18-26

Ta nī sà xicā nōō Jesús ñāhivi yoō, tā ndīdā xahan noò ni sà xicā nōō nà, tā nì sà chī còn ñāhān cuahà quinī ñāhīvì. Tā dāvā nà nì sà chī còn ñāhān na, chī cahan na cōō ño dòhō nà ñà cāhàn Jesús sàhà

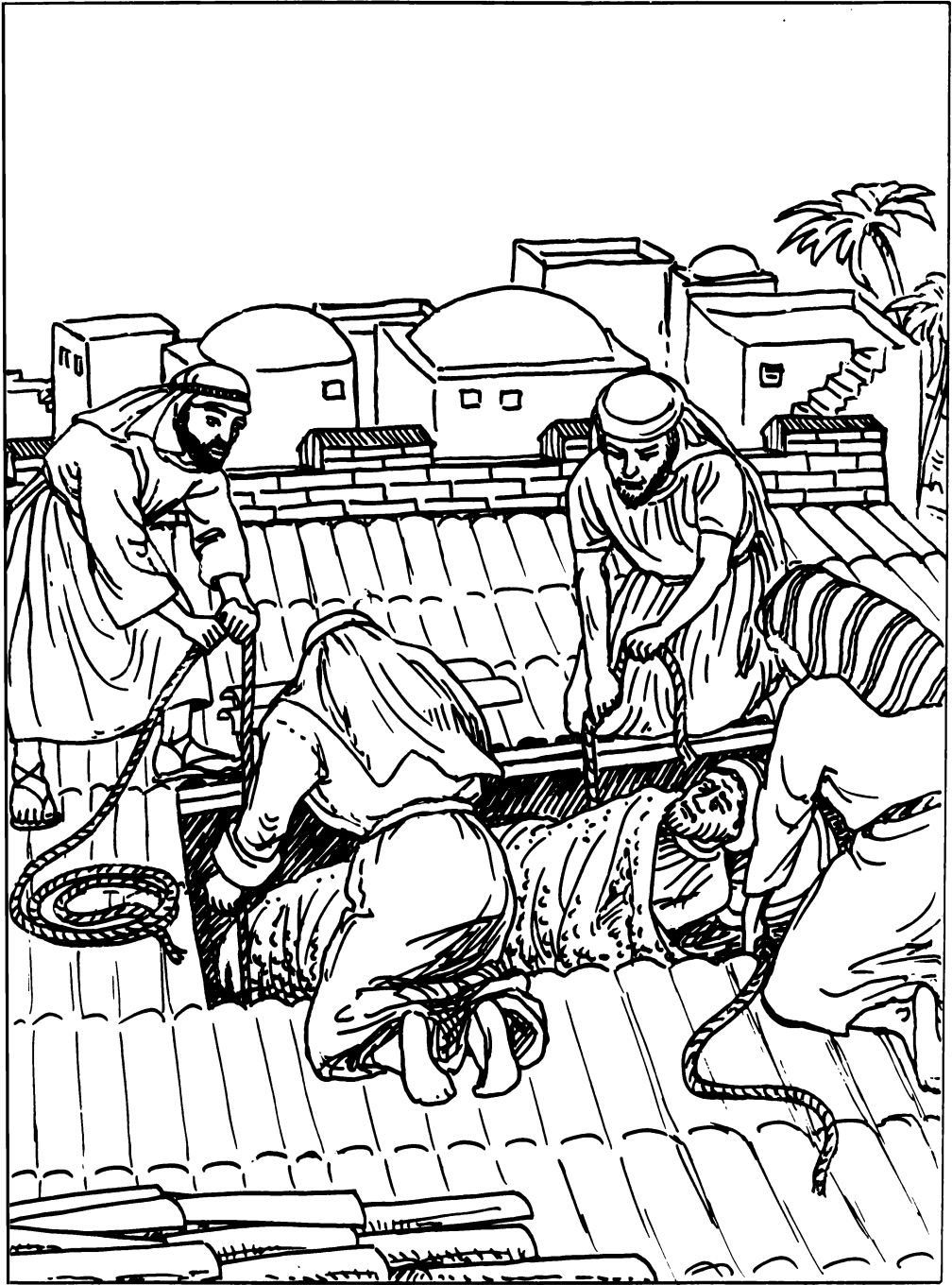
ndiòs. Tā dāvā nà nèè xini ùhù ñāhā ni sà ndūū nà.

Tā īn quīi yicuān nì sàhàn Jesús īn ñōò nānī Capernaum. Tā ta nì xīnī tòhòn ñahīvì ñoo yicuān ñà oō nà īn vēhē, tā nì sàhàn cuàhà na chī conì nà cōò ñō dòhō nà ñà cahàn Jesús. Tā nì chūtū vehē yicuān chī cuàhà quinī ñahīvì ni sàhàn tā dīcòndī yàtà vehē nì quī ndōò dāvā nà, ñà òn nī vatì gà nà īnì vēhē.

Tā ta cahàn Jesús īnì vēhē xihìn ñahīvì yicuān, tā nì sàà còmì te ī nehèn īn nèè cuhù ñà òn cùu cacā nà, tā òn cùu na cùchi nà. Tā conì nà ñà ndādā vāhà Jesús nèè cuhù yicuān. Tā òn cùu quihī nà xihìn nee cuhù yicuān chī quīnī nì chūtū vehē yicuān ñà cuàhà ñahīvì ni sàà. Tā òn cùu quihī nà dīcòndī nòò oō Jesús.

Tā nì cāā nà dīquì vehē, tā dīquì vehē yicuān nì quī dàhà na īn yāvì. Tā yicuān nì chī cōnì nà yūhū yuù yicuān xihìn yohò. Tā nì dà noōn nà nèè cuhù yicuān saa nā coo ndèhè ñaha Jesús.

Tā ta nì xīnì Jesús ñà nì quīā ndī comì tee ī yicuān saa ndādā vāhà Jesús nèè cuhù yicuān. Tā nì càhàn Jesús xihìn nee cuhù yicuān, "Sà nì quīxō ì cuàchōn," caā nà xihìn nee cuhù yicuān. Dōcō nduīī

nèè īī da cuahā ñāhīvī ley xī ndiòs nì tēēn Moisés sà ñāhān xihìn dutù xī Judio. Tā quīnī nì ndùù cuehe ndīdā na. Tā nì quī saha na na cānī īnì nà ñā cahan Jesús ñā ndiòs cùù na. Tā saa jāàn ni cāhān nà ñā, "Sānì quīxō ì cuàchōn, dōcō Mīī tohon ndiòs cūū quīxō cuàchī ñohō ānimà ò," caā nà.

Tā Jesús ñā sà nahan na ñā na cānī īnì nèè yicuān dicuān. Tā nì cāhān nà "Na cānī īnì ndō ñā òn ndisā nī quixō ì cuàchī nì sà ñohō ānimà nèè yoō chī òn cùù coo ndèhè ndò ini nà. Dōcō saa nā coo ndèhè ndò ñā cūū quīxō ì cuàchī ñohō ānimà nà tā còhòn cāā ì īngà ñā na cānī īnì ndō ñā oō ùù gā, còhòn ndādā vāhā i nà tā cūū cācā nà.

"Tā nāchō cua candisā ndō ñā quiā ì, ndi cùù an vāhā gā ā ñā cāhìn xihìn nee yoō ñā sà nì quixō ì cuàchī nà , ā ñā cāhìn xihìn na ñā nā ndoo cuīī nà. Tā nā cacā nà nòhò nà vēhē nà," caā Jesús xihìn dutù xī Judio xihìn nee īī da cuahā ñāhīvī ley xī ndiòs nì tēēn Moisés sà ñāhān.

Tā ta nì ndīhī nì sā ndèhè na nòò ndidā nee

ndacà tòhòn na tā nì nā còò ndèhè na nòò nee cuhù
coo nduhu yicuān. Tā nì càhàn nà, "Ndō cuìn tā
quēhēn yūù sòn, ta cuahan nohòn vehōn," caā nà. Tā
cuu nì ndō cuìn nèè cuhù yicuān, tā nì nā chī tuu na
yūù na, tā nì quēē nà cuàhà nōhò na vēhē nà.

Tā ndīdā nee ñohō ìnì vēhē yicuān, ta nì xīnì na
ñà nì quiā Jesús, tā nì ndicà yūhù ndidā na. Tā nì
quī saha na ca cahàn nà ñà, "Quīnī canō tā dicon
ndiòs chī tà oōn gā cōnì nà ìn ñàhā oō dicuān," caā
ndīdā ñàhīvì yicuān.

5

Parábola Xī ìn Nèè Xutū

Mateo 13:3-23, Marcos 4:3-20 y Lucas 8:5-15

Ìn quī yicuān nì sàà Jesús nòò oō ìn lago tā
nì sàà cuàhà quīnī ñàhīvì. Tā saa cūū cōō ñòdòhò
ndīdā na, tā nì cāā Jesús ìn barco lūū. Tā yicuān
nì quī saha na na cānī nà ìn parábola xī ìn nèè
xutū trigo, ñà nì quī saha na xete nà tātà xī trigo,
ta quiā nà xihìn tata xī alfalfa ñà xete nà ñà. Tā
dicuān nì quī saha na quiā nà xihìn trigo yicuān.

Tā dāvā trigo yicuān nì cuī īn xōō íchì. Tā sa caxi ichì yicuān ñà xicā ñàhìvì ta nì cūū caxi ñohò yicuān. Tā òn nī cuū quihí tātà yicuān ìnì ñòhòn. Tā nì quí sàà tì lāà, tā nì sàà tì trigo yicuān, tā òn nī ndutè à.

Tā dāvā à nì cuīf nāmā yùù noò oō līā ñòhòn. Tā nì ndutè à. Tā nì sānō à līā, dōcō ta nì quēē tì cāchì ta nì sāmā ñāhā tī, ta nì xihà, chī òn nī sahàn còno yòhò a ñà còò cuahà ñohòn namā yùù. Tā dāvā à nì cuīyāà nāmā ìon titi. Tā ta nì sānō ìon titi, ta nì ndutè à. Dōcō òn nī cuū cuānō à, chī oō cuàhà ion titi, ta òn nī nehè a nòò cua nōō à. Tā òn nī na chīcō nehàn trigo, chī nì xihà.

Tā oō dāvā tātà nì cuīyāà ìnì ñòhò vahā nòò oō cono ñòhòn. Tā nì ndutè à. Tā nì quēē tì cāchì. Dōcō òn nì samā ñāhā tī, chī oō cono yòhò xa. Tā oō dāvā yùcù xī trigo yicuān nì sānō vāhā à nòò oō ñòhò vahā yicuān. Tā dāvā à nì nā chīcō nehà ìn ciento tātà xī trigo, tā dāvā à ònì dīcō à, tā dāvā à òcò ùxì tātà xī trigo.

Tā ta nì ndīhī nì nā cānī Jesús, tā nì cāhàn nà, "Nèè oō dōhō xī, tā nā coo ñō dōhō nà." Ta nì ndīhī nì cāhà nà ñà yòhò ta cuu nì tātū ndī uxi ùù nèè dā cuahā nà. Ta nì cà ndacà tòhòn na ñà ndi cùu an conì cāchì parábola yicuān caā ndī uxi ùù nà.

Tā nì cāhàn Jesús ñà, "Nā cōō dōhō ndī uxi ùù nà ñà conì cāchì parábola yicuān. Nèè xutū yicuān cuu tatòhō iīn nèè cāhàn ndōdò sahà ñà cāhàn ndiòs. Tā iīi yicuān cuu ñahīvì. Tā dāvā nà xindū tatòhō ñōhòn oō nòò oō īchì yicuān, ñà òn dùu nee vāhā cuu na. Tā sà nì cūū caxi quinī ānimā nà, tā òn cùu dahīf nà tòhòn xī ndiòs ānimā nà. Tā qui sāà ñānèhe tā qui xōō à tòhòn xī ndiòs nì sà còò dōhō nà, saa òn sà quihà ānimā nà.

Tā dāvā gà nà xindūū tatòhòn ñōhòn oō nāmā yùù, ñà ta sa còò dōhō nà tòhòn xī ndiòs tā satāhà iīn nà. Dōcō saà hora cuhù nà, ā sacù ndèè ñāhā īngà nà ñà ca ndisā nà ñà cāhàn ndiòs. Tā cuu da ndocō nà ñà, cua dahīf gà nà ñà ānimā nà. Tā dāvā nà oō nà ta

oō tātà nì cuĩnāmā īōn, ña ño dòhō nà tòhōn xī ndiòs,
dōcō caha ga nà xini nà mili, ā ndihi gà ìnì nà ñà
cōō cuca na tā cōō nī vāhà na ītì ā coō dāmā na,
tā na ndodo ini nà tòhōn xī ndiòs.

Tā oō nà ta oō tātà xī trigo nì cuĩ nāmā īōn
titi, ña cahan ga nà xini nà ñà oō ñàhivi yoō tādā ña
cahàn ndiòs. Dōcō oō dāvā nà ñà nà ndāà ca ndisā
nà. Tā cuu quĩnī nà ñà ño dòhō nà ñà cahàn ndiòs,
tā quiā nà ñà vāhā nòò ndiòs.

Tā tatòhōn tātà xī trigo nì nā cuahā īn ciento ā
onì dīcō, ā ocò ùxì trigo tā dicuān nī tāhàn nèè ño
dòhō tòhōn xī ndiòs. Tā tātà xī trigo yicuān cuu
tatòhōn tòhōn xī ndiòs ñà quihà ānimà ñàhìvì.

6 Ta Nì Sàhā Jesús Ñà Cūxī Òhòn Mil Tèè Ī
Mateo 14:13-21, Marcos 6:31-44, Lucas 9:10-17, Juan 6:1-13

Saa ndūū tātī Jesús xihìn ndidā nee dā cuahā nà
īn quìi yicuān, tā nì quēē nà sahàn nà nòò oō lago
xī ñòò nānī Galilea. Dōcō ta sahàn nà yicuān, tā nì
xìnì ñàhìvì yicuān ñà nì quēē Jesús tā nì chìcòn ñāhā

na. Tā ta nì sàà Jesús nòò oō lago yicuān, tā nì cāā nà iīn barco lūū. Tā nì quēē nà sahàn nà iīn tì cuīi saa yāhā nà iīngà xōō, tā ndūū tātī nà nòò coo ñahīvì. Dōcō nì xīnì ñahīvì yicuān. Tā nì sàhàn nà yūhū lago yicuān, nì xīcō na nì sàhan nà dīcōndī iīngà xōō.

Tā ta nì sàà Jesús iīngà xōō yicuān, tā sà nduīī nà. Tā nì tā ùhù iīn nà ñà nì xīnì nà cuàhà quinī ñahīvì. Tā nì cāhān na ñà tatòhōn tì leò xi ndūū ñahīvì yicuān, tā còò iīn nèè ndee tī. Tā nì quī saha na ndadā vāhà na ndīdā nee cuhū sahàn nāmā ndīdā ñahīvì yicuān. Tā ta sà cuàhàn cuu nèè, tā nì càhàn Jesús nòò iī nèè dā cuahā nà nānī Felipe ñà, "Ndi cùu an cāā nà, tā cuahā nà ñà cūxī ndīdā ñahīvì yicuān, chī quīnī cuàhà na," caā Jesús.

Tā caā Felipe, "Nā cueēn o iīnò ciento peso sāpaà tā òn xino ā cūxī ndīdā na ñà nā cuahō lavā lāvā à nòò iīn iīn nà, chī cuàhà quinī nà," caā dīcípulo yicuān. Tā cuu nì càhàn iīngà nèè da cuahā Jesús Nà "Nā càhàn Jesús xīhìn ñahīvì yicuān, ñà

nā cohòn nà chī sà cuàhàn cuu nēè ta nā cohòn nà
ñòò nduif yātī, tā cuēēn nà ñà cūxī nà, tā cūū ndūū
tātī nà sà cuāà dà" caā nēè yicuān xihìn Jesús.

Tā nì càhàn Jesús xihìn discípulo yicuān, "Cua
xini ñoho na cohòn nà ndūcū na ñà cūxī nà ñngà xahan,
cuàhā mīī ndō ña nā cuxī ndīdā na," caā Jesús xihìn
ndi uxì uù discípulo nà. Tā cùù nì càhàn īīn discípulo
nānī Andrés xihìn Jesús, "Yoō oō īīn tā īī nehēn òhòn
sāpaà xihìn uù tì yācā, dōcō òn xinō à cūxī ndīdā
ñahīvì yoō chī oō cuàhà quinī ñahīvì," caā nà.

Tā nì càhàn Jesús ñà, "Nā quixī tā īī yicuān
nòò na," caā nà. Tā nì sàhàn xī tā nì sàhā xī ndī
ohò sāpaà, xihìn ndi uù tì yācā noò Jesús. Tā dā ni
càhàn Jesús, "Càhàn ndō xihin ñahīvì yoō nā coo
nduīī nà, sà īīn sà īīn xahan na coo nduīī uù dīcō
ūxì nà, ā īīn ciento nà. Tā nā coo ndētē nà," caā
Jesús xihìn discípulo nà. Tā dicuān nì quīā discípulo.

Tā nì quēhēn Jesús sāpaà yicuān xihin ti yācā.
tā nì sā ndèhè na āndīvī, ta nì càhàn nà nòò ndiòs
ñà, "Nduveē yà sàhà ña cohòn ñahīvì yicuān cūxī nà,"
caā nà. Tā nì dà cuachī nà sāpaà yicuān. Tā nì

ndūū cuāhà gaà. Tā ta nì ndīhī nì dà cuachī nà sāpaà yicuān xihin ti yācā ta nì sàhà nà ñà nòò dicípulo ñà còhòn nà cuahā nà ñà cūxī ndīdā ñahīvì yicuān. Tā nì quī saha ndidā ñahīvì yicuān xixahān nà. Tā nì chūtū tixī ndīdā na.

Tā nì càhàn Jesús xihìn nee da cuahā nà ñà, "Nā na quēhēn nà sāpaà nì quī ndòò ñà òn nī xixahān ñahīvì yicuān," caā nà. Tā nì dà taca nèè da cuahā nà ndīdā pedazo nì quī ndòò nà òn nī xixahān ñahīvì yicuān. Tā nì quī ndòò gà ùxì ùù tì ìcà sapaà xihin ti yācā ña òn nī xixahān ñahīvì yicuān.

Tā nì xixahān òhòn mil tèè π, ta òn nī cavī nà ñāhàn xihin ta cuali cuali. Tā ñahīvì yicuān ta nì xīnì nà milagro nì quīā Jesús, tā nì quī saha na càhàn nà, "Ñà ndāà nèè yoō cuu nee nì càhàn ndiòs sà nāhā na chī choōn yà ñahīvì yoō saa dā cuahā nà ñahīvì tohōn yā."

7

Iĩn Mozo Òn Nĩ Cuu Canõ Ìnì Sàhà Ingà Nà
Mateo 18:21-35

Iĩn quìlì yicuān nì tātū iĩn nèè da cuahā Jesús nānĩ Pedro nòò na. Tā nì ndàcà tòhòn na; "Tadā ìstōhō ḡnādā xīchĩ cūū cūū canō ìnì sàhà iĩn nèè quīā iĩn ñà ūhù nòò i ? ḡā dicòndĩ ùsà xīchĩ?" caā nèè nānĩ Pedro yicuān xihìn Jesús. Tā nì cāhàn Jesús ñà, "Òn dùù usà xīchĩ dōcō dīcòndĩ ndīdā xīchĩ," caā nà.

Tā cuu nì quĩ saha Jesús na cānĩ nà iĩn parábola nòò nee da cuahā nà nānĩ Pedro ñà, "Nì xòò iĩn rey ñà nì cāhàn na iĩn quìlì yicuān cāā nà cuenda xihìn mozo nà. Tā nì cānā nà iĩn mozo ndido ica noò na cuahā quinĩ mil peso. Tā sa òn cùù chiavì mozo yicuān tā nì dà ndacū Rey yicuān ñà. Quīāvì mozo yicuān, xihìn ña dihi nà, xihìn dehē nà, xihìn ndidā ña ni vāhà na, tā cūū chiāvì na nòò rey yicuān caā nà.

Tā ta nì sà còò dòhō mozo yicuān ñà nì cāhàn

rey yicuān, tā nì sà cuìlìn xiti na nòòn rey yicuān. Tā nì quī saha na sa cuu ndavi nà ñà: "Nā coo ndētē too rey yicuān, tā chiāvì na ndīdā mili ndido ica na,"caā nà. Tā nì cūū ndavi ìnì ñāhān rey yicuān, tā nì cūū canō ìnì nà sàhà mozo yicuān. Tā nì cāhàn nà ñà, "Nā na ndodo ini mozo yicuān mili ndido ica na nòò rey yicuān chí òn tohōn gà ñāhān na,"caā nà xihìn mozo yicuān.

Tā nì ndīhī nì xòò ñà yòò, ta nì quēē mozo yicuān ìchī cai. Tā ìchī cai yicuān nì nā nēhèn tahān nà xihìn ingà mozo quia choōn vēhē rey yicuān. Tā ta nì xīnì nà nòò mozo yicuān tā nì tīīn tōōn nà dīcòn nee yicuān. Tā nì quī saha na da cuano ñāhā na tā nì quī saha na cana xihin na ñà, "Nā chiavì nee yicuān ònì ciento ndido ica na nòò na,"caā nà.

Tā nì sà cuìlìn xiti nee ndido ica yicuān. Tā nì cāhàn nà ñà; "Nā coo ndētē too na tā chiāvì na ndīdā mili ndido ica na nòò mozo da cuano ñāhā yicuān,"caā nà. Dōcō òn nī xeēn ìngà mozo yicuān cūū canō ìnì nà sàhà nee sacu ndavi nòò na. Tā nì dà quihī ñāhā

na vĕhĕ cĀā, "Dìcòndì nā chiavì na ndīdā mili ndido
ica na nòò nee yicuān tādā yaà nà vĕhĕ cĀā," caā nà.

Dōcō nì xīnì dāvā gā mozo quida choō vĕhĕ rey
yicuān. Tā nì sàhàn nà nì nā cānī nà nòò rey yicuān
nā nì quīā mozo yicuān nòò ingà nà. Tā quīnī nì
ndùù cuehe rey yicuān, ta nì xīnī tòhòn na nā yìcuàn.
Tā nì cānā nà mozo yicuān.

Tā nì quī saha na da nanī nà mozo yicuān nā:--Òn
dùù nee vāhā cuu na, nāchō ònī cuū cūū canō ìnì nà
sàhà onì ciento ndido ica ingà mozo yicuān. Nāndiā mī
rey yicuān nì cūū canō ìnì nà sàhà ndidā mil ndido ica
na, tā mī na ònī cuū cūū canō ìnì nà sàhà liā tīn
mili ndido ica ingà mozo yicuān caā rey yicuān. Tā
quīnī nì ndùù cuehe rey yicuān. Xìhìn mozo yicuān. Tā
nì chīcāā nāhā na vĕhĕ cĀā ta cūū nōcāā nà vĕhĕ cĀā
dìcòndì nā chiavì na ndīdā mili ndido ica na nòò rey
yicuān caā rey yicuān.

Tā nì ndīhī nì nā cānī Jesús nā yòhò noò nee da
cuahā nà nānī Pedro, tā nì cāhàn nà, "Dicuān cāā ndiòs
xìhìn ndò to òn cuu canō ìnì ndō sàhà ingà nèè quīā
īn nā ūhù xìhìn ndò," caā Jesús.

Ìn quì yicuān da cuāhā Jesús ñàhìvì, ta nāmā ñàhìvì yicuān nì cāhàn ìn tètè ì nòò Jesús, tā "Maestro" nì cāhàn tà xihìn Jesús. Tā nì cāhàn tà ñà, "Nā caā Jesús nāmānì ña cāhàn nà xihìn ñani tètè yicuān, tā quēndè dāvā nà ñà nì dà ndocō yuāā ta, tā cuāhā nà ñāhān tà nòò ta," caā tà xihìn Jesús.

Tā nì nā còò ndèhè Jesús nòò ta tā nì cāhàn nà ñà, "Nāyō nà nì cāhàn nòò Jesús ñà cōō ndūū nà Juez, ā ìn nèè nehēn chōōn ñà cōhòn na cāhàn nà xihìn ñani tètè yicuān," caā nà. Tā cuu nì nā cò ndèhè Jesús nòò ndidā ñahìvì. Tā nì cāhàn nà ñà òn sà ndihī ìnì ñàhìvì ña cōō nī vāhà na cuāhā ñahā ñàhivi yoō, chī òn dùu sahā ña nivāhò ta cōō nduīī vāhò nòò ndiòs," caā Jesús.

Tā cuu nì quī saha na na cānī nà ìn parábola nòò ñahìvì yicuān ñà, "Nī xōō ìn nèè cùcā. Dōcō quīnī cuca na, tā nduīī cuāhā ñohò na. Tā nì xūtū

nà, tã cuàhà quinī nònì ni quēē ta nì dà queē ìtì
nà. Tã nì tãàn vahā nà nònì na vēhē nà. Dòcō òn
nī vatì ndīdā a, tã cuàhà nì quī ndòò yàt à vehē ñà
òn nī vatì à nòò ni cāhān na chī vāhà na à.

Tã nì nā cānī ìnì nà ñà cā dàhà na ìngà vēhē
canō gà nòò chi vāhà na ndīdā nonì ni quēē ñà nì dà
queē ìtì nà cuà dā," caā nà Tã nì nā cānī ìnì nà
ñà, "Ndu tàtī nà, tã cuxī vāhā nà, tã cōhō nà." Tã
nì nā cānī tāhān ìnì nà ñà, "Cōò vīcò ndidā qui
vehē nà, chī cuàhà quinī nònì ni quēē ìtì nà," caā nà.

Dòcō nì nà ndodo ini nà cāā nà ñà cahān ndiòs
Tã nì cahān ndiòs xihìn na ñà, "Òn dùù ñahivì vaā
cuu na Tã sà cuāā da cuu nà Tã nda nòò xì qui
ndòò ndīdā ñà nì chī vāhà na ñāhivi yoō," caā ndiòs .

Jesús da cuahā ñāhā sō xihin parábola yoō ñà
dicuān cōò ndōhō ndīdā nee chi vāhà ña oō ñāhivi yoō,
dòcō na ndodo ini nà ndiòs, tã ndi cuu à quee vāhā
īn tēè ñ to ñāhān tà cùù ini nahivi yoō dòcō òn
cùù quihī ānimà tà āndivī, chi òn nī sa cōò dòò tà
tã òn nī quiā tà ñà cahān ndiòs. Tã ta xihì tà tã

ndīdā ñahā ni vâhâ ta ñâhivi yoō, tã yohō qui ndòò
â, cua nehēn tà ñâ sahàn tà ta xihìn tà. Tã cuâhâ ga
cua cùu an ndi yâvī ānimâ ò tadā ndidā ñahān nivâhò
ñahivi yoō.

9 Īn Nèè Ī On Nī Xiyūhū Ga Cōō Vēhē Yuāā Xī

Lucas 15:11-24

Nâ yòò cuu Īn parábola nì nā cānī Jesús nòò
ñahvī Īn quī yicuān. Nī xòò Ī nèè Ī ñâ nduī ùù
dēhē nâ. Tã Ī quī yicuān nì cāhàn nèè līlū gâ nòò
ndī uù dēhē nâ nòò na ñâ, "Nâ cuahā yuāā na herencia
nâ," caā nâ. Tã nì sâhā yuāā na herencia nâ nòò na.
Tã nèè lūū yicuān, ta nì nèhè na herencia nâ, tã nì
quēē nâ cuâhàn nâ ĩngâ ñòò xihìn ndidā nda choō nâ.

Tã nì sââ nâ ĩngâ ñòò, yicuān tã nì nā cānī Īn
nâ ñâ nèè cùcà cuu na caā nâ. Tã nì quī saha na
quiā gasto nâ ndīdā mili nâ. Dōcō nì sââ Īn quī ñâ
nì ndīhī mili nâ. Tã cahan na cūxī nâ, dōcō còò ga
mili nâ ñâ cuēēn nâ ñâ cūxī nâ. Tã nì sâhàn nâ nòò
Īn nèè cùcà oō ñòò yicuān, tã nì xicà nâ chōōn cāā

nà nòò nee cùcà yicuān. Tā nì nèhèn na chōō ñà cōō ndèè nà tì cochì. Tā cōō cuàhā nà ñà cūxī tī.

Tā nì sà cāhān na cūxī nà ñà nì sà xīxahā cochì yicuān, chī quīnī cahan na cūxī nà. Tā còò iīn sahā ñà cūxī nà. Tā ta ndee nà cochì yicuān, tā nì nōcùnō īnì nà ñà vèhē yuāā na ndīdā mozo nduif yicuān, tā oō cuāhà na cūxī nà, tā mīf na cahan na cūxī nà.

Tā nì quī saha na na cānī īnì nà ñà nòhòn nà vèhē yuāā na tā sàà nà , tā càhàn nà xihìn yuaa na ña, "Canō nā coō īnì yuāā na sàhà na chī nì qufā cuàchī nà nòò ndiòs xihin noò yuaa na. Tā òn cuū gà càhàn nà ñà yuāā na cùù nee yicuān, chī quīnī cuu cāhān nòò na sàhà ña nì qufā nà. Tā càcà nà chōōn cāā nà ta tòhòn iīn mozo," caā nà.

Tā nì quēē nà ñòò yicuān. Tā nì quēhèn nà īchì ña nòhò nà ñòò nòò oō yuāā na. Tā īchì cuahàn nà ñà sàà yātī sàà nà nòò oō vèhē yuāā na. Tā nì xīnì yuāā na ñà òn sàà dèhē nà īchì, chī yuāā na nì sàà sà ndèhè na īchì ña ā coo dehē nà vaxī.

Tā ta nì xīnì yuāā na ñà òn sà dèhē nà īchì

yicuān tā nì tā ùhù ìnì nà, tā nì tītūū nà, tā ta nì
sà nèhè na dèhē nà tā nì nōmā ñāhān na. Tā nì quī
saha dehē nà ña cuācūū ndavi nà nòò yuaa na ñà ,
"Canō nā coō ìnì yuāā na sàhà na, chī nì quīā cuàchī
nà nòò ndiòs xihìn noò yuaa na," caā nà.

Dōcō yuāā na cuu quīnī nà ñà nì nāchōcuiìn dèhē nà tā nì cānā nà mozo nà, tā nì cāhàn nà xihìn mozo ñà "Nā quehēn yāchì nà dāmā vahā gà, tā nā da cama na à dèhē nà chī sà nì nāchōcuiìn nà," caā nà. Tā nā coo nēhēn mozo yicuān īn tì dēhèn quixī nà, tā chīcā à nà tī tì losà ndāhà dehē nà, tā nā cuahā nà ndīsà coo īhī dèhē nà."

Tā nì cāhàn nà xihìn mozo ñà, "Nā cani na īn chelò candadi ga nòò ndidā tī chi cōō vīcò, ta cānā nà ndīdā nee vahā xihì na, tā cūxī vahā nà, chī nì sà cūū ndavi na, sa nì cāhān na ñà nì xihì dèhē nà, ā ni ndò ñoho, na īngà ñōò dōcō vīchī cuu quīnī nà chī sàà nì nāchō cuīn dèhē na, tā sà nì ndēē nà," caā nà. Tā cuu nì quī saha vicò yicuān, tā nì xixahān vahā ndīdā na.

10 Ejemplo XI Lazaro Xihìn Iñ Tèè Cùcà

Lucas 16:19-31

Dāvā nèè nì sà ñō dòhō ñà nì sà cāhàn Jesús nì sà ndūū nèè ndāvi tā dāvā nà nì sà ndūū nèè cùcà. Tā

Ɔn quĩ yicuān nĩ quĩ saha Jesús na cānĩ nà Ɔn
ejemplo xĩ Ɔn tètē Ɔ cuca ña nĩ sà ndĩhĩ gā Ɔnĩ tà ñà
cōō vāhā tà tā cōō vīcō ini tà. Tā quĩnĩ vāhā nĩ sà
ndĩxĩ tà xĩhĩn dama vahā.

Tā nĩ xōō tāhān Ɔngā nèè Ɔ nĩ sà nānĩ Lazaro
dōcō nèè ndāvi nĩ sà ndūū nà. Tā nĩ sà cūhù nà tā
òn cūū cada choō nà tā ndĩdā quĩ nĩ xōō nà yehe
vehē tètē cūcā yicuān, saa nèhè na Ɔtā ñà cūxĩ nà chĩ
ndĩdā quĩ nĩ sà xōō vīcō vehē tètē cūcā yicuān. Tā
sāha jāàn nĩ xōō Lazaro yehe vehē tètē cūcā yicuān.

Tā Ɔn quĩ yicuān nĩ xĩhĩ Lazaro. Tā nĩ quĩxĩ
ángel, tā nĩ quēhēn yā ānimā nà tā nehēn yā ñà
cuāhān yā āndĩvĩ. Tā āndĩvĩ yicuān quĩnĩ vāhā oō
Lazaro chĩ òn dùù ta nĩ xōō nà ñāhivi yoō, ñà nĩ sà
cūhù nà tā dicuān oō nà yicuān.

Tā nĩ sàà Ɔn quĩ ña nĩ xĩhĩ tètē cūcā yicuān,
dōcō òn nĩ sahān ānimā tà āndĩvĩ, nĩ sāhān ānimā tà
āndēā. Tā ta nĩ sàà tà yicuān nĩ quĩ saha ta ndĩ
ta xĩhĩn ñohon ìtā oō āndēā. Tā nĩ xĩnĩ tà Ɔngā xahan
nòō oō Lazaro xĩhĩn Abraham dōcō nduĩ xica na, tā

quĩnĩ vĩl oõ nõò nduĩr nà. Tā Abraham nĩ sà ndũũ tahān Lazaro xihĩn tee cùcà yicuān, Dõcõ nèè vāhā nĩ sà ndũũ Abraham nõò ndiòs tā oõ nà āndĩvĩ.

Tā nĩ cāhān tà nõò na ñà, "Nā chichoõ nà Lazaro yicuān ñà tātān na lĩā tĩ cuĩ vixĩ yũhũ ta saa nā ndaxĩ yaà tee cùcà yicuān chĩ quĩnĩ ndiĩ a," caā tà. Dõcõ nĩ cāhān Abraham ñà, "Nā nocũno ñnĩ ta ñà tèè cùcà nĩ sà ndũũ tà ñāhivi yoõ dõcõ òn nĩ quiā tà ñà cāhān ndiòs, tā ndavi tà chĩ oõ tà āndēā. Tā Lazaro nèè ndāvĩ nĩ sà ndũũ nà, dõcõ nĩ quiā nà ñà cāhān ndiòs, tā vichĩ nèè cùcà cuu na chĩ oõ nà āndĩvĩ, tā cuĩ ñāhān ndohõ nà oõ vāhā nà āndĩvĩ," caā Abraham xihĩn tee cùcà yicuān.

Tā nĩ cāhān tāhān Abraham ñà, "Oõ ĩn tāvĩ cono tā ĩn xõõ oõ tèè cùcà yicuān tā ĩn xõõ oõ nõò nduĩr ñāhĩvĩ xihĩn ndiòs. Tā òn cùũ yahā ĩn nèè oõ āndĩvĩ cohòn nà āndēā. Tā òn cùũ tahān yāhā ĩn nèè inõcāā āndēā cohòn nà āndĩvĩ. Tā òn cùũ chichoõn Abraham Lazaro ñà cohòn nà cāā nà ñà cāhān tèè cùcà yicuān," caā nà.

Tā nì cāhàn tèè cùcà yicuān nā, "To òn cuī chī choō nà Lazaro āndēā, tā nā chī choōn nāhā na nòò nduī òhòn nānì tà nāhivi yoō, ta nā cahàn Lazaro nā òn sà caā nà nā nì quīā tà, saa òn sà cohòn nà nòò inō cāā tà yicuān, chī òn dùù noò vahā cuu yicuān. Tā nā ca ndisā nà nā cahàn ndiòs, tā còhòn nà nòò oō Lazaro," caā tèè cùcà yicuān xihin Abraham.

Tā nì cāhàn Abraham nā , "Nduī nèè cahàn sàhà ndiòs nāhivi yoō. Tā to cahan nānì tà cōō nō dòhō nà, tā nā coo nō dòhō nāhā na. Tā to cua cāhàn na cōō nō dòhō nà tà dicuān nā na tēcù Lazaro tā nā chi choōn nāhā na, tā òn ca ndisā nānì tà tòhòn xī ndiòs," caā Abraham.

Ejemplo yoō conì cāchì nā to coñò nā ndōō cuāchī ñohòn ānimà ò ta dā ndocō tohòn xī ndiòs nā quihī à ānimà ò ta cōō dòhō nā cahàn Jesús tā nā cuu ò ta còhòn ānimà ò andfvī coō à xihìn ndiòs.

11

Ta Ni Cāhān Zaqueo Quī Nōò Na Jesús

Lucas 19:1-10

Iin quīlī yicuān nī sàà Jesús iin nōò nānī Jericó. Tā nōò yicuān, oō iin nēè īī cuca nani Zaqueo nā quīnī nī sà cāhān na quī nōò na Jesús, chī nō dòhō nā nā cuahā nāhīvī cahān sàhā Jesús, dōcō cua nō nōò nāhan na. Tā quīlī da ni cāhān na quī nōò na Jesús.

Tā nī sàhān nā nōò cuahān Jesús dòcò cuahā quīnī nāhīvī ndehe Jesús, tā òn cùù conī nā nōò Jesús chī līlū nā òn canī na. Tā nī quī saha na na cānī īnī nā nā, "Nāndīā cāā nā tā quī nōò na Jesús," caā nā. Tā nī xīnī tòhōn na īchī noò yahā Jesús, tā nī tītū nā cuahān nā īchī noò yahā Jesús. Tā yicuān iin iin yītōn canī, tā saa cūū cōō ndèhè na Jesús. Tā nī cāā nā ndāhā yītōn yicuān. "Tā nā yahā Jesús tā cūū cōō ndèhè na nōò na," caā nā.

Tā ta nī sàà Jesús sàhā yītōn yicuān, tā nī sà cuīn nā, tā nī nā còò ndèhè na nīnō nōò cōo noò nēè

Ī nani Zaqueo yicuān. Tā nì cāhàn nà quìvì Zaqueo, tā nì cāhàn tāhàn Jesús xihìn Zaqueo nā, "Nā noō yāchì nà tā cōhòn nà vēhē nà xihìn Jesús, chī yicuān quī ndòō nà," caā Jesús xihìn Zaqueo. Tā cuu nì nōō Zaqueo, tā nì sàhàn nà xihìn Jesús vēhē nà.

Dōcō dāvā nāhīvì ni sà còo dòhō nā nì cāhàn Jesús xihìn Zaqueo, tā nì quī saha na cāhàn nà nā, "Nāchō cuāhàn Jesús cūxī nà vēhē Zaqueo tā òn dùù ĩn nèè vāhā cuu Zaqueo," caā dāvā nāhīvì yicuān. Dōcō cahan Jesús cōhòn nà nòō nduif nāhīvì cahan coo nō dòhō tòhōn xī ndiòs.

Tā quīnī cuu quīnī Zaqueo nā cuāhàn Jesús quī ndòō nà vēhē nà xihìn na. Ta nì xòō Jesús vēhē Zaqueo, tā nì cāhàn nà sàhà ndiòs. Tā ta nì sà còo dòhō Zaqueo nā nì cāhàn Jesús sàhà ndiòs, tā nì ndūū nà nèè vāhā. Tā nì cāhàn Zaqueo xihìn Jesús nā, "Cuāhā nà dāvā nā ni vāhā na nòō nee ndāvi, tā to oō ĩn nèè nì quīā cuna na mili xī, tā nā cuāhā nà đicòndī còmì xichī nā nì quīā cuna na nòō nee yicuān," caā nā.

Tā cuu nì cāhàn Jesús xihìn na ñà, "Quìi da ni quixō cuàchī ñohōn ànimà Zaqueo, chī nì quī sàà mī Jesús ñàhivi saa nā ndūcū na nèè quiā cuàchī, tā quixō nà cuàchī ñohōn ànimà nèè quià cuàchī," caā nà.

12

Ta Nì Xihì Jesús Chìcā Cruxi

Mateo 26:31-27:66, Marcos 14:32-15:47

Lucas 22:39-23:56, Juan 18:1-19:42

Ta nì sà xicā nōō Jesús ñàhivi yoō, tā nì xōō dāvā dùtù xī Judío xihìn nee īī da cuahā ñàhivì ley xī ndiòs nì tēen Moisés sà nāhā ña nì sà xīnī ùhù nà Jesús, tā nì sà cāhān na cānì ñahan na, chī quīnī nì sà ndūū cuehe nà saa cuàhà ñàhivì ni sà chīcòn Jesús.

Tā īīn sà cuāà ni sàhàn Jesús xihìn nee da cuahā nà īīn xahan noò coo ñàhivì. Ta nì sà cuīin xiti na, tà nì xicà tàvì na nōō ndiòs ñà chī ndēē ñahan ya sàhà ña cōō ndōhō nà. Tā ta nì ndhī nì ndà tohon na xihìn yuaa na, tā nì sàà dāvā ñàhivì xini ùhù ñāhā xihin sandadon. Tā nì tīīn nà Jesús, tā nì sàhàn nēhēn ñāhān na nōō ndidā nee cuu nōō noò dutù xi

Judío. Tā ndīdā nee yicuān nī ndā tohon saa quēē
īn cuachī Jesús, tā cūū cānī ñahan na, dōcō còò a
nī na nēhè na.

Tā īngà quīl ni chī cōnī nā Jesús, tā nehēn
ñāhān na nī sàhàn nā nòò īn gobernador nānī Pilato
saa cūū ndāà sàhà Jesús tā chī cuàha Pilato yicuān
ñà cūū Jesús. Ta nī sàà ñāhīvī yicuān xihin Jesús
nòò Pilato, tā nī ndàcà tòhò ta nòò Jesús ñà, "Ā ña
ndāà ñà Rey xī Judío cūū Jesús," caā tā.

Tā nī càhàn Jesús nòò Pilato ñà, "Ñà ndāà cūū
ñà càhàn tā," caā nà. Tā ndīdā nee xini ùhù Jesús
nī quī saha da cuhù ñāhā noò Pilato ñà, "Cahà nà ñà
Rey cūū na," caā ñāhīvī yicuān. Dōcō Jesús òn nī
càhàn nà. Tā nī càhàn Pilato xihin Jesús ñà, "Nāchō
cua na chīcō nehēn nà ñà càhàn nèè yicuān ā cua ñō
dòhò nà ñà càhàn nèè dacuhù ñāhā yicuān," caā tā.

Dōcō òn nī na chīcō nehēn Jesús nī īn ñà càhàn
nèè dacuhù ñāhān. Tā nī ndīcà yūhù gobernador yicuān.
Tā cuu nī càhàn Pilato nòò ñāhīvī dacuhù Jesús ñà,
"Còò cuachī Jesús," caā tā.

Tā quì da ni sà ndūū īn vīcò xì ñahīvì Judío tā ndīdā cuà quì da da yaà gobernador īn nèè inō cāà vēhē cāà. Tā īnì vēhē cāà yicuān inō cāà īn tèè ī nani Barrabás saa nì sà quīā cuna ta, tā nì sà sānī ta ndīī. Tā nì cāhàn Pilato xihìn ñahīvì yicuān ñà, "¿Nāyō nà conì ñahīvī yicuān ñà dā yaà tà ā Jesús? ¿ā Barrabás?" caā tā.

Tā ndīdā na nì cānā xihin ñà, "Nā da yaà tà Barrabás," caā ndīdā ñahīvì yicuān. Tā cuu nì cāhàn Pilato ñà, "¿Ndi cùù ān cāà tà xihìn Jesús?" caā tā. Tā nì cānā xihin ndidā ñahīvì yicuān dīā, "Cāā ni nà crucificar." Tā cuu nì cāhàn Pilato ñà, "Ndi cùù cuachī nà," caā tā. Dōcō nì cānā xihin nihīn gà ñahīvì yicuān tā caā nà, "Cāā ni nà crucificar." Tā saa conì Pilato quī ndōò vāhā tà xihìn ñahīvì yicuān, tā nì dà yaà tà Barrabás, tā nì dà ndacū tà ñà cāà ndāvāhā sāndadon xihìn Jesús, tā dā na caā crucifi-car ñāhā ta.

Tā sāndadon yicuān nì sàcù ndēē tà Jesús, tā nì

càhàn quĩnĩ tà xihìn na, tã nì sà cãnĩ tà nõò na, tã
nì quĩdàhà tahàn tà ìn corona xĩ lòn ta nì sàdi tã
nã dĩnĩ na. Dõcõ òn nĩ càhàn Jesús nĩ ìn tòhõn.

Ta nì ndĩhĩ nì quĩã sãndadon yicuãn nã yòhò ta
ndacã tà Jesús nì sãhàn tà ìn loma oõ yũhũ ñoo
yicuãn, tã nì chì noõ ñãhãn ta nõò ìn cruxĩ. Tã nì
chĩhĩ tà clavo ndãhà na xihì sahà na, tã nì sãnĩ tà
cruxĩ yicuãn. Ta càã ìn dõtèèn nì quĩã tà nã yòhò. Tã
nõò uù gã cruxĩ nondèè uù tèè cùunã tã màhì xĩ ndi
uù cruxĩ xĩ tèè cùunã yicuãn iin cruxĩ xĩ Jesús.

Tã ta càã ùxì uù ndũũ ni chihì tòõn ta tòhõn
sãcũã, dĩcõndĩ ta càã ònì sà ìnĩ quĩl da. Tã ta tà
ñahà gã sãã càã ònì quĩl da, ta nì cãnã xihin Jesús,
Tã nì xihì nã, tã ta nì xihì . nã tã nì tããn. Tã nì
xĩnì ìn nèè cuu nõò nõò sandado yicuãn ndĩdã ñã yòhò
ta nì càhàn nã ñã, "Nã ndãã nèè ì yohõ nì sà ndũũ
dèhẽ ndiõs," caã nã.

Tã nì xõõ ìn nèè ìn cuca nani José. Tã ñõõ nã
nì sã ndũũ ìn ñõõ nãnĩ Arimatea tã quĩnĩ cahan na
xini nã Jesús. Tã nì xõõ ìn sepulcro sãã na ìn ìn

cāvā canō. Tā sà īnī dā ni sàhàn nà nòò Pilato tā
nì cāhàn nà, "Ā cuū dā nduxī nà cuerpo xī Jesús.
Tā nì cāhàn Pilato ñà cūū cāā nà ñà.

Tā nì sàhàn nà nòò iin cruxì xī Jesús tā nì dā
noō nà cuerpo xī Jesús, tā nì chì ducu naà xihìn iīn
dāmā saa. Tā nì chī cāā nà cuerpo xī Jesús īnī
sepulcro sàà na. Tā nì sādī vāhā nà yehe sepulcro
yicuān xihin iīn yùù canō quīnī, chí dicuān nì sà ndūū
costumbre ñà nì sà ndūxī ñahīvī yicuār. Sepulcro nì sà
cūchoòn nà sà nāhā. Ta nì sà quī dāhà na tīn yāvi
īnī iīn cāvā canō tatòhōn tīn vēhē. Tā yicuān nì sà
ndūxī ñahīvī Judio tā nì sà sādī nà xihìn iīn yùù canō
quīnī yehe yicuān.

Ta sà nì sà cūū nōō cāā cuerpo xī Jesús īnī
sepulcro yicuān, tā nì yūhu ndīdā tee xini ùhù Jesús,
ñà còhòn nèè vāhā xihin na quī nēhē nà cuerpo xī
Jesús tā cāhàn nà, ñà nì nā tēcù nà. Tā saa yuhu tà
tā nì sàhàn tèè xini ùhù Jesús nòò Pilato, tā nì cāhàn
tà nòò Pilato ñà, "Nā cuahā tà sāndadon cōō ndēè nòò
inō cāā cuerpo xī Jesús," caā tā. Tā nì cāhàn Pilato
ñà, "Nā caā tà ñà conī ta," caā tà.

Juan 3:16

Saa quĩnĩ cahan ndiòs xini yà ñàhĩvi
xì ñahivi yoò, tã nì chĩ choòn yà dèhẽ mǎnì
ya Jesús, saa cũũ nà, tã quĩxõ nà ndĩdã
cuachĩ ñohõ ãnimà ñahĩvi. Tã vĩchĩ ndĩdã
nee ca ndisã, ñà nì quĩxõ dèhẽ ndiòs cuachĩ
nà, tã òn cohòn ãnimà nà ãndẽã. Dõcõ cõhàn
ãndĩvi.

13

Ta Nĩ Nã Tẽcũ Jesús

Mateo 28:1-15, Marcos 16:1-11, Lucas 24:1-12,
Juan 20:1-18

Ta nì xĩnõ Jesús ònì quĩ ña nì xĩhì nà, tã nduĩf
vã sãndadon xĩ Pilato ndee tà sepulcro nà. Tã nẽhẽn
ndĩquf quĩ da ta nduĩf sandadon yicuãñ ndee tà, tã nì
tàãñ nĩhĩ, tã nì sàã ìm ángel ñà yehẽ dãmà ya xĩhìn
noò ya tatòhòn tĩ cãchĩ. Ta nì quĩxõò yà yuè canõ
itũ yehe sepulcro nõò ni sà nõcãã cuerpo xĩ Jesús. Ta
nì xĩnì ndĩdã sandadon xĩ Pilato ángel yicuãñ tã quĩnĩ
nì yũhũ tà, tã nì cà nõõ ndũãã tà, tã nì sà nõõ
ndũhũ ta nõò ñohòn tatòhòn ndĩf.

Ta nì ndĩhĩ nì cũũ ñà yòhò, ta nì sàã dāvã nèè
dĩhi nì sà chĩcòn Jesús nõò oõ sepulcro yicuãñ, dõcõ

nì xīnì nà ñà cua itū gà yùù yicuān yehe sepulcro
yicuān tā nì quīhī nà ìnì xī tā nì xīnì nà ñà còò ga
cuerpo xī Jesús inō cāà yicuān. Tā ìn nèè dīhi nānī
María Magdalena nì tītū nà nì nā ndūcū na ùù nèè nì
sà dā cuahā Jesús nānī Pedro xihìn Juan, saa
cāstòhòn na xihìn nee ì yicuān ñà còò ga cuerpo xī
Jesús inō cāà yicuān.

Tā dāvā nèè dīhi yicuān nì quī ndòò nòò oò
sepulcro yicuān tā nì tūū ìn ángel nòò na, tā quīnī
nì yīhū nà. Dōcō nì cāhàn ángel yicuān ñà, "Òn sà
yuhu nà chī sà nahan ya ñà Jesús na ndūcū nee dīhi
yicuān dōcō sà nì nā tēcù nà, tā còò ga nà inō cāà
ìnì sepulcro yicuān ta nì cāhàn mī na. Tā nā cohòn
nèè dīhi yicuān, tā nā castòhò na nòò Pedro xihìn noò
ndidā ga nèè nì sà dā cuahā Jesús ñà nā na tēcà
ndidā na ìn ñòò nānī Galilea, chī yicuān còhòn Jesús
cāhàn nà xihìn ndidā na," caā angel yicuān.

Ta nì ndīhī nì cāhàn ángel yicuān. Tā cuu nì
sāhàn nèè dīhi yicuān nì cāstòhò na nòò Pedro xihìn
noò ndidā ga nèè nì sà dā cuahā Jesús, dōcō òn nī

ca ndisā nà ñà cahàn nèè dīhi yicuān. Tā cuu nì quēē Pedro xihìn Juan ca sahàn nà cōō ndèhè na nòò oō sepulcro yicuān. Dōcō nì sàà nà tā còò iīn nī na nēhēn na ìnì sepulcro yīcuān. Tā nì xīnì nà ñà coo noō dāmā ni sà īducu cuerpo xī Jesús, tā nì nā tānò vīl a coo noō à iīn xōō . Tā cuu nì nāchōcuiìn ndī uù nà vēhē nà.

Tā María Magdalena òn xini nà ñà nì càhàn ángel xihìn nee dīhi yicuān, tā nì nāchōcuiìn nà òngà nòò oō sepulcro saa nā ndūcū na cuerpo xī Jesús. Ta nì sàà nà, tā nì sà cuiìn nà, tā nì quī saha na ndehì nà, tā nì xīnì nà ñà oō uù ángel ndixī cuxi ìnì sepulcro yicuān. Tā nì ndàcà tòhòn ya nòò na ñà, "¿Nāchō ndehì nà?" Tā nì càhàn nà ñà, "Ndehì nà chī nì ndò ñohon cuerpo xī Jesus, īstōhò nà. Tā òn xini nà nda oō à," caā nà.

Ta nì ndīhī nì càhàn nà tā nì nā còò ndèhè na yàtà na, tā iin iīn nèè ī. Dōcō òn xini nà ñà nèè ī yicuān cuu Jesús. Tā nì ndàcà tòhòn Jesús nòò María Magdalena ñà, "Nāchō ndehì nà. Tā ta nì xīnì María

yicuān nòò nee nì cāhān yicuān, tā nì cāhān na ñà nèè ndee Calvario yicuān cuu na, tā òn nī na cò nōò na Jesús. Tā nì cāhān nà ñà, "À sa nahan nee yicuān nda oō cuerpo xī Jesús īstōhò nà, tā còhòn quèhèn nà ñà," caā nà.

Tā cuu ni cāhān Jesús xihìn na, "¡María!" Tā cuu nì nā cò nōò na tàchì Jesús, tā nì cāhān nà xihìn Jesús, "¡Maestro!" Tā nì cāhān Jesús xihìn na ñà, "Nā cohòn nà nā ndūcū na nèè nì sà dā cuahā nà tā nā na cānī nà ñà nì xīnì nà yicuān," caā Jesús xihìn na. Tā cuu nì sàhān nà tā nì nā cānī nà ñà nì xīnì nà xihìn ñà nì cāhān Jesús xihìn na nòò nee nì sà dā cuahā Jesús.

Romanos 4:25

Nì sàhā ndiòs Jesús dèhē yà ñà cūù nà sàhà cuachō, ta nì nā tēcù nà saa cūù cāhān ndiòs ñà còò ga cuachō.

Juan 11:25-26

Caā Jesús, "Cūù cāā ì ñà nā tēcù nèè ca ndisā tōhōn xī dicuān nā cuu nà. Tā ndīdā nee tecu, tā ca ndisā nà tōhōn xī tā òn cuu oōn, gā ānimā nà. ¿À ca ndisā ndō ñà yòhò?"

14 Ta Nī Tùū Jesús Nòò Nee Nī Sà Dā Cuahā Nà
Lucas 24:13-48, Juan 20:19-23

Sà ìnī quìi ta nì nā tēcù Jesús, tā nì quēē uù nèè nì sà dā cuahā nà ñà còhòn nà ƿn ñòò oō yāƿ xihin Jerusalén nānī Emaús. Tā ƿchī cuahàn nà tā nì sà nèhèn ñaha iƿn nèè ƿ. Tā nèè ƿ yicuān cuu Jesús, dōcō òn nī na cònòò ñaha na. Tā chicòn ñāhā nee ƿ yicuān cuahàn nà tā ño dòhō nà ñà nda tohon nee nì sà dā cuahā nà yicuān.

Tā nì ndàcà tòhòn nee ƿ yicuān nòò ndi uù nèè nì sà dā cuahā nà ñà, "Ndi cùu an nda tohon na, tā nāchō cuu ndavi na," caā nèè tùcù yicuān. Dōcō ndi uù nèè ƿ yicuān òn xini nà ñà Jesús cùu na, tā nì càhàn ƿn nèè nānī Cleofas ñà, "À on xini nèè tùcù yicuān ñà nì cūū sāmāna dā ini ñòò nānī Jerusalén," caā nà. Tā nì ndàcà tòhòn nee tùcù yicuān ñà, "Ndi cùu an nì cūū."

Tā nì càhàn Cleofas ñà, "Nī xòò ƿn nèè ƿ ni sà nānī Jesús ìnī ñòò Jerusalén. Tā ñòò nà nì sà

ndūū Nazaret. Tā īn nèè canō nì chì choōn ndiòs nì sà ndūū nà. Tā ndīdā dutù xī Judío xihìn governador nì chī cuàha ñà cūu nà. Tā nì quīā crucificar ñāhān na. Tā quīi da nì xinō ònī quīi ña nì xihì nà tā nì cāhān nee nì sà dā cuahā nà ñà nèè nì cāhān ndiòs chī choōn yà ñà quīxō nà cuàchī cuu na.

Dōcō nēhèn ndīquī quīi da ni sàhān dāvā nèè dīhi nòò oō sepulcro xī Jesús tā ta nì nāchōcuīn nà, tā nì nā cānī nà nòò nee nì sà dā cuahā Jesús ñà còò ga cuerpo nà inō cāà īnī sepulcro yicuān. Tā nì cāhān īnī ángel xihìn na ñà, "Sà nì nā tēcù Jesús, tā sà ñāhīvī tecu cūu na" caā ángel yicuān xihìn na. Tā ta nì ndīhī nì nā cānī nèè dīhi yicuān, tā cuu nì sàhān ùu nèè ī ni sa dā cuahā Jesús nòò oō sepulcro yicuān. Tā nì xīnī nà ñà, "Còò ga cuerpo xī Jesús inō cāà īnī sepulcro yicuān," caā Cleofas nòò nee tucù yicuān.

Tā nì cāhān nèè tucù yicuān ñà, "¿Nāchō cua cutonī īnī nà, tā cua ca ndisā nà ñà nì cà tēen nèè nì chì choōn ndiòs sà nāhā īnī libro ñà cāhān sàhà

ndiòs. Tā nì xfnī ñohon ña cōō ndōhō nèè nì càhàn
ndiòs chī choòn yà ñà quīxō nà cuàchī ñàhīvi, ñà
nì ndōhō nà, tā cūu nà.

Tā cuu nì quī saha nee tùcù yicuān da cuahā nà
nèè nda tohon xihin na yicuān ndīdā ña cahàn ìnì
libro ñà cahàn sàhà ndiòs, sàhà ña cōō ndōhō nèè ~
quīxō cuàchō ta quxfī nà ñàhivi yoō. Tā nì ndōhō
nà ñà tā nì xihì nà. Tā ta nì yàhā ònì quìi ña nì
xihì nà tā nā tēcù nà. Ta sà cuàhàn cuu nèè ta nì
sàà ndī onì nà ñòò nānī Emaús. Tā nèè tùcù yicuān
nì quīā nà ñà còhòn xicà ga nà.

Dōcō nì càhàn Cleofas xihìn ingà nèè cuàhàn xihìn
na ñà, "Nā qui ndòò nà ñòò yicuān, tā ndūū tātī nà."
Tā nì xīyūhū nee tùcù yicuān, tā nì quihī nà ìn vèhē
tā nì sà còò nduī nà nòò mesa ñà cūxī nà. Tā nèè
tùcù yicuān nì càhàn nà nòò ndiòs ñà ndū vèhē yà
sàhà ña còhòn nà cūxī nà. Tā nì quēhēn nà sàpaà.
Tā nì ndīhī nì quīā nà ñà yòò, ta nì nā cònòò ñaha
nee nì sà dā cuahā nà yicuān ñà Jesús cùu na. Dōcō
cuu nì ndò ñoho na, tā hora dā ni nāchōcuiìn nèè nì
sà dā cuahā Jesús yicuān Jerusalén.

Tā nì sàhàn nà ìn vèhè nòò ni nā tãcà ndí uxì ìn nèè nì sà dā cuahā Jesús xihìn ndidā ga nèè nì sà chĩcòn ñāhā na. Tā nì nā cānī nà ñà nì ndōhō nà Ichì ta cuahàn nà ñòò nānī Emaús, tā nāndiā nì nā cò nòò na Jesús ta nì dà cuachī nà sãpaà.

Tā ta ca nda tohon na, tā nì tùū Jesús nòò ndídā nee nduif ìnì vèhè yicuān, tā nì nā cōnì tahān nà xihìn ndidā na. Tā nì cāhàn nà ñà, "Òn sà yuhu ñāhivì yicuān chī mī na cùù Jesús, tā nā coo ndèhè ñāhivì yicuān ndāhà na xihìn sahà na, tā nā ca ndisā nà ñà mī na cùù Jesús," caā nà. Tā cuu nì ndacà tòhòn na ñà, "À coo ña cūxī nà." Tā nì sàhā nèè nduif yicuān līā tì yācā xihin līā ndūtē nimā, ta nì xìxahān nà . Ta nì ndīhī nì xìxahān nà. Tā nì nā cānī nà nòò ñāhivì yicuān ndídā ña nì ndōhō nà.

15

Ta nì Ndāā Jesús Āndīvī

Mateo 28:16-20, Marcos 16:19-20, Lucas 24:50-53,
Juan 21:1-14, Hechos 1:1-12

Īn sà ĩnī yicuān ta sà nì yāhā cuàhà quìl ña nì nā tēcù Jesús, tā ñohō nèè nì sà dā cuahā nà ĩnī ĩn barco tava na tì yācā ini Lago xī Galilea. Tā nì sà tāan na tì redè xī yùāhà piin ĩnī tì cuì, tā cuu nì sà dīta nà ñà tā dicuā qui ndòò tì yācā iñāā. Tā ĩnī sacūā da onī cuī tāvā na tì yācā. Tā nì quēē tì cāchīlī ingà quìl, ta nì xīnī nà ĩn nèè ĩ iin yuhu lago yicuān. Tā nì ndàcà tòhòn nee ĩ yicuān nòò nee nì sà dā cuahā Jesús ñà ā coo ti yācā tava na, "caā nèè ĩ yicuān.

Tā nì cāhàn nèè nì sà dā cuahā Jesús ñà, "Còò tì nehèn nà," caā nà. Ta nèè ĩ yicuān cuu Jesús dōcō on nī na cò nōò ñaha na. Tā nì cāhàn nèè ĩ yicuān ñà, "Nā taan na redè nà ĩnī tì cuì oō xōò ndāhā vahā xī barco yicuān." Tā nì quīā nà ñà nì cāhàn nèè ĩ yicuān tā cuu nì chūtū redè yicuān xihin

ti yācā, ta òn nī cuu ndēē na cāā redè yicuān ini barco chī ñohōn cuāhā ti yācā.

Tā sà nì yāhā cuāhā quì ña ònī sa tùū gà Jesús nõò nee nì sà dā cuahā nà. Tā ta nì xñì ìn nèè nì sà dā cuahā Jesús nānī Juan milagro nì xòò xihin ti yācā yicuān tā nì nā cò nõò na nèè Ì iin yuhu lago yicuān ñà Jesús cùu na. Tā nì cāhàn nà nõò ingà nèè inō cāā ìnì barco yicuān nānī Pedro ñà,"Jesús ìstōhò cuu nee iin yuhu lago yicuān," caā Juan.

Tā cuu nì quìhī nèè nānī Pedro ìnì tì cuì, tā nì quī saha na na ðita nà tì cuì saa sàà yàchì gà nà nõò iin Jesús. Tā nèè ñohōn ìnì barco yicuān nì ðita nà tì redè nõò ñohōn tì yācā yicuān ðicòndì yūhū lago yicuān. Tā nì cāvī nà tì yācā ni tāvà na, tā nì quēē ìn ciento ùù ðīcō ūxì ònì tī, ðōcō ònì sachī tì redè yicuān.

Ta nì sàà nèè nì sà dā cuahā Jesús yūhū lago yicuān tā sà oō Jesús xihìn sapaà, tā da chohò na tì yācā. Tā nì cāhàn nà xihìn nee nì sà dā cuahā nà ñà, "Nā cohòn nà cāðì ìnì nà." Tā nì sàhàn nà nì

cà sādī īnī nà. Tā nī ndà tohon Jesús xihìn na.

Tā nī yāhā gā dāvā quìlì tā ndacā Jesus ndī uxì
īn nēè nī sà dā cuahā nà nī sàhàn nà īn loma tā
yicuān nī ndàtohon na xihìn nee nī sà dā cuahā nà.
tā nī dà ndacū Jesús nòò ndi uxì īn nà ñà, "Nā
cohòn nà īni ñahivi yoō tā dā cuahā nà ñdīdā ñahivì
tòhòn xī ndiòs. Tā quìlì da nachōcuiìn Jesús nòò oō
ndiòs, dōcō mī na chī choòn espīritu xī ndiòs saa
dā cuahā ñāha, tā cācā nduu à xīhìn ndidā nee ca
ndisā tòhòn xī Jesús tā quiā nà ñà chì cuàhà nà,"
caā nà.

Tā ta nī ndhī nī càhàn Jesús xihìn nee nī sà
dā cuahā nà, ta nī ndāā ndāhà na nìnōō tā nī càhàn
nà īn bendición nòò nee nī sà dā cuahā nà yicuān.
Tā nī cāā nà cuàhàn nà āndīvī. Ta òn nī cuū gà cōō
ndèhè ñaha nee nī sà dā cuahā nà yicuān.

Tā ta ndehe ga nà āndīvī, ta nī tùū ùù ángel, tā
nī càhàn yà xihìn nee nī dā cuahā Jesús ñà, "Nāchō
ndehe ga nà āndīvī chi sàà īn quìlì ña quixī Jesús
yicuān òngà ta cuàhàn ndāā nà quìlì da," caā yà. Tā

ndī uxì ī nēè nì sà dā cuahā Jesús nì nāchōcuìn
ñòò nānī Jerusalén. Tā quñī cuu quñī nà tā cahàn
nà ñà canō tā dicon oō ndiòs āndīvī.

16

Ananías xihìn Safira

Hechos 4:32-5:11

Nī sàà iin quì ña nì ndūū cuāhà ga nēè ca ndisa
tòhòn xī ndiòs. Tā ndīdā na nì sà cāhān ni sà xīnī
tahān chī nì sà xicā nduu nà xihìn espīritu xī ndiòs.

Tā saa jāà nì sà chī ndēē ndīdā nee cūcà nee
ndāvi. Tā nì xòò īn tēè īī ni sà nānī Ananías, tā
ñā dihi tà nì sà nānī Safira. Tā nì dīcò na īn Tī,
tā nì ndà toho Ananías xihìn Safira ña chī vāhà na
liā mili, tā cahàn nà nòò nee nì sà dā cuahā Jesús
ñà, "Nī sàhā nà ndīdā mili nì quēhēn nà sàhà iti
yīcuān. Tā nì sàhàn Ananías nòò īn nēè nì sà dā
cuahā Jesús nānī Pedro.

Tā nì ndàcà tòhòn Pedro nòò Ananías ñà, "¿Ā ña
yīcuān cuu ndīdā ña nì quēhēn Ananías sàhà ña nì

đicò ta," caā Pedro. Tā nì cāhàn Ananías ñà, "Ñà yìcuān cuu ndidā a." Tā cuu nì cāhàn Pedro ñà, "Nāchō nì dà ndocō tà ñà quihī tòhōn xī ñànèhe ānimà tà, tā nì dà diqui ndee tà espiritu xī ndiòs. Ta tãnahāga đicò ta ìtì tà, tã ñāhān tà cùu an tā ta sà nì đicò. ta à, tã mili tà cùu an. Tā òn nī da diqui ndee tà ñāhīvì, chi nì dà diqui ndee tà ndiòs."

Tā ta nì sà còò dòhō Ananías ñà nì cāhàn Pedro tā nì nōōn nduāā tà sàhà na, tã cuu nì xihì tà, tã dāvā nèè ì ca itā yicuān ni tīn ñāhā tā nì dānduxī ñāhā na.

Tā ta nì yāhā ònì hora, tã nì sàā ña dihi tèè ì yicuān nānī Safira. đōcō òn xini ñā ñà sà nì xihì ì ñà. Tā nì ndàcà tòhòn Pedro nòò ñà ña, "À mili yicuān cuu ndidā ña nì quēhēn ñā sàhà ña sàhà ña nì đicò ñà," caā Pedro. Tā "Jāà," caā ñā.

Tā cuu nì cāhàn Pedro ñà, "Nāchō nì ndā tohon ña xihin ì ñà, ña cōò diqui ndee nà ndiòs. Tā nèè ì ni sàhàn nì dà nduxī ì ñà, ta nèè yicuān còhòn dā

nduxī tāhān mī nā," caā Pedro. Tā nī nduāā nā, tā
cuu nī xīhī nā. Tā nī tīn nāhān nee ī yicuān tā
ca nehē nāhā na sahān nā, tā nī dà nduxī nāhān na
iin xōō nòò inō cāā lī nā.

Tā ndīdā nee nī xīnī nā yòhò, ta nī yūhu nā ta
nī xīnī nā nā nèè ìì cuu ndiòs. Tā xini ùhù ndiòs nā
cōō diqui ndee īn nāhīvī ingā nā chī cuāchī cùù an.
Cahān tòhōn xī ndiòs nā òn vahā nā cōō diqui ndee īn
nāhīvī ingā nā, chī còhòn ānimā nā āndeā. Tā sàhà
nā yòò ta òn vahā nā cōō diqui ndee ò ingā nā.

17

Ta Nī Tūū Jesús Nòò Pablo
Hechos 9:1-22

Nī xòò īn nèè ī ini nōò nānī Jerusalén, tā
quìvī na nī sà ndūū Saulo. Tā nī cāhān na nā sàhà
ndiòs quia choōn nā dōcō òn nī ca ndisā nā nā dēhē
ndiòs cùù Jesús. Tā quīnī nī sà xīnī ùhù nā nèè ca
ndisā tòhōn xī Jesús. Tā nī sà tīn nāhā na, tā nī
sà tāàn nāhan na vēhē cāā.

Tā nī xīnī tòhò Saulo īn quīlī nā oō cuāhà nāhīvī
ca ndisā tohon xi Jesús, tā quīā nā nā nī cāhān

Jesús ìn ñòò nānī Damasco. Tā nì xìcà nà ìn permiso nòò nee cuu nòò noò dutù xī Judio, saa còhòn nà tā dā nehè nà ñà nòò nee nehèn chōòn xī ñòò Damasco. Tā cūū tīn Saulo nèè ca ndisā tohon xi Jesús. Tā cōò ndācā ñāhān na còhòn nà Jerusalén tā yicuān tāàn ñahan na vèhē cāā. Ta nì nèhèn Saulo permiso, tā nì quēē nà cuahàn nà ñòò nānī Damasco xihìn davā gā tēè ì.

Tā ta sà conì liā tā sàà nà ñòò yicuān, tā nì nā tōòn ndāhā ta tōhòn tì cāchī noò cuahàn nà tā nì nōò nduāà nà tā nì sà còò dòhō nà ìn tàchì cahàn, "Saulo nāchō quiā ndā vāhā ni xihìn nee chicòn yùhù chī ta quiā ndā vāhā ni xihìn nee chicò yùhù tā tatōhòn ñà nòò mii quiā ña à," caā tàchì yicuān.

Tā nì ndàcà tōhòn Saulo ndi cùù ni tadà," caā nà. Tā nì càhàn tàchì yicuān, "Yùhù cùù Jesús. Tā quiā ndā vāhā ni xihìn," caā tàchì yicuān. Tā nì càhàn Saulo, "Tadà ìstōhō ndi cùù an conì ni ñà cāà ì?" Tā nì càhàn Jesús, "Ndō cuìn ni tā cuahan ni, ñòò nānī Damasco, tā yicuān càhìn xihìn ni ndi cùù

an cāā ni," caā Jesús. Tā nì ndō cuīn nà tā nì sōnā na ndūchī noo na, dōcō òn nī cuū cōō ndèhè na chī nì cūū coho nduchi noo na. Tā nì chī ndēē ñahan iīn nèè cuāhàn xihìn na saa cūū cācā nà dīcōndī nì sàà nà ñòò Damasco, tā yicuān nì xòò nà.

Tā ònì quīì onì cuū cōō ndèhè na, tā òn nī sa xīxahān nà ndī onì quīì. Tā iīn ñòò nānī Damasco yicuān nì xòò iīn nèè iī nani Ananías, tā ca ndisā nà tòhōn xī Jesús. Tā iīn quīì ni cāhàn Jesús xihìn Ananías ñā, "Nā cohòn nà i chī cai nānī cai ndàà. Tā nā na ndūcū na vèhē iīn nèè iī nani Judas, tā iīn vèhē yicuān oō iīn nèè iī nani Saulo nda toho na xihìn ndiòs," caā Jesús xihìn Ananías.

Tā nì cāhàn Ananías, "Dōcō tadà iīstōhō nì xīnī tòhin ñà Saulo cùù nee quiā ndāvāhā xihìn nee ca ndisā tòhōn ni, tā vaxī nà yoō saa cāā ndā vāhā nà xihìn ndi. Ta nì quiā nà iīn ñòò nānī Jerusalén," caa Ananías. Tā nì cāhàn Jesús cuahan ni chī sà nì iīn Saulo ñà cohòn nà cuāhà ñoo cāhàn nà sàhà tohōn xī ndiòs," caā Jesús.

Tā nì sàhàn Ananías vèhē nèè ì nani Judas, tā ìnì vèhē yicuān oō Saulo. Tā nì chì noō nà ndāhà na ònì Saulo, tā nì cāhàn nà xihìn Saulo, "Nani Saulo, Jesús nì tùū nõò ni ìchì ña vaxī ni nõò yoō nì chì choōn yuhù yoō saa cūū cōō ndèhè ni tā cūū quī sãà espìritu xi ndiòs, tā cōō cācā nõò nduu à xihì ni," caā Ananías xihìn Saulo.

Tā ta nì ndihī nì cāhàn Ananías, tā cuu nì nā còò ndèhè Saulo òngà. Tā nì quī sãà espìritu xī ndiòs saa cācā nõò nduu à xihìn Saulo, tā nì ndūū Saulo ìn nèè ca ndisā tòhòn xi Jesús. Tā nì xòò nà nõò nānī Damasco yicuān cuahà quī xihin nee nì sà chīcòn Jesús tā cuu nì quī saha na cahàn ndòò na tòhòn xī ndiòs ndidā xahan. Tā nì sà cāhàn nà ñà, ñà ndāà dèhè ndiòs cūū Jesús. Tā nì dāmā quivì na tā nì sà nānī na 'Pablo'.

18 Ta nì Sà Nōō cāā Pablo Xìhìn Silas Vēhē Cāā
Hechos 16:16-40

Īn quī yicuān nì sàā ùu nèè ĩ ni chìcòn Jesús ĩn ñōò nānī Filipos. Tā ĩ nà nānī Pablo, tā ĩngà nà nānī Silas. Tā ta nì sàā nà ñōò yicuān, tā nì quī saha na cahàn ndōdò na tòhòn xī ndiòs ĩnì ĩchī cai xī ñōò nānī Filipos yicuān.

Tā nì ndùù cuehe ñàhìvì ñoo yicuān, tā ni tīn ñāhā na, tā ndacā nà Pablo xìhìn Silas nì sàhàn nà nòò yavī xī ñōò yicuān. Tā nì quī ndā vāhā nà xìhìn ndi ùu nà. Tā cuu nì tāàn ñahan na vēhē cāā. Tā òn nī quiā Pablo xìhìn Silas nī ĩn ñà òn vāhā dōcō ñàhìvì yicuān nì ndùù cuehe nà saa cahàn ndī ùu nà sàhà Jesús.

Tā nì cāhān nee nehēn chōòn ñōò yicuān ñà òn dùù nee vāhā xi ndūū ndī ùu nà. Tā nì tāàn ñaha na nòò oō tōòn gà vēhē cāā yicuān. Tā nì dà ndacū nèè nehēn chōòn yicuān ñà quīhī sàhà Pablo xìhìn Silas ĩnì cepo, saa òn sà conòn nà. Dōcō Pablo xìhìn Silas

tā òn nī cahàn nà sàhà ña nì quīā ñàhīvì xì ñoo
yicuān xihin na. Tā ta nì quihī nà vèhè càā yicuān,
tā nì quī saha na nda tohon na xihìn ndiòs, tā nì
xītā nà nõò ndiòs òcòndi sà yātī dāvā ñoo. Tā ndīdā
ga nèè ñohòn ìnì vèhè càā yicuān nì sà còò dòò ñà
ca xitā nà.

Tā ta cùu an dāvā ñoo, tā nìtāā nìhìn, tā nì
nònà ndidā yehe vehe càā yicuān, tā nì quèè sàhà
ndidā na ñà ñohà ìnì cepo yicuān. Tā nèè ndee vèhè
càā yicuān quidī nà, dōcō nì ndōtō nà chī nì tātān
nìhìn. Tā ta nì xīnì nà ñà nì nònà ndidā yehe vehe
càā yicuān, tā nì cāhān na ñà sà nì xīnō ndīdā nee
ñohòn ìnì vèhè càā yicuān. Tā nì quèhèn nà yūchì
nà tā cuàhàn nà dā quihī nà ñà mī na, dōcō nì xīnì
Pablo ñà cuàhàn nà cāā nà, tā nì cānā xihin na ñà,
"Òn sà caā nèè yicuān ñà yìcuàn, chi ñohō vā ndīdā
na ìnì vèhè càā yicuān," caā Pablo.

Tā cuu nì chī ñohò nà ìn cāndilì, tā nì quihī nà
nõò inō cāā Pablo. Tā nì xīnì nà ñà nī ìn nèè
ñohòn vèhè càā yicuān òn nī xīnō. Ta nì xīnì nèè

yicuān ndīdā ña nì cūū yicuān, tā nì nā cānī ñnì nà ñà nèè vāhā cuu Pablo xihìn Silas chī da cuahā nà ñāhīvì ichi cuahàn nōò oō ndiòs. Tā quīnī nì ndehì nà tā nì sà cuīn xiti na nōò Pablo xihìn Silas, tā nì cāhàn nà ñà, "Nāndīā cāā nà tā cūū quīxō cuāchī ñohōn ānimā nà saa cōhòn nà āndīvī," caā nà nōò Pablo xihìn Silas.

Tā nì cāhàn Pablo nōò nee īī yicuān ñà, "Nā ca ndisā nà ñà nì xihì Jesús sàhà cuachī nà tā quīxō Jesús cuāchī nà xihìn cuachī nèè vēhē nà. Tā nā da ndocō nà tòhòn xī ndiòs quihī à ānimā nà," caā Pablo xihìn na. Tā nì cā ndisā nà xihìn ndidā nee vēhē nà. Tā ndīdā na cuu quīnī sàhà ña vāhā xī ndiòs.

Tā ta nì quēē tì cāchī ñngà quì, ta nì xīnī tòhòn nee nehēn chōōn ñōò yicuān ndīdā ña nì cūū ñnì vēhē cāā yicuān, tā nì sàhàn nà tā nì cā sā cūū ndavi nà nōò Pablo xihìn noò Silas ñà, "Òn sà coo nduī gā nà ñnì ñōò yicuān, nā queē nà cōhòn nà ñngà ñōò," Caā nèè nehēn chōō ñōò yicuān. Tā nì xīyūhū Pablo xihìn Silas. Tā nì sàhàn nà ñngà ñōò saa cāhàn ndōdī na sàhà tohòn xī ndiòs.

Īn quī yicuān nī sàhàn Pablo īn ñòò nānī Efeso, tā nī quī saha na cahà ndòdò na tòhòn xī ndiòs, dōcō òn dùù ndidā na nī ca ndisā ñà cahàn Pablo sàhà ndiòs. Tā cuàhà ñahīvi ni sà sàhàn ī vī ñòhō canō, tā yicuān nī sà chī ñoho na ī diosa nī sà nānī Diana chī ndidā na nī sà cā ndisā ñà āndīvi ni nōò cāvā diosa yicuān.

Tā nī sà òò ī vī ñòhō lūū ini vèhē ndidā ñahīvi yicuān, tā ñnī ndida vī ñòhō yicuān oō īn diosa Diana. Tā ñà plata nī sà ndūū vī ñòhō yicuān xihin diosa yicuān. Tā nī sà nduī dāvā tèè ī ni sà quī dàhà imagen xī diosa yicuān xihin plata tā nī sà dīcò na à nòò ñahīvi nduī ñòò yicuān.

Tā ī tèè ī ni sà quī dàhà ña yòhò ni sà nānī Demetrio tā tèè yicuān cuu tee cuu nòò noò ndidā nee quī dàhà imagen xī diosa Diana yicuān. Tā ta nī xīnī tòhòn ta ñà cahà ndòdò Pablo, tā qufnī nī ndùù

cuehe tà, tà nì dà taca tà ndīdā tee qui dāhà imagen xī diosa yicuān.

Tā nì cāhàn Demetrio nòò ndidā ta ñà,"Sà naha ndidā na ñà nòò ña quia choō nà queē ñà xixahā nà. Tā quee vāhā nà cuāhà mili. Tā xicā nōō dāvā nèè ī ña ca ndisā ñà Jesús cùu dehē ndiòs īnì nōò nānī Efeso xihìn nōo nduī yātī yicuān, cāhàn ndōdò na ñà òn dūu ndiòs cùu īn ñāhā qui dāhà tee ī xihin ndahà ta. Tā to nā ca ndisā ñāhīvī ña cāhàn ndōdò nee yicuān tā nā ndodo ini ndīdā na diosa Diana. Tā òn coō gà ñāñoho xi ñāhīvī yicuān nòò diosa Diana, tà òn cueēn gà ñāhīvī imagen qui dāhà na tā ndīhī chōōn nà, tà òn cuū gà queē vāhā tà cuāhà mili," caā Demetrio.

Tā ta nì sà còò dòhō ndīdā ta ñà nì cāhàn Demetrio tā ndīdā tee nōo dòhō yicuān nì ndūu cuehe. Tā nì cā quīnī cuī tā īchī cai, tà nì quī saha ta cana xihin ta ñà, "Nèè cano cuu diosa Diana xī ñāhīvī Efesio." Tā cuu nì tēcā ndīdā nee nōò yicuān, tà nì tīn nà ùu nèè cāhàn ndōdò xicā nōò xihin Pablo.

Tā Pablo nī cāhān na quēē nà cōō ndèhè na ndii cùù ña cuū, dōcō òn nī da ndocō ñāhā nee vāhā xihin na. Tā ta cuu vāā ñāhīvī yicuān, tā nī sāā ī nēè nehēn chōōn, tā nī dà ndacū nà ñà nā coo dòhō ñāhīvī yicuān ñà cāhān nà. Tā ta nī sādī yuhù ndidā nahīvī yicuān.

Tā nī quī saha na cāhān nà, "Ñāhīvī Efeso, sà naha ndo ña ndīdā nee ñōō chi ñoho diosa Diana. Tā ndīdā na oō ñāñoho na noò ya xihìn noò imagen xī diosa nī nōō āndīvī. Tā sa naha ndo ña ñà ndāā cùù ña yòhò. Ta còò iīn nēè cāhān ñà òn ndisā, sacu vāhā gà ñà cādī yūhù ndò, ta òn sà cana xihī ga ndò. Tā ndī uū nēè ī yoō òn nī quia cuna na ī vī ñòhō ndò. Tā òn nī quiā nà ī ñà ūhù nòò diosa sò, tā dānā nduu cuehe gobernador xihìn ndò saa ca cuu vāā ndò īchī cai. Tā to nī quiā nà ī ñāhā nòò ndoho nēè quidāhā imagen xī diosa Diana tā vāhā gà cuahan ndò vī choō, tā yicuān cūū ndāā ñà ndohō ndò," caā nēè nehē chōōn yicuān xihin nee ñōō yicuān.

Tā ta nī ndīhī nī cāhān nà, tā nī dà ndacū nà ñà "Nā nohò ndīdā ñāhīvī yicuān vēhē nà."

Ta Nì Xìni San Juan Nòò Jesús
El Apocalipsis

Ìn quì ta tava Juan tì yācā xihin ti redè tā nì yāhā Jesús, tā nì cāhàn nà ñà, "Nā chicòn ñāhā na." Tā cuu nì dà ndocō nà tì redè yicuān tā nì chicòn ñaha na tā nì xicā nōō nà xihin Jesús ñicòndi nì nāchō cuìn Jesús āndivī noò yuaa na. Tā nì sà cāhàn ndòdò ga Juan tòhòn xī ndiòs.

Tā ta sàni cūū ndi sa nōō Juan, tā nì tīn ñāha iin Rey òn vahā, tā nì quīā ndā vāhā nà xihin Juan. Tā nì chí cuāha nà ñà còhòn Juan cōō nà iin ñōō nānī Patmos saa da cuahā na nòò ñāhivī tohòn xī Jesús, tā ñōō yicuān nì xòō nà. Tā ndīdā xahan yuhu ñoo yicuān oō tì cuì xī mar. Tā nì xòō xica ñoo yicuān xihin noò nduif nèè vāhā xihin na.

Tā iin ndòmungu ta oō Juan na cānī ìni nà, ta nda tohon na xihin ndiòs, tā nì sà còò dòhō nà iin tàchì yatà na. Tā ta nì nā còò ndèhè na nāyō nà cāhàn, tā nì xīni nà ñà iin Jesús tā oō nà ta tòhòn iin ángel, tā yehè nòò na tatòhòn tì cāchìi. Tā nì

nōō nduāā Juan tatōhōn īn ndīf, tā cuu nī chìnōō
Jesús ndāhā na dōcō Juan.

Tā nī cāhàn nā ñà, " Òn sà yuhu Juan yicuān,
chī mī na cùu Jesús nī xihì, dōcō vīchī tecu nā
đicòndī ndīdā cuà tā nā teēn Juan yicuān chī cāhàn
Jesús nòò na ñà coō cūū. Tā dāvā à quīxī yàchì à,
tā dāvā à cūū nāhā ta dā quixī à, dōcō sàà quìl ña
sà nī yāhā ndīdā a," caā Jesús nòò Juan.

Tā cuu nī nā cānī Jesús nòò Juan ñà cōō cūū, tā
nī nā cānī tāhàn nā nāndīā oō āndīvī noò oō ndiòs. Tā
nī cāhàn nā ñà, " Āndīvī ta còò īn cuu ndavi chi
ndīdā na oō vīcō ini xī, tā nī īn nā cua ndehì, tā
còò cuehè, tā nī īn nā cua xihì. Dōcō cōō tēcū nā
đicòndī ndīdā cuà. Tā āndīvī yicuān tā còò sa cuāā
ta cua xini ñoho nee nduī yicuān tì cāchīl chi ndiòs
cùu ña chii yicuān. Tā yicuān cōō nduī dāvā ñāhīvī
xì ndidā dahàn oō ñahivi yoō.

Tā nduī ndīdā ñāhīvī yicuān āndīvī chi nī cā ndisā
nā ñà nī quīxō Jesucristo cuàchī nā, ta nī xihì nā
chicā cruxì. Tā nī cāhàn tāhàn Jesús nòò Juan ñà,

"Canā ndiòs ndīdā ñahīvi ña còhòn nà āndīvī noò oò
Jesús, dōcō īm nèè cua ca ndisā tā cua quiā ñà
càhàn tòhòn xī ndiòs tā òn quihī nà āndīvī ta òn conì
nà ñà vāhā oò yicuān."

Tā cuu nì càhàn Jesús ñà, "Īm quī quixī nà, tā
cōò nēhē nà ndīdā nee chicò ñāhā na còhòn nà
āndīvī," caā Jesús. Tā nì càhàn Juan nòò Jesús ñà
"Nā quixī yāchì Jesús īstòhò nà."

HISTORIAS DEL ANTIGUO TESTAMENTO

1. Como Empezó el Mundo
2. La Tierra Hermosa de Dios Se Echa a Perder
3. Los Dos Hijos de Adán y Eva
4. El Gran Diluvio
5. El Arco Iris
6. Como Dios Llamó a Abram
7. Isaac, el Hijo de Abraham y Sara
8. Como Abraham Encontró Mujer para Isaac
9. Los Dos Hijos de Isaac y Rebeca
10. Lo Que le Pasó a Jacob en la Tierra de su Mamá
11. José y su Hermanos
12. José y la Mujer de Potifar
13. José en la Cárcel
14. José el Gobernador
15. El Niñito Moisés
16. Dios Llama a Moisés para Ayudar a los Israelitas
17. Dios Libra a los Israelitas
18. Un Camino por el Mar
19. Los Diez Mandamientos
20. David y Goliat
21. Elías y los Profetas de Baal
22. La Viña de Nabot
23. Tres Hombres en un Horno de Fuego
24. Daniel en el Foso de los Leones

COMO EMPEZO EL MUNDO

Génesis 1 y 2

Hace mucho tiempo no había gente en el mundo. No había sol. No había luna. No había estrellas. Ni siquiera había mundo. Solamente había Dios. Lo primero que Dios creó fue a los ángeles. Todos los ángeles sirvieron a Dios. El ángel más bello se llamaba "Lucero", que quiere decir Hijo de la Madrugada. Él estuvo más cerca de Dios que los demás ángeles para cumplir más rápido las ordenes de Dios.

Entonces llegó un día en que Lucero comenzó a odiar a Dios. Quiso mandar como Dios. Quiso ser semejante a Dios. Este fué el primer pecado. Este ángel más bello no quiso amar a Dios.

Entonces Lucero habló a otros ángeles para que le siguieron. Unos lo siguieron y dejaron a Dios. Ahora ya no se llama Lucero este ángel malo, sino se llama Satanás. Y todos los ángeles que siguieron a Lucero son los demonios. Los demonios quieren que todos en el mundo cometan pecados que obedezcan a Satanás y que no obedezcan a Dios.

Cuando Lucero y los ángeles malos pecaron, Dios no quiso tenerlos con Él y les echó del cielo. Por esta razón andan por el mundo haciendo tanto mal.

Pero Dios les preparó un lugar para Satanás y para sus demonios. Este lugar se llama "el infierno" y allí se van a quedar en el día del juicio divino. Allí también van a quedarse todos los que no quieren dejar sus pecados y no creen la palabra de Dios.

Entonces Dios hizo la tierra, que es el mismo mundo en el cual vivimos ahora. La tierra estaba toda en oscuridad.

Luego Dios dijo: " ¡Qué haya luz!" y hubo luz. Dios llamó a la luz día, y a la oscuridad noche.

Toda la tierra estaba cubierta con agua. Entonces Dios hizo el cielo. Él mandó que se apartara el agua arriba para formar las nubes en el cielo, y abajo para cubrir la tierra.

Poco después Dios mandó que el agua sobre la tierra se juntara en grandes mares para que la tierra estuviera seca. Así se formaron los mares de este mundo.

Otra vez Dios habló y hubo pasto sobre la tierra seca. Él hizo también las plantas y los árboles con su fruto. Vio que todo era bueno.

Todavía el cielo no tenía sus grandes luces. Entonces Dios hizo el sol para que alumbrara la tierra durante el día, y la luna para alumbrar de noche. También hizo todas las estrellas y el Camino de Santiago.

Cuando salió el sol por el oriente, todo se veía claro y hermoso, pero la tierra estaba muy quieta. Entonces Dios mandó que hubiera peces y pájaros, y luego los hubo. Los peces nadaban en el agua, y los pájaros volaban sobre la tierra. También hizo Dios a todos los animales, el ganado, víboras, bestias y toda clase de animales.

Sin embargo, no había gente en la tierra. Dios quiso que el hombre mandara a los animales y a toda cosa viviente, y así hizo al hombre. Dios lo hizo de esta manera. Tomó de la misma tierra e hizo un cuerpo con brazos y piernas, cabeza y todo. Luego Dios sopló en su nariz y le dio vida. También le dio una alma viviente que nunca se muere. Ante Dios el hombre se paró bueno y fuerte. Dios llamó al hombre Adán.

Adán vivía en un huerto que hizo Dios. El huerto era muy bonito y se llamaba Edén. Tenía muchos árboles con su fruto

y por en medio pasaba un río. Dios mandó a Adán a que cuidara el huerto. Un día le trajo a Adán todos los animales y los pájaros. Le dijo que les pusiera nombre a cada uno de ellos, y así lo hizo.

Todo era muy agradable en el huerto, pero Adán se sentía solo. No tenía nadie con quien vivir y platicar. Por eso un día Dios hizo que Adán se durmiera, y mientras dormía, Dios le quitó una costilla y con ella hizo una mujer. Cuando despertó Adán, Dios le trajo la mujer. Adán la vio y se puso muy contento. La amó, y la llamó Eva. Adán cuidaba el huerto, y su mujer le acompañaba. Vivían muy felices, porque Dios les bendijo, dándoles todo lo necesario para vivir.

Cuando empezó el mundo no sucedió nada por casualidad. Al contrario, fué Dios quien hizo todo, y todo le pertenece a él. Dios vio lo que había hecho, y vio que todo era muy bueno.

2

LA TIERRA HERMOSA DE DIOS SE ECHA A PERDER

Génesis 3

Esta tierra, cuando primero la hizo Dios, era un lugar agradable. Solamente vivían en ella dos personas -- Adán y Eva. Vivían en el huerto hermoso de Edén que Dios les había hecho. Un día Dios les dijo: "Pueden comer del fruto de todos los árboles menos del que está en medio del huerto. No deben comer de su fruto, porque si lo comen, de seguro van a morir.

El diablo es un espíritu malo que aborrece a Dios. El vino un día en forma de una culebra, y le habló a Eva. Le preguntó: "¿Les ha prohibido Dios comer del fruto de todos

los árboles del huerto?" Eva contestó: "Podemos comer de todos los árboles menos de uno. Dios nos dijo que vamos a morir si comemos de ése." El diablo respondió: "No es cierto. No van a morir si comen de aquel fruto. Por el contrario ¡van a ser tan sabios como Dios!"

Entonces Eva fué a ver el fruto de aquel árbol. Le parecía muy bueno. Lo tomó y lo comió. Le dio a Adán y él también comió. Así Adán y Eva desobedecieron a Dios.

En la tarde Dios vino para hablar con Adán y Eva, y al oír su voz ellos tuvieron miedo. Trataron de esconderse de Dios, pero nadie puede hacer eso. Dios siempre ve todo. Dios llamó a Adán y le dijo: "¿Has comido tú del árbol del cual yo te mandé que no comieras?" Adán le contestó: "La mujer que me diste por compañera me dio del fruto y yo comí." Entonces Dios le preguntó a la mujer: "¿Qué es lo que has hecho?" La mujer dijo: "La culebra me engañó, y por eso comí del fruto."

Entonces Dios le dijo a la mujer: "Con mucho dolor vas a dar a luz a tus hijos. Además tu marido siempre te va a dominar." Asimismo le dijo a Adán: "Por haberme desobedecido, tú, Adán, vas a tener que trabajar muy fuerte todos tus días para ganar la vida. La tierra va a ser maldita por causa de tu pecado, y va a dar espinas y cardos." Luego Dios los sacó del bello huerto de Edén.

En esta manera entró el pecado en el mundo. Desde entonces todos los hombres que nacen son pecadores. Todos son desobedientes porque no hacen lo que Dios les manda. ¿Quién va a perdonar nuestros pecados? Sólo hay uno, el Señor Jesucristo quien murió en la cruz para salvarnos.

LOS DOS HIJOS DE ADAN Y EVA

Génesis 4:1-16

Dios les dio hijos a Adán y Eva. El primero fué llamado Caín y el siguiente Abel. Cuando Caín llegó a ser hombre fue agricultor. Abel fue pastor y tenía muchas ovejas.

Un día Caín pensó: "Hoy voy a dar ofrenda a Dios. En un altar le ofreció algo de su cosecha. Pero Caín no amaba a Dios, y por eso Dios no hizo caso de él ni de su ofrenda. Abel también dio su ofrenda, pero él sí amaba a Dios. El mató una de sus ovejas más gordas, y con ésa Dios estuvo muy contento. Luego se enojó mucho Caín, y Dios le dijo: "Caín, ¿por qué andas tan enojado? Si tú haces bien, ¿no serás aceptado? pero si no, el pecado te seguirá."

El odio es pecado, y Caín odió a su hermano. Al fin cuando estaban juntos los dos en el campo, Caín se levantó contra Abel y lo mató. De repente la voz de Dios le llamó a Caín y le preguntó: "Caín, ¿dónde esta tu hermano Abel?" El contestó: "No sé. ¿Soy yo él que cuida a mi hermano?" Pero Dios sabía lo que Caín había hecho, porque Dios sabe todas las cosas. El dijo: "Por haber cometido este pecado, tu sembrado no va a crecer. Tú vas a vagar muy lejos de tu casa, buscando tu comida de lugar en lugar." Entonces Caín tuvo miedo, y dijo: "¿Qué será de mí? Si ando como vago, cualquiera que me encuentre me va a matar." Pero Dios tuvo misericordia de Caín, y le dijo: "No voy a permitir que nadie te mate. Siempre te voy a proteger." Así, por causa del pecado, Caín tuvo que salir de su casa y vagar todos sus días.

EL GRAN DILUVIO

Génesis 6:5 hasta 7:24

Un día Dios miró hacia la tierra y vio que los hombres eran muy pecadores. Los hombres se habían olvidado completamente de Dios. No le obedecieron ni le amaron.

Había un hombre, llamado Noé, que era bueno y justo, y amaba a Dios. A él le dijo Dios: "Voy a enviar un gran diluvio para que se acabe toda esta gente pecadora de sobre la tierra. Haz un barco grande para tí y para tu familia. Va a ser como una casa grande. Hazlo de madera, y cúbrelo por dentro y por fuera con chapopote. Va a tener techo, una ventana, y una puerta. Cuando yo mande el gran diluvio, tú y tu familia van a poder vivir en el barco." También Dios le dijo que metiera en el barco dos de cada clase de animales, de grandes y de chicos, y dos de cada clase de pájaros. Además le dijo que guardara adentro suficiente comida para su familia y para los animales.

Noé obedeció a Dios, y se puso a trabajar. Después de un tiempo quedó terminado el barco. Luego Dios le dijo a Noé: "Ahora toma a tu mujer y a tus hijos, y a las mujeres de ellos, y entren en el barco." Así lo hizo. También entraron los animales. Dios ordenó tomar dos de cada clase y de algunos siete de cada una. Cuando ya estaban adentro las ocho personas y los animales, Dios cerró la puerta.

Entonces empezó a llover, y el agua siguió por cuarenta días. Subió hasta los techos de las casas, entonces cubrió los árboles, y al fin cubrió los cerros. Toda la gente y todos los animales que quedaron sobre la tierra se ahogaron. El barco flotaba sobre el agua, y Noé y su familia se salvaron en él.

EL ARCO IRIS

Génesis 8:1-22 y 9:8-17

El barco con Noé y su familia flotó sobre el agua como por seis meses. Cuando Noé se asomó por la ventana, sólo vio agua por todas partes. No vio ni una casa, ni un árbol, ni siquiera la cumbre de un cerro. Dios cuidaba el barco y los que estaban adentro. Entonces el viento empezó a soplar, y el agua bajó hasta que el barco paró sobre uno de los cerros.

Un día Noé abrió la ventana y soltó una paloma, pero como no halló en donde sentarse, volvió al barco. Pasada una semana Noé soltó la paloma por segunda vez. Esta vez la paloma volvió al barco trayendo una hoja verde. Así Noé supo que ya el agua había bajado hasta descubrir los árboles. Noé esperó otra semana y entonces por tercera vez soltó la paloma. Ya no volvió la paloma y así Noé entendió que el agua ya había bajado.

Dios le dijo a Noé: "Salgan del barco tú y tu mujer, tus hijos y sus mujeres, y lleva contigo todos los animales, grandes y chicos, también los pajaritos." Al salir del barco todos se gozaron al pisar otra vez la tierra, porque habían pasado como un año encerrados en el barco.

Noé y su familia quisieron darle las gracias a Dios por haberlos salvado del diluvio. Noé hizo un altar de piedras. Entonces tomó de algunos de los animales que Dios había metido en el barco, los mató, y los ofreció a Dios.

Luego Dios dijo: "Nunca jamás volveré a mandar al mundo un diluvio como éste. Pondré en el cielo el arco iris como señal de mi palabra. Cuando todos los hombres vean el arco iris en las nubes, sabrán que estoy recordando mi palabra."

COMO DIOS LLAMO A ABRAHAM

Génesis 11 y 12

Después del diluvio, la gente que se salvó se multiplicó otra vez. Muchos nuevamente se olvidaron del Dios verdadero, y adoraban ídolos de piedra o de madera, o sea el sol, la luna y las estrellas.

Hubo un hombre que se llamaba Taré. Tenía tres hijos. Se llamaban Abraham, Nacor, y Harán. Y todos eran pastores. Pero Harán se murió y dejó a un hijo que se llamaba Lot.

Abraham fue hombre de bien y adoraba a Dios como lo habían hecho Abel y Noé. Un día Dios le mandó que se fuera lejos a otra tierra donde Dios lo haría gran hombre.

Por eso Abraham se llevó a toda su familia: su padre, ya viejo; su esposa, su hermano, y la esposa de su hermano, y el hijo de su hermano difunto. Se llevó todo lo que tenían, y sus criados, y mucho ganado, y comenzaron a caminar. Después de algunos días llegaron a la tierra que se llamaba Harán, y allí se quedaron hasta que murió su papá. Una vez más Dios le llamó y le mandó que se fuera más lejos y así otra vez Abraham viajó con su esposa y con Lot, pero su hermano Nacor ya no quiso dejar su casa.

Abraham y los suyos caminaron muchos días hasta que llegaron a la tierra que se llamaba Canán. Y Dios le dijo: "Te daré esta tierra y aquí tus descendientes van a vivir para siempre." Luego Abraham hizo un altar. Allí adoraba a Dios. No vivía en ningún pueblo, pero vivía en tiendas de campaña fuera de los pueblos. Así encontraba buena pastura para los animales y éstos se multiplicaron hasta que Abraham se hizo muy rico. Y en todas estas cosas fué bendecido por Dios.

ISAAC EL HIJO DE ABRAHAM
Y SARA
Génesis 21 y 22

Abraham y su esposa Sara no tenían hijos, Dios les prometió que les daría un hijo. Después de un tiempo nació su hijo. Le llamaron Isaac, porque así les mandó Dios. Abraham y Sara le amaban.

El niño creció y obedecía a su padre y le amaba mucho. Un día, cuando Isaac ya era joven, Dios le habló otra vez a su padre Abraham. Dios le mandó que llevara a Isaac a un monte y que lo ofreciera en sacrificio. Dios quería saber si Abraham le amaba de veras y si le era obediente. Así Abraham se fué con Isaac, con dos criados y con un burro cargado de leña. Caminaron por tres días y llegaron a un monte llamado Moríah.

Abraham mandó a los dos criados que se quedaran al pie del monte mientras él e Isaac subían hasta la cumbre donde adorarían a Dios. Isaac llevaba la leña al hombro y Abraham llevaba la lumbre. Luego Isaac dijo a su padre: "Mira, aquí están la leña y la lumbre, pero ¿dónde está el borreguito?" Abraham le contestó: "Dios nos dará el borreguito." Llegaron a la cumbre del monte y Abraham arregló con piedras un altar, y puso la leña encima. Amarró las manos y los pies de su hijo Isaac y lo puso encima de la leña. Sacó su cuchillo para matar a su hijo.

Luego oyó una voz del cielo. La voz dijo: "¡Abraham! ¡Abraham! No mates a tu hijo Isaac. Ya sé que tú me amas más que a tu hijo." Entonces Abraham desamarró a Isaac y en aquel momento vio un borreguito enredado en una zarza.

Lo ofreció en el altar y a Dios le agradó mucho lo que hizo y dijo a Abraham: "Yo haré multiplicar tus descendientes hasta que sean tan numerosos como las estrellas del cielo y como la arena en la playa del mar, porque tú me amas y me has obedecido."

Descendieron del monte y regresaron a casa con los criados. Todo salió bien y Dios le ayudó en todo lo que hizo.

8

COMO ABRAHAM ENCONTRO MUJER PARA ISAAC

Génesis 23 hasta 25

Cuando Isaac ya era hombre, su madre se murió. El se quedó solo con su padre. Como era costumbre en aquel tiempo, los padres siempre escogían novia para su hijo. Abraham sabía que las muchachas de allí de Canán, donde él vivía, adoraban los ídolos, y que al casarse les enseñarían a sus niños lo mismo. El quería que su hijo tuviera por mujer una de su propia tierra donde adoraban al Dios verdadero, y no a los ídolos.

Como Abraham ya era viejo, llamó al mayordomo de su casa. Le mandó salir de viaje hasta la tierra de Abraham en busca de una muchacha para Isaac. El criado se alistó y salió para el viaje largo. Llevó con él diez camellos, unos regalos costosos, y unos mozos.

Pasaron los días, y al fin llegaron al pueblo de Harán. Se pararon al lado de un pozo de agua para descansar algo. Ya era tarde ya las mujeres venían a sacar agua. Entonces el criado de Abraham oró a Dios pidiendo su ayuda para poder encontrar la mejor novia para el hijo de su patrón. Dijo a

Dios: "Aquí estoy cerca del pozo de agua. La muchacha, pues, a quien yo diga: Baja tu cántaro para que yo beba, y ella respondiera: Bebe, y también voy a dar agua a tus camellos, --ésa, será la que tú tienes para tu siervo Isaac."

Apenas el criado hubo terminado de orar cuando llegó al pozo una muchacha muy bonita, llamada Rebeca. Cuando ella había llenado su cántaro, el criado le pidió que le diera a él de beber. Le dio de beber y luego ofreció dar también a sus camellos. Sacó agua muchas veces para que se llenaran bien los animales que eran grandes. Entonces el criado dio a ella algunos de los regalos que traía, y le preguntó dónde vivía. Respondió ella que era hija de los parientes de Abraham. También dijo que había lugar en su casa para que allí pasaran la noche. Ya, sin duda, el criado sabía que Dios le había concedido su petición, y le dio gracias a él.

La muchacha fué corriendo a su casa y contó todo lo que había sucedido y mostró los regalos bonitos. Rebeca tenía un hermano llamado Labán. Luego él salió y trajo a la visita a la casa. Le atendió con mucho respeto, y a sus mozos. También descargó los camellos y les dio hoja.

Cuando ya estaba lista la cena, la visita dijo: "Perdóneme pero no voy a cenar hasta que les haya explicado el motivo de mi viaje." Labán le contestó: "Díganos, pues." Entonces el mayordomo de Abraham les contó todos los detalles de su comisión, como su patrón le había encargado que buscara novia para su hijo. Les contó de la idolatría en la tierra de Canán, y les dijo que por eso Abraham le había mandado buscar a una joven de entre ellos que adoraban sólo al Dios verdadero. También les contó sobre su petición a Dios mientras estaba descansando al lado del pozo, y como Dios le había mostrado que de veras Rebeca era la novia escogida para

Isaac. Entonces el criado les preguntó si estaban dispuestos a dejar ir a Rebeca para ser la mujer de Isaac. Respondieron el padre y el hermano: "Ahí tienes a Rebeca, tómala y llévala contigo. Que sea ella la mujer de Isaac, porque es la voluntad de Dios."

Al día siguiente se prepararon para el viaje largo. Rebeca estaba muy conforme con todo y se despidió de su familia. Entonces ella y sus criadas, se montaron los camellos, y salieron con los hombres para Canán.

Los viajeros seguían caminando día tras día. Unos días después, cuando ya era de tarde, Isaac salió al campo a pasear. De repente vio acercarse a los camellos. Cuando llegó a ellos, el criado de su padre Abraham empezó a contarle todo lo que había pasado. Entonces Isaac recibió a Rebeca y la llevó a su casa. La tomó por mujer y la amó. Ya no estuvo triste por la muerte de su madre. De veras Dios le había traído a Rebeca, e Isaac estaba muy contento.

9

LOS DOS HIJOS DE ISAAC Y REBECA

Génesis 25:21-27:46

Después de un tiempo Isaac y Rebeca tuvieron dos hijos. Eran cuates, pero no se parecían. Isaac quería más al mayor llamado Esaú, porque era buen cazador, y a su papá le gustaba comer la carne. Rebeca quería más al otro, se llamaba Jacob. A causa de esto los muchachos no se querían.

Un día Esaú regresó del bosque y tenía mucha hambre porque no había encontrado nada. Jacob cultivaba un jardín y estaba haciendo una buena comida. Cuando Esaú la vio, le rogó a su hermano que le diera un poco. Y Jacob le dijo:

"Te daré todo lo que tú quieras a cambio de tu herencia."
Esaú le respondió: "Estoy por morir de hambre y ¿para qué me servirá la herencia?" Así Esaú despreció su herencia que incluía las promesas de Dios.

Después de algunos días, Isaac pensó que iba a morir. Era viejo y ya no podía ver. Llamó a Esaú y le dijo: "Vé y caza algún venado, que me gusta tanto, y lo comeré y te daré mi bendición antes que me muera." Y Esaú fue al bosque a cazar un venado. Pero Rebeca oyó lo que Isaac había dicho a Esaú e inmediatamente llamó a Jacob y le dijo: "Vé y trae dos borreguitos y yo voy a preparar la carne como le gusta a tu papá. Tú vas a servir la comida y cuando haya comido él te dará la bendición, porque ya no puede ver y va a pensar que eres Esaú." Pero Jacob tenía miedo y no quería hacerlo. Y dijo: "Mi hermano Esaú tiene vello en los brazos y tal vez mi padre me tocará y sabrá que le he engañado. Luego me dará una maldición en vez de una bendición." Su madre le dijo: "No tengas miedo. Yo recibiré la maldición. Nada más haz lo que te digo." Y le puso unas prendas de Esaú y envolvió su cuello y manos con la piel del borreguito.

Jacob le llevó a su padre la carne para que se la comiera, e Isaac tocó su cuello cuando le besó. Dijo: "La voz es de Jacob, pero las manos son de Esaú." Comió la carne y le dio a Jacob la bendición.

Un poco después Esaú regresó con el venado y lo trajo a su padre. Luego su padre le contó todo lo que había pasado y la manera como Jacob lo había engañado. Esaú se puso muy triste y lloró: "Primero me quitó mi herencia, y ahora me ha robado la bendición." Y decidió matar a su hermano después que su padre muriera.

LO QUE LE PASO A JACOB EN LA TIERRA DE SU MADRE
Génesis 28:1-31:55

Cuando Rebeca supo lo que Esaú quería hacer, tuvo miedo y pensó que sería mejor que Jacob huyera. Así dijo a su esposo: "Estoy aburrida de estas esposas de Esaú. Será mejor que Jacob no se case con una mujer como ellas." Isaac tampoco estaba de acuerdo con esas mujeres porque adoraban ídolos y no amaban al Dios vivo. Llamó a Jacob y le dijo: "No queremos que te cases aquí. Vé a la tierra de tu madre y allá encontrarás una mujer que agrade a Dios."

Así Jacob empezó su viaje a la tierra de su madre. La primera noche durmió en el monte y colocó una piedra como almohada para su cabeza. Tuvo un maravilloso sueño en el que vio una escalera cuya cumbre llegaba al cielo. Vio a los ángeles que descendían y subían por la escalera. Y en la cumbre vio al Señor y oyó una voz que le decía: "Yo soy el Dios de tu padre Abraham y el Dios de tu padre Isaac. Toda esta tierra la daré a tus descendientes, y les haré multiplicar en gran manera. Y yo estaré contigo siempre y te ayudaré para que regreses otra vez a esta tierra." Cuando Jacob despertó, llamó aquel lugar Betel, que quiere decir la casa de Dios.

Después de varios días llegó a la tierra de Harán, a la casa de su tío que se llamaba Labán a le ayudó a cuidar las ovejas. Jacob quería a una de las hijas de Labán y le dijo: "Trabajaré para ti por siete años si me das a tu hija Raquel." Labán estuvo de acuerdo, y todo marchó bien durante aquellos siete años. Cuando llegó el día, Labán arregló el casamiento pero esa noche puso a su otra hija Lea, que era la mayor,

dentro de la tienda de campaña con Jacob. En la mañana, cuando Jacob descubrió como lo había engañado su tío, se enojó mucho. Pero su tío le dijo: "No podíamos darte a la menor antes que a su hermana mayor. Cállate y te daré a la otra también. Luego trabajarás para mí otro siete años."

Después que pasó ese tiempo, Jacob quiso regresar a su tierra, pero Labán le dijo: "Será mejor que trabajes para mí por algún tiempo más y te pagaré." Tuvieron un acuerdo y Jacob permaneció otro seis años, hasta que se hizo muy rico, y su tío y los hijos de su tío empezaron a tenerle envidia. Luego Jacob se fue y regresó a la casa de su padre. Entonces se dio cuenta de que Dios había cumplido con su promesa durante todo ese largo tiempo, que fueron veinte años.

11

JOSE Y SUS HERMANOS

Génesis 37:2-35

Hace mucho tiempo vivía un hombre llamado Jacob. era muy rico. Tenía mucho ganado y ovejas. También tenía doce hijos. Uno de ellos se llamaba José. Era todavía muchacho.

Jacob el padre amaba mucho a José, pero los hermanos mayores le trataban muy mal. Un día Jacob le dio a José un saco de bonitos colores. José se puso muy contento, pero sus hermanos le tuvieron envidia y se enojaron mucho con él. Ni aun le querían hablar.

Los hermanos de José tuvieron que ir lejos de casa para cuidar las ovejas. Como no regresaron por unos días, Jacob mandó a José que fuera a buscarles, porque quería saber de ellos. José se fue, y cuando llegó al lugar donde creía que

estaban, no los halló. Un hombre encontró a José y le preguntó qué buscaba. José le dijo: "Busco a mis hermanos. ¿Sabe usted a donde han ido con las ovejas?" El hombre le contestó: "Sí, ellos dijeron que iban a Dotón." José, entonces, fue para allá, y al fin los vio de lejos con las ovejas. Sus hermanos lo vieron y empezaron a hablar mal de él. Ellos pensaron hacerle algún daño, hasta querían matarlo. Pero uno de ellos quería ayudar a José. Este era Rubén, el hermano mayor. El les dijo: "No debemos matarlo. Mejor vamos a ponerlo en el pozo seco que está por ahí." Rubén pensaba que más tarde, cuando sus hermanos no lo vieran, podría sacarlo del pozo y volver con él a casa. Apenas se acercó José, le quitaron su saco bonito y lo metieron en el pozo.

Pasó un rato y llegaron por ahí unos comerciantes que iban a una tierra lejana que se llamaba Egipto. Cuando no estaba cerca Rubén, los otros hermanos de José lo sacaron del pozo y lo vendieron a los comerciantes como por ciento cuarenta pesos. Al regresar al pozo, Rubén ya no pudo encontrar a José. Se asustó mucho, y dijo: "¡No está el muchacho! ¿Qué voy a hacer?"

Entonces los hermanos mataron un chivito y con su sangre mancharon el saco de José. Se le llevaron a su padre, y le dijeron: "Hemos encontrado ésta. Acaso ¿será el saco de José?" Jacob les contestó: "Sí, es. Seguramente algún animal ha matado a mi hijo." Entonces empezó a llorar, y ninguno lo podía consolar. El padre no se dio cuenta de que su hijo todavía vivía y que Dios le estaba cuidando.

JOSE Y LA MUJER DE POTIFAR

Génesis 39:1-21

Los comerciantes llevaron a José hasta la tierra de Egipto. Allí lo vendieron al capitán del rey. Este capitán, llamado Potifar, llevó a José a su casa y le puso a trabajar como mozo. José era muy listo en todo y le servía bien a su nuevo patrón.

Pasando los días Potifar se dio cuenta de que Dios ayudaba a José en todo lo que hacía. Potifar estaba muy contento con el trabajo de José, y por eso le hizo mayordomo de su casa, y le encargó todo lo que tenía.

Después de un tiempo la mujer de Potifar vio que José era un muchacho hermoso, y le dijo: "Duerme conmigo." José no quiso porque sabía que esto sería un pecado delante de Dios. Por eso le contestó a la mujer: "Mi patrón me ha encargado su casa y todo lo que tiene. Ninguna cosa me ha prohibido, sino a ti, siendo tú su mujer. Pues, ¿cómo puedo yo hacer esta maldad, y pecar contra Dios?"

Día tras día la mujer invitaba a José a dormir con ella, pero nunca consintió. Un día cuando no estaban allí los hombres de la casa, José tuvo que entrar en la casa para hacer un trabajo. Entonces la mujer aprovechó la ocasión y agarró a José por su ropa. Otra vez le dijo: "Duerme conmigo." Pero José salió corriendo, dejando su ropa en las manos de la mujer. Cuando ella vio que José le había dejado su ropa en sus manos, y que había huido, llamó a los de la casa y les dijo: "Miren, el jefe nos ha traído a este extranjero nada más para burlarse de nosotros. Este hombre entró donde yo estaba, para dormir conmigo, pero cuando grité recio, se asustó y huyó, dejando su ropa a mi lado."

Poco después llegó Potifar a la casa. Luego su mujer le contó la misma cosa. También le mostró la ropa de José. Al oír Potifar todo ésta, se enojó mucho porque creyó la mentira de su mujer. Luego llamó a José, y sin dejarle explicar, lo metió en la cárcel. Pero allí José no estaba solo. Dios tuvo compasión de él y le acompañó.

13

JOSE EN LA CARCEL Génesis 39:21 hasta 41:44

En la cárcel José se portó muy bien y mostró mucha sabiduría. Pronto el carcelero comprendió que José era un muchacho de capacidad, y le entregó el cuidado de todos los presos. Dios ayudaba a José en todo los que hacía.

Pasaron dos años y llegó el día en que el rey de Egipto buscaba alguien que le aconsejara en un asunto importante, pero no encontraba a nadie. Al fin alguien contó al rey de la sabiduría de José. Entonces el rey mandó traerlo de la cárcel. Cuando el rey le contó a José ciertas cosas que no entendía, Dios ayudó a José a explicarle todo. José le hizo saber al rey que Dios iba a mandar por todos esos lugares siete años de abundancia, y que después vendrían siete años de gran hambre. José le aconsejó al rey que nombrara a un hombre justo y sabio para ser gobernador. En los años de abundancia este hombre juntaría de todas partes de la tierra suficiente trigo para que tuvieran en los años de gran hambre.

Luego el rey nombró al mismo José para el alto puesto, porque lo veía como uno que tenía al Espíritu de Dios y gran capacidad para gobernar. Por supuesto, en lugar de encarce-

larlo otra vez, el rey soltó a José, lo vistió con ropa fina, y le dijo: "Ahora tú vas a ser gobernador en toda la tierra de Egipto, y todos los hombres te van a respetar." José tenía sólo treinta años de edad en aquel tiempo.

Durante los años de abundancia que siguieron, el gobernador José juntó de todos lugares cantidades de trigo, y lo guardó en los pueblos.

14

JOSE EL GOBERNADOR

Génesis 41:45 hasta 47:12

En la tierra de Egipto los siete años de abundancia pasaron. Entonces empezaron los años de pobreza. También hubo mucha hambre en otra tierra llamada Canán. Por eso un día diez hombres de allí llegaron a la tierra de Egipto para comprar trigo a José. Luego luego José reconoció que eran sus hermanos, pero no se los dijo. Les preguntó: "¿De dónde vienen ustedes?" Le contestaron: "Somos hermanos y venimos de la tierra de Canán. Buscamos trigo." José les dijo: "Ustedes son espías. Han venido sólo para ver qué hay en nuestra tierra." Aunque explicaron que eran hermanos y que sólo habían venido para comprar comida, José los encerró en la cárcel.

A los tres días José les dijo: "Nueve de ustedes pueden regresar a casa con el trigo, pero Simeón tiene que quedarse aquí hasta que vengan ustedes otra vez con su hermano menor. Si vuelven con él como les digo, entonces voy a saber que de veras no son espías." Esto hizo José sólo para probarlos. Así

pues, los nueve hermanos regresaron a su padre Jacob llevando el trigo, y le contaron todo. El padre les contestó con tristeza: "Ya perdí a mi hijo José, Simeón no volvió, y ahora me moriré si me quitan a mi hijito Benjamín.

De todos modos los hermanos tuvieron que llevar a Benjamín cuando fueron otra vez a Egipto en busca de comida. Al llegar ellos allí, el gobernador José soltó a Simeón de la cárcel, y a todos les sorprendió que los invitara a una comida en su casa. José sentó a la mesa a sus hermanos por orden según sus edades, de manera que se maravillaron y pensaron: "¿Cómo sabe este hombre quién es el mayor y quién el menor?" Por supuesto, no sabían que era su hermano José.

Al día siguiente José les llenó sus costales de trigo, pero les dijo que Benjamín tendría que quedarse para servirle. Entonces Judá le dijo: "Te ruego, Señor, que yo me quede en lugar de mi hermano. Nuestro padre se morirá si Benjamín no vuelve a casa." Luego Judá habló al gobernador acerca de su hermano José, y le contó de como su padre lo amaba tanto, y de como se había perdido. Ya José no podía contenerse más. Empezó a llorar y exclamó: "¡Yo soy José, el hermano de ustedes! Díganme, ¿vive todavía mi padre?" Los hermanos no podían creer que era su hermano. Entonces José les dijo: "No se pongan tristes ni les pese el haberme vendido a esta tierra. Era la voluntad de Dios." Les contó como Dios le había guardado y como le hizo gobernador de Egipto. Entonces con mucho amor abrazó a cada uno de sus hermanos. Luego les dio ropa y dinero, y comida para su viaje, y les dijo: "Váyanse pronto a traer a nuestro padre, para que toda la familia pueda vivir aquí conmigo."

Los hermanos salieron contentos para dar las noticias a su padre. Cuando llegaron, le dijeron: "¡José vive, y es el gober-

nador de toda la tierra de Egipto! Quiere que nos vayamos todos a vivir con él." Al principio el padre no les creía, pero al oír más acerca de José y al ver los regalos que le había mandado, dijo a sus hijos: "Sin duda mi hijo José vive. Voy a ir a verle antes de morirme." Así fue como el padre Jacob, dando gracias a Dios, fue a Egipto con toda su familia a vivir con José.

Cuando Jacob y su familia llegaron a Egipto, José les recibió con mucho amor y gozo. Entonces José llevó a su padre y a cinco de sus hermanos al palacio del rey Faraón. El rey les recibió muy bien. Les dio la parte de la tierra de Egipto que se llamaba Gosén para que vivieran allí todos ellos con su ganado.

15

EL NIÑITO MOISES

Exodo 1:1-2:10

Los hijos de José y los de sus hermanos se quedaron en Egipto. Pasando los años, la gente aumentó en número hasta que se formó la gran nación que se llama los israelitas.

Otro Faraón, que no conocía a José, vino a ser rey de Egipto. El tuvo a los israelitas de esclavos y los hizo trabajar muy duro. Pero aunque así los trataba, ellos seguían creciendo en número. El rey temía que los israelitas fueran a ser más poderosos que los egipcios, y por eso mandó que echaran en el río a todos los niños varones de los israelitas recién nacidos para que se ahogaran.

Un día nació un niño muy hermoso. La madre israelita lo escondió en la casa para que no fuera echado en el río.

Cuando tenía tres meses de edad, ella ya no pudo esconderlo. Entonces hizo una canasta en que acostar al niño. La cubrió por fuera con chapopote para que no le entrara el agua. Al meter al niño en ella, lo llevó al río. Allí lo escondió entre un carrizal a la orilla del agua, y se volvió a su casa. La hermana del niño se quedó cerca para ver lo que le pasaría.

Luego la hija del rey Faraón fue al río para bañarse. Sus criadas la acompañaron. Ella vio la canastita entre los carrizos, y mandó a una de sus criadas que se la trajera. Cuando la abrió, encontró al niño, y sabía que era uno de los niños de los israelitas. Le dio lástima al oírlo llorar. Entonces la hermana del niño se acercó a la hija del rey, y le preguntó: "¿Iré yo a llamar a una de las mujeres israelitas para que te cuide al niño?" Ella contestó: "Sí, vete." Pronto la niña fue y trajo a la mamá del niño. La hija del rey le dijo a la mamá: "Lleva contigo a casa a este niño y críamelos. Yo te pagaré." Así muy contenta ella llevó a su niño a su casa.

Después de un tiempo, cuando el niño ya había crecido, la mamá lo devolvió a la hija del rey para que viviera con ella en el palacio. Ella lo recibió como a su propio hijo, y lo llamó Moisés. De esta manera Dios guardó a Moisés de peligro porque lo había escogido para que fuera su siervo.

16

DIOS LLAMA A MOISES PARA AYUDAR A LOS ISRAELITAS

Exodo 2:11 hasta 6:8

Moisés vivió en la casa de la hija del rey hasta que fue hombre, pero nunca se olvidó de Dios. El rey Faraón seguía

portándose muy duro con los israelitas. Moisés quería ayudarles pero no sabía qué hacer.

Cuando ya tenía cuarenta años de edad, Moisés dejó la casa del rey y se fue al campo para ser pastor de ovejas. Mientras estaba cuidando las ovejas, vio un matorral que ardía pero no se acababa el fuego. Cuando se acercó para ver mejor, oyó una voz que decía: "Moisés, Moisés." Respondió: "Aquí estoy." La voz dijo: "No te acerques. Quitate tus huaraches, porque donde estás parado es tierra santa. Yo soy el Dios de tu padre, el Dios de Abraham, el Dios de Isaac, y el Dios de Jacob." Pero Moisés escondió su cara porque tenía miedo de ver a Dios.

Dios le dijo también a Moisés: "Los israelitas que están en Egipto son gente mía. He oído sus ruegos y he visto sus aflicciones de cómo Faraón los hace trabajar. Yo he venido para ayudarles. Los voy a sacar de Egipto y los voy a llevar a una tierra hermosa que se llama Canán. A ti, Moisés, te he escogido para que los saques de Egipto." Moisés tuvo miedo y le dijo a Dios: "¿Quién soy yo para ir al rey Faraón y pedirle que suelte a los israelitas? El no me va a escuchar. Tampoco van a creer los israelitas que Dios me ha hablado." Dios le contestó: "De seguro yo voy a ir contigo, y te voy a enseñar lo que debes hablar. Además voy a mandar a Aarón, tu hermano, para que te ayude." Entonces Moisés llevó sus ovejas a la casa de su suegro y allí las dejó para ir a Egipto.

Poco tiempo después Moisés salió para Egipto. En el camino encontró a su hermano Aarón, y los dos siguieron juntos. Cuando llegaron a Egipto, Moisés habló con los israelitas. Les dijo que Dios había visto sus aflicciones y que los sacaría de Egipto para llevarlos a una tierra hermosa. Los

israelitas lo creyeron, y adoraron a Dios.

Entonces Moisés y Aarón fueron a ver al rey Faraón, y le dijeron lo que Dios había dicho. Faraón respondió: "¿Quién es Dios para que yo le obedezca? No voy a dejar ir a los israelitas." Así despidió a Moisés y Aarón.

Faraón estaba muy enojado e hizo trabajar a los israelitas aun más duro. Mandó que a los egipcios ya no les siguieran dando zacate para hacer sus adobes. El dijo: "Manden a los israelitas al campo a traer el zacate. También cuídenlos para que hagan la misma tarea de adobes al día como antes cuando ustedes les daban zacate." Por supuesto los israelitas no pudieron cumplir con tantos adobes al día, teniendo que traer su propio zacate. Por eso los capataces los azotaron.

¡Qué triste se sintió Moisés! Entonces oró a Dios y dijo: "O Dios, ¿cómo es que Faraón no deja ir a la gente? Ahora los hace trabajar más duro que nunca." Dios le contestó: "Yo soy Dios. De veras voy a sacar a mi gente de Egipto y los voy a llevar a la tierra de Canán. Pero primero voy a enseñar a Faraón muchas cosas."

17

DIOS LIBRA A LOS ISRAELITAS Exodo 7 hasta 12

El rey Faraón no quiso dejar ir a los israelitas a otra tierra. Por eso Dios le dijo a Moisés: "Yo voy a mandar unas plagas terribles a Egipto. Y al fin Faraón va a dejar ir a mi gente."

Dios siempre cumple su palabra. Y pasó como había dicho. Dios hizo que el agua de todos los ríos se volviera sangre. Después mandó una multitud de ranas que entraron en todas

las casas de los egipcios. Otro día hizo que el polvo de la tierra se volviera piojos y se subieron en la gente y en los animales. Dios mandó enjambres de moscas. A los animales les agarró una enfermedad y muchos se murieron. Pero todavía Faraón no dejaba ir a los israelitas.

Entonces siguieron más plagas. Dios mandó que les salieran granos a los egipcios y a sus animales. Hizo caer una fuerte tórmenta de granizo. Mandó una nube de langostas que se comieron toda la verdura. Después por tres días hubo oscuridad, y la gente no podía ver nada. Pero a pesar de todo Faraón no dejaba ir a los israelitas.

Por fin Dios le dijo a Moisés que cierta noche iba a mandar a un ángel para que matara al hijo mayor de cada casa de los egipcios. En la misma noche cada familia israelita tendría que matar el mejor de sus borreguitos. Con la sangre del animal tendrían que rociar los postes a cada lado de la puerta de su casa y también arriba de la puerta. Dios mandó que después de comer el borreguito a medianoche, tendrían que preparar todo para salir de viaje. Esta es la fiesta que llamaron la Pascua.

Cuando ya llegó la dicha medianoche, vino el ángel y, pasando de casa en casa, mató al hijo mayor de cada egipcio, y también al de Faraón. Pero el ángel no tocó ninguna casa de los israelitas porque vio la sangre rociada a las entradas, como Dios había mandado. Todo esto hizo que Faraón se rindiera. Rapidamente mandó que viniera Moisés para hablarle. Entonces le dijo a Moisés que salieran él y todos los israelitas, inmediatamente. De veras Faraón los corrió.

Ya pasaba de la medianoche, pero los israelitas estaban preparados. Así empezaron su marcha. Llevaron todos sus animales y sus ramadas en que vivir y todo lo que tenían. Era

una gran multitud que salió de Egipto aquella noche. Todos estaban muy contentos porque ya estaban libres. Alabaron a Dios por lo que él había hecho por ellos.

18

UN CAMINO POR EL MAR

Exodo 14:1 hasta 15:21

Los israelitas con su jefe Moisés salieron de Egipto para ir a Canán. De día Dios les puso una nube delante para guiarles. Cuando se movía la nube, ellos la seguían. Cuando la nube se paraba, ellos se paraban para descansar. De noche en lugar de la nube, Dios les puso delante una columna de luz para alumbrarles.

Un día la nube se paró cerca del agua llamada el Mar Rojo. Los israelitas también se pararon porque siempre se fijaban en la nube como su guía.

En Egipto el rey Faraón estaba muy enojado por haber dejado ir a los israelitas. Por eso mandó a sus soldados a que se prepararan para seguirles. Entonces Faraón, como capitán, salió en camino con un gran número de soldados. Los israelitas, cuando vieron a los egipcios acercarse, tuvieron mucho miedo. Dijeron a Moisés: "¡De veras nos vamos a morir aquí en el desierto!" Pero Moisés, su jefe, les dijo: "No tengan miedo. Ahora van a ver lo que Dios va a hacer."

Faraón y sus soldados se acercaron más. Luego Dios hizo que la nube se moviera hasta quedar entre los israelitas y los egipcios. Cuando ya era noche, la nube hizo oscuridad para los egipcios, pero para los israelitas era como una columna de luz. Entonces Dios le dijo a Moisés que levantara su vara sobre el agua. Moisés lo hizo, y en ese momento empezó a

soplar un viento fuerte. Sopló toda la noche hasta que las aguas se dividieron y formaron dos paredes de agua. De esta manera Dios abrió un camino seco para los israelitas por en medio del Mar Rojo. Por allí caminaron y llegaron bien al otro lado del agua.

Los egipcios, por querer alcanzar a los israelitas, siguieron por el mismo camino. Cuando ya era la mañana e iban a medio camino, Dios le dijo a Moisés que levantara su vara otra vez sobre el agua. Moisés lo hizo, y en seguida las dos paredes de agua se juntaron. Por supuesto ya no hubo camino para los egipcios, y todos los soldados, con su capitán Faraón se ahogaron.

Cuando los israelitas vieron como Dios les había salvado del poderoso enemigo, cantaron alabanzas a él.

19

LOS DIEZ MANDAMIENTOS

Exodo 19 y 20

Desde que Dios ayudó a los israelitas a cruzar el Mar Rojo, ellos habían seguido caminando poco a poco por el desierto hacia la tierra de Canán. Un día llegaron al lado de un monte llamado Sinaí. Era el lugar a donde Dios había hablado a Moisés desde el matorral ardiendo, hacía algun tiempo.

Mientras los israelitas arreglaban sus ramadas en que vivir y preparaban sus comidas, Moisés subió el monte. Allí Dios le habló. Le mandó que dijera a la gente estas palabras: "En tres días," dijo Dios, "voy a hablar con ustedes desde este monte de Sinaí, y van a oír mi voz. Prepárense. Laven su ropa y estén listos para escucharme."

Cuando los israelitas oyeron lo que dijo Moisés, en seguida todos empezaron a prepararse. Cargaban agua, lavaban ropa, y de muchas maneras se preparaban para el gran día en que Dios iba a hablar con ellos.

Llegó el tercer día y una nube muy densa cubrió la cumbre del monte. Hubo relámpagos y truenos fuertes tales que los israelitas nunca habían visto ni oído, y se espantaron. Pero les dijo que no se acercaran para tocarlo porque el monte era tierra santa. Les dijo que el que lo hiciera moriría.

Entonces empezó a subir humo del monte, como de un fuego grande, porque ya había descendido Dios al monte. Moisés habló y una voz le respondió. Era la voz de Dios. Luego dijo Dios estas palabras que se llaman los Diez Mandamientos:

Yo soy Jehová tu Dios, que te saqué de la tierra de Egipto, de casa de siervos.

1. No tendrás dioses ajenos delante de mí.
2. No te harás imagen, ni ninguna semejanza de cosa que esté arriba en el cielo, ni abajo en la tierra, ni en las aguas debajo de la tierra: no te inclinarás a ellas, ni las honrarás.
3. No tomarás el nombre de Jehová tu Dios en vano.
4. Acuérdate del día de reposo, para santificarlo: seis días trabajarás, y harás toda tu obra; mas el séptimo día será reposo para Jehová tu Dios.
5. Honra a tu padre y a tu madre.
6. No matarás.
7. No cometerás adulterio.
8. No hurtarás.
9. No hablarás contra tu prójimo falso testimonio.
10. No codiciarás la casa de tu prójimo: no codiciarás la mujer de tu prójimo, ni su siervo, ni su criada, ni su buey, ni su burro, ni cosa alguna de tu prójimo.

DAVID Y GOLIAT

1 Samuel 17

Los israelitas estaban en guerra contra sus enemigos que se llamaban los filisteos. Un muchacho, llamado David, era pastor de ovejas, y tres de sus hermanos habían ido a pelear como soldados israelitas.

Un día el padre de David quería saber de los hermanos. Mandó a David para que los viera y les llevara unos panes. David les encontró, y mientras platicaba con ellos, oyó gritar a un soldado filisteo que dijo: "¡Mándenme a alguno para pelear! Si él me mata, nosotros los filisteos vamos a ser mozos de ustedes. Pero si yo le mato a él, entonces ustedes los israelitas van a ser los mozos nuestros." David vio de lejos al que gritaba. Era un hombre de veras muy grande. Era gigante. Medía como tres metros de alto, y llevaba una espada larga. El hombre se llamaba Goliat.

Los israelitas tenían miedo de Goliat. Pero David dijo: "¿Por qué no se atreve ninguno a pelear con él? no le tengan miedo. Nosotros somos la gente de Dios. Yo voy a ir a pelear con él." Cuando el rey Saúl supo esto, llamó a David, y le dijo: "Tú no puedes pelear con ese gigante. No eres más que un muchacho, pero él es hombre de guerra." David le contestó: "Una vez cuando andaba yo cuidando las ovejas de mi padre un oso entró y agarró una de ellas, y Dios me ayudó a matar al oso. Otro día se acercó un león y agarró una de las ovejas. Dios me ayudó otra vez y maté al león. Ahora, pues, él me va a ayudar a matar también al gigante." Entonces Saúl le dejó ir.

Cuando David salió a encontrarse con el gigante, sólo llevaba su honda y cinco piedras lisas del arroyo, y su palo.

Goliat miró a David y se enojó. Despreciaba mucho al muchacho, y le gritó: "¿Acaso soy yo algún perro para que vengas contra mí con un palo?" David le contestó: "Tú vienes contra mí con espada grande, pero yo vengo en el nombre de Dios." Entonces, acercándose al gigante, David puso una piedra en su honda, la tiró, y le pegó a Goliat mero en su frente. Con ésto Goliat cayó al suelo. Luego David se puso sobre el gigante, y con la espada grande le mató, cortándole la cabeza.

Cuando los filisteos vieron a su valiente gigante ya muerto ellos huyeron. Los israelitas, con gritos los siguieron y los corretearon bien lejos, hasta su propia tierra.

21

ELIAS Y LOS PROFETAS DE BAAL

1 Reyes 16:28 hasta 18:39

El rey Achab y su gente se habían olvidado de Dios y adoraban al ídolo Baal. Dios vio su maldad y mandó al profeta Elías para que hablara con el rey. Elías le dijo a Achab "No va a haber lluvia ni rocío sobre la tierra en estos años, sino hasta que yo lo diga." Y de veras así pasó. Por tres años no llovió ni una vez. Todo ese tiempo Elías se andaba escondiendo del rey, y Dios lo cuidaba.

Entonces un día Dios mandó otra vez que fuera Elías a hablar con el rey Achab. Elías fué y le dijo que juntara a todos los profetas de Baal y a la gente para que se reunieran con él en el monte Carmelo. El rey lo hizo así. Cuando estaban todos allí en el monte, Elías les dijo: "¿Hasta cuándo dejaran de vacilar ustedes entre dos pensamientos? Si el Señor es el Dios verdadero, ¿por qué no seguirle? Pero si es

Baal, síganle a él." También Elías les dijo: "Yo soy el único profeta de Dios que queda, y aquí los profetas de Baal son cuatrocientos cincuenta. Vamos a edificar dos altares, y en cada uno pondremos un buey como sacrificio, pero no vamos a poner nada de fuego. Entonces el Dios que haga el fuego será el Dios verdadero." Al oír eso todos contestaron en una voz: "¡Qué idea más buena!"

Los profetas de Baal prepararon su sacrificio, y rogaron a su dios toda la mañana. Decían: "Baal, contéstanos." Pero no había quien respondiera, ni llegó fuego. Entre tanto bailaban alrededor del altar, pero ni así mandó Baal el fuego. Entonces siendo ya mediodía, Elías se burlaba de ellos y les dijo: "Griten más recio. Tal vez su dios se fue de viaje o está durmiendo." Ellos, pues, gritaron más y más recio, pero no se oía voz ni hubo respuesta a sus ruegos.

Entonces Elías hizo un altar y encima puso un buey. Aunque no había llovido por tres años, mandó a la gente que trajera agua para echarla sobre el sacrificio, y así lo hicieron. Hasta doce barriles de agua echaron sobre el altar, sobre la leña, y sobre el sacrificio. Llenaron hasta la zanja de alrededor con agua. Luego Elías oró a Dios, e inmediatamente Dios mandó fuego del cielo. El fuego quemó al buey, quemó la leña mojada, y además secó toda el agua en la zanja. Cuando la gente vio eso, ellos cayeron boca abajo, y dijeron: "¡El Señor es el Dios! ¡El Señor es el Dios!"

22

LA VIÑA DE NABOT

1 Reyes 21

En un pueblo llamado Jezrael el rey Achab tenía una casa. Allí pegado a su patio había una viña que pertenecía a un

hombre que se llamaba Nabot. Achab vio que la viña le serviría muy bien para un huerto, y la deseaba mucho.

Por eso un día Achab fue a ver al dueño de la viña. Le dijo a Nabot: "Dame la viña tuya que está al lado de mi patio para que pueda yo hacerme un huerto. En cambio te daré otra más buena. O si te parece mejor, te pagaré el precio justo." Pero Nabot le contestó: "Ni por nada puedo yo darle lo que es la herencia de mis padres." Así que sucedió que el rey Achab regresó a su casa muy descontento y de mal humor por no haber podido conseguir lo que ansiaba. Se echó sobre su cama, y no quiso comer nada.

Al poco rato entró su mujer, Jezabel, para ver qué le pasaba a su marido. Le preguntó: "¿Qué es esto? ¿Qué motivo tienes para estar tan triste y no querer comer?" Entonces le contó a su mujer lo que había sucedido con Nabot y su viña. Jezabel le dijo: "¿No eres tú él que manda en Israel? Levántate, pues, y come. Ponte contento. Yo te voy a conseguir la viña de Nabot."

Luego Jezabel escribió unas cartas, poniendo la firma y el sello de su marido, y las dirigió a los principales del pueblo. Les mandó decir que reunieran a la gente para una junta de negocios, estando segura de que Nabot estaría presente. También mandó que sentaran a Nabot en la reunión con los primeros del pueblo, y que sentaran cerca de él a hombres de mala reputación. Estos dos hombres servirían para dar falso testimonio contra Nabot. De esta manera, decía ella, podían acusar a Nabot y castigarle, con el fin de matarle.

Los principales hicieron todo conforme a lo que había mandado la mujer Jezabel. Se juntó el pueblo y, como fue planeado, al momento oportuno los dos hombres perversos acusaron a Nabot. En presencia de todos dijeron: "Este Nabot

ha blasfemado contra Dios y contra el rey." En vista del testimonio, Nabot fué sacado fuera del pueblo y allí lo mataron a pedradas. Entonces avisaron a Jezabel.

Luego que supo Jezabel que Nabot había sido apedreado, y que ya estaba muerto, fue y dijo a Achab: "Anda tú, y toma posesión de la viña de Nabot, porque ya está muerto él." Al oír esto, el rey Achab se levantó y fue a la viña para hacerse dueño de ella.

Sin embargo, ninguno puede esconder su pecado de Dios. Dios ve todo, y Dios vio el pecado e esa gente. En primer lugar, vio como pecó el rey Achab en codiciar la viña, y más tarde en robarla; y por causa de la codicia de Achab los dos hombres pecaron en dar falso testimonio contra Nabot. Tampoco dejó de ver Dios el pecado de la mujer Jezabel con sus malas intenciones. Dios mandó a su profeta Elías que fuera y hablara a Achab. El rey andaba en la viña y, de repente, Elías se acercó, y le dijo: "Ya te he encontrado. Tú has matado y has tomado posesión de la viña. Por haberte rendido tanto al pecado, Dios te va a castigar. Dice Dios que en el mismo lugar donde los perros lamieron la sangre de Nabot, allí mero tu vas a morir y los perros van a lamer sangre tuya. También a tus hijos Dios les va a quitar la vida, y a tu mala mujer Jezabel."

Cuando el rey Achab oyó las palabras de Elías, se entristeció mucho y se humilló delante de Dios. Comprendió que de veras el pecado siempre trae su castigo.

TRES HOMBRES EN UN HORNO DE FUEGO

Daniel 3

En la tierra de Babilonia el rey Nabucodonosor hizo una imagen de oro que medía treinta metros de alto. La puso en un llano donde se podía ver desde muy lejos. Entonces el rey mandó que todos los oficiales, los capitanes, y los gobernadores se reunieran ante la imagen para adorarla.

Allí en el llano se juntó mucha gente; y el que hablaba por el rey les dijo en alta voz así: "El rey manda que cuando ustedes oigan la música se postren y adoren la imagen de oro. Aquel que no la adore va a ser echado en un horno de fuego." Entonces de repente sonó la música y todos, menos tres hombres, se postraron y adoraron la imagen. Los tres hombres se quedaron parados porque adoraban solamente al Dios verdadero.

El rey sabía que los tres hombres siempre le servían bien y no quería destruirles en el horno de fuego. Por eso les dio otra oportunidad para ver si estaban dispuestos a obedecerle en adorar la imagen. Pero ellos siempre le contestaron: "O rey, nosotros nunca vamos a postrarnos delante de la imagen de oro. Sólo adoramos al Dios verdadero." Entonces el rey se enojó mucho, y mandó que se calentara el horno hasta siete veces más caliente que de costumbre. Los soldados amarraron a los tres hombres y los echaron en el horno de fuego. Las llamas eran tan calientes que mataron a los mismos soldados.

Un poco después, cuando el rey miró dentro del horno, se espantó. Vio a los tres hombres sueltos y andando en medio del fuego sin daño ninguno. Con ellos vio a otro

hombre que parecía como un ángel. No podía creer lo que veía. Entonces mandó a los tres hombres que salieran y que vinieran a él. Cuando salieron, todos se admiraron. Vieron que el fuego no les había hecho ningún daño. Su pelo no se había chamuscado, ni siquiera sus ropas olían a fuego.

El rey ya no estaba enojado con los tres hombres. Al contrario dijo: "Bendito sea el Dios de estos tres hombres que envió a su ángel para librarles a ellos que confiaron en Él. Por eso mando yo que perezca cualquiera nación que hable mal del Dios de estos tres, y que sean destruidas sus casas, por cuanto no hay dios que pueda salvar así."

Entonces el rey dio a los tres hombres más autoridad que nunca en su tierra.

24

DANIEL EN EL FOSO DE LOS LEONES

Daniel 6

Daniel vivía en la tierra de Babilonia. Era un buen hombre que servía a Dios con todo su corazón. El rey Darío le tenía confianza y lo hizo uno de sus altos gobernadores. Pero había otros hombres que no querían a Daniel. Le tenían envidia. Por eso buscaban ocasión para poder acusarle, pero no hallaron ningún motivo. Daniel era fiel en todo. Dijeron, pues: "No hay por donde acusar a Daniel, sino tal vez en cuanto a la ley de su Dios."

Entonces fueron al rey y le dijeron: "O rey, estamos nosotros de acuerdo que usted debe mandar, por plazo de treinta días, que ninguna persona haga petición de otro dios o hombre sino únicamente de usted. Si alguien lo hace, que sea echado en el pozo de los leones." El rey estaba conforme, y firmó la ley.

Entonces los hombres malos fueron a espiar lo que hacía Daniel en su casa. Vieron que Daniel oraba a su Dios tres veces al día como siempre lo hacía. Luego regresaron al rey y le dijeron: "O rey, usted ha mandado que nadie ha de orar a otro dios o hombre, sino sólo a usted. Nosotros vimos a Daniel orar a su Dios. No hace caso de la ley."

Al oír esto el rey se puso muy triste. No quería echar a Daniel en el foso de los leones porque era hombre fiel. Sin embargo, el rey tenía que cumplir la ley. Entonces dio orden y trajeron a Daniel y lo echaron en el foso con los leones. El rey le dijo: "Daniel, tu Dios puede librarte."

Aquella noche el rey no pudo dormir pensando en Daniel. A la mañana siguiente se levantó muy temprano y fue aprisa al pozo. Con tristeza llamó: "Daniel, Daniel, ¿Te ha salvado tu Dios?" Daniel le contestó: "Sí, o rey, Dios mandó a su ángel y cerró las bocas de los leones y no me han hecho nada." El rey se puso muy contento. El mandó que sacaran a Daniel del foso, y en su lugar que echaran a los hombres que lo habían acusado. Apenas los habían echado en el foso cuando los leones los agarraron y se los comieron.

Entonces el rey hizo una ley nueva que decía: "El Dios de Daniel es el Dios viviente. ¡Qué todos le adoren!"

HISTORIAS DEL NUEVO TESTAMENTO

1. Cuando Jesús nació en Belén
2. La estrella de Jesús
3. Las dos casas
4. El hombre paralítico
5. El sembrador
6. Jesús da de comer a mucha gente
7. El criado que no perdonó a su compañero
8. El rico que se olvidó a Dios
9. El hijo que dejó la casa de su padre
10. El hombre rico y Lázaro
11. Zaqueo quiere ver a Jesús
12. Cuando Jesús murió en la cruz
13. Cuando Jesús se levantó de entre los muertos
14. Jesús aparece a sus discípulos
15. La despedida de Jesús de esta tierra
16. Ananías y Safira
17. Jesús llama a Saulo
18. Pablo y Silas en la cárcel
19. La diosa Diana
20. Cuando Juan vió a Jesús en Patmos

CUANDO JESUS NACIO EN BELEN

Lucas 2:1-21

El pueblo de Belén estaba lleno de gente porque muchos llegaron allí para poner sus nombres en la lista para pagar sus contribuciones. José y María tuvieron que ir desde su pueblo de Nazaret hasta el pueblo de Belén porque eran de la familia de David. Buscaron a donde posar, y no hallaron lugar en el hotel, y tuvieron que dormir en el lugar en donde dormían los animales. En esa noche dio a luz a un niño María. Ella lo envolvió en unas telas suaves llamadas pañales, y lo acostó en un pesebre. Este era el niño Jesús que Dios había dicho que El iba a mandar para salvar al mundo de sus pecados.

Unos pastores estaban cuidando sus ovejas esa misma noche, cerca de Belén. De repente vieron en el cielo una luz muy brillante, y en la luz vieron a un ángel. Ellos tuvieron mucho miedo, pero el ángel les dijo: "No tengan miedo. Les traigo noticias de gran gozo las cuales serán para todo hombre. Un salvador, que es Cristo el Señor, nació esta noche en Belén. Ustedes pueden ir a verlo. Está envuelto en pañales y acostado en un pesebre." Luego aparecieron con el ángel una multitud de ángeles que alababan a Dios, y decían: "Gloria a Dios en las alturas, y paz en la tierra entre los hombres con quienes Dios está complacido."

Cuando los ángeles habían regresado al cielo, los pastores dijeron: "Vamos a Belén para ver esto que ha sucedido y que Dios nos ha dado a saber." Entonces se fueron de prisa en busca del niño. Lo hallaron en un pesebre, como decían los ángeles. Allí con él estaba María, su madre, y también estaba José.

Los pastores alabaron a Dios por todo lo que habían oído y lo que habían visto. Con mucho gozo regresaron a donde estaban sus ovejas. A todos los que ellos encontraban les contaron acerca de la visita del ángel y del nacimiento del Salvador.

Cuando el niño tenía ocho días de haber nacido, José le puso por nombre Jesús, como el ángel de Dios había mandado. Este nombre significa salvación.

2

LA ESTRELLA DE JESUS

Mateo 2:1-12

Muy lejos, a muchos días de Belén rumbo al oriente, unos hombres sabios vieron en el cielo una estrella nueva. Luego ellos dijeron: "¡De seguro que esta estrella quiere decir que ya nació el Rey de los Judíos!"

Estos hombres sabios quisieron ir a ver al nuevo rey. Prepararon unos regalos para llevarle, y se fueron hasta Jerusalén. Allí vivía el rey llamado Herodes. Los hombres sabios llegaron al palacio del rey, y le preguntaron: "¿Dónde está el nuevo rey? Ya vimos su estrella en el oriente y queremos adorarlo."

El rey Herodes se puso muy inquieto con la noticia. El no sabía nada de este nuevo rey. Entonces llamó a los más altos sacerdotes y a los escribas y les preguntó dónde tenía que nacer el Cristo. Ellos le contestaron: "En Belén, porque así dijo uno de los profetas." Entonces Herodes mandó a los hombres sabios que fueran a Belén. Les dijo: "Busquen al niño y cuando lo encuentren, vengan a decirme. Yo también quiero ir a adorarlo." Pero no era cierto que Herodes quería

adorar al niño Jesús.

Los hombres sabios salieron para Belén, guiados por la estrella brillante. La estrella los guió hasta aquella ciudad, y allí paró sobre una casa donde estaba el niño Jesús. Con gozo encontraron al niño con su madre María. Luego se arrodillaron delante del niño y lo adoraron. También le entregaron sus regalos, el oro, el incienso, y la mirra.

Cuando los hombres sabios iban a regresar a su tierra, Dios les dijo que no fueran otra vez a ver al rey Herodes. El rey era un hombre muy malo y quería matar al niño. Ellos obedecieron a la voz de Dios y se fueron a su tierra por otro camino.

3

LAS DOS CASAS

Mateo 7:21, 24-27 y Lucas 6:46-49

Jesús tenía treinta años de edad cuando empezó a predicar. Escogió a doce hombres para que le acompañaran y que le ayudaran por dondequiera que iba. Mucha gente siempre seguía a Jesús. Querían oírle predicar el evangelio y querían que él sanara a sus enfermos.

Viendo Jesús que mucha gente se le acercaba, un día subió a un cerro para poder enseñar a sus discípulos en un lugar más quieto. Pero otra vez le seguía la gente. Allí en el cerro se sentó Jesús y empezó a enseñar a sus discípulos. Muchas cosas les decía, y al terminar les habló de esta manera:

Cualquiera que oiga mis palabras y haga lo que digo es como un hombre prudente que hizo una casa. Al empezar a edificarla, cavó bien hondo y fijó el cimiento sobre la peña. Cuando terminó su casa, empezaron las aguas. La lluvia cayó

fuertemente con mucho viento, e hizo crecer demasiado el arroyo. El agua dió contra aquella casa con toda su fuerza, pero no pudo moverla porque estaba cimentada sobre la roca.

Pero cualquiera que oye mis palabras y no hace lo que digo es como un hombre insensato que hizo una casa. La edificó sobre arena, sin buenos cimientos. Cuando terminó su casa, empezaron las aguas. La lluvia cayó fuertemente con mucho viento, e hizo crecer demasiado el arroyo. El agua dió contra aquella casa con toda su fuerza, y la casa cayó. Fué grande su ruina.

Así pues, hay los que dicen:-"Dios mío, Dios mío," pero no cumplen con lo que Dios les manda. Ellos no van a entrar en el cielo. Sólo los que cumplen con la palabra de Dios van a entrar en el cielo. Por tanto, hay que ser no sólo oidor de la palabra de Dios sino también hacedor.

4

EL HOMBRE PARALITICO

Mateo 9:2-8, Marcos 2:1-12 y Lucas 5:18-26

Dondequiera que iba Jesús siempre le seguía mucha gente. Entre ellos había los que eran sus amigos. También había los que lo criticaban, porque no creían en él. Estos eran los escribas y los fariseos. Muchos otros traían a sus enfermos para que les sanara Jesús.

Un día cuando Jesús estaba en Capernaum, muchos vinieron a la casa donde él estaba. Todos querían oír a Jesús porque les hablaba acerca de la palabra de Dios. Se llenó la casa hasta en la puerta, y ninguno más podía entrar. Llegaron allí cuatro hombres. Traían a uno que era paralítico, acostado en su petate. Ellos querían que Jesús lo sanara, pero llegando

a la puerta no pudieron entrar porque estaba muy llena la casa. No hallando por donde meter al enfermo, se subieron al techo y abrieron una parte. Por ahí bajaron al enfermo en su petate a donde estaba Jesús.

Cuando Jesús vio la fe de ellos, dijo al paralítico: "Hijo, tus pecados te son perdonados." Pero los escribas y los fariseos presentes se enojaron contra Jesús cuando oyeron esto. Pensaron: "¿Quién es éste que dice que puede perdonar pecados? Sólo Dios puede hacer éso."

Jesús conoció bien los corazones de esos hombres y lo que pensaban, y les dijo: "¿Por qué piensan ustedes así tan mal en sus corazones? ¿Qué es más fácil, decir a este hombre: Tus pecados te son perdonados, o decirle: Levántate, toma tu petate y anda?" Entonces para que ellos supieran que Jesús tenía poder en la tierra para perdonar pecados, Jesús le dijo al paralítico: "Levántate, toma tu petate y véte a tu casa.

Inmediatamente el paralítico se levantó en medio de toda la gente completamente sano. Entonces tomó su petate y se fué a su casa, dando gracias a Dios."

Todos estaban asustados y glorificaban a Dios. Decían:- "Nunca hemos visto una cosa semejante."

5

EL SEMBRADOR

Mateo 13:3-23, Marcos 4:3-20 y Lucas 8:5-15

Esta es una parábola que Jesús contó a la gente: Un día un sembrador salió al campo a sembrar trigo. Regaba la semilla, como se acostumbra hacer con el trigo, y la semilla cayó en varios lugares en la tierra. Una parte cayó a la orilla del camino. Luego los pájaros vinieron y la comieron.

Otra parte cayó entre las piedras, donde había poca tierra. Pronto nació la semilla pero al salir el sol se secaron las plantitas, por no tener raíces buenas. Otra parte de la semilla cayó entre los espinos. Cuando las espinas crecieron, las plantitas se ahogaron y no pudieron dar fruto. Pero otra parte cayó en buena tierra. Las raíces se enterraron muy profundo. Las matas crecieron grandes y dieron mucho fruto.

Cuando terminó Jesús esta parábola, sus discípulos le preguntaban qué quería decir todo ésto. Entonces Jesús les dió la explicación. Dijo así: El sembrador es como uno que predica la palabra de Dios. La semilla es la palabra de Dios. Los terrenos son como los hombres que oyen la palabra. El camino duro quiere decir los que oyen la palabra de Dios, pero no la entienden. Luego viene el diablo y hace que estas gentes olviden lo que han oído, para que no crean y no se salven. En cuanto al pedregal, éste quiere decir los que al oír la palabra de Dios, la reciben con gozo, pero no tienen raíces profundas. Creen por algún tiempo, entonces en la hora de la prueba se apartan. Lo que cayó entre los espinos quiere decir los que también oyen la palabra de Dios, pero después de un tiempo vienen los cuidados de la vida y las tentaciones de la riquezas. Estas cosas ocupan todo el lugar en sus corazones, ahogando la palabra, y no dan fruto sus vidas. La buena tierra quiere decir los que oyen la palabra de Dios y la reciben de buen corazón. De veras son sinceros y sus vidas producen mucho fruto.

JESUS DA DE COMER A MUCHA GENTE

Mateo 14:13-21 Marcos 6:31-44

Lucas 9:10-17 Juan 6:1-13

Jesús y sus discípulos estaban muy cansados. La gente los seguía a todas partes y no les daba tiempo para descansar, ni siquiera para comer. Jesús les dijo:—"Vamos a un lugar apartado de la gente para descansar un poco."

Así entraron en un barco y cruzaron la laguna a un lugar despoblado. Pero no pudieron estar solos. Cuando la gente los vio en el barco, todos se fueron corriendo por la orilla del agua, y llegaron al otro lado primero. Jesús, cuando salió del barco, vio la multitud esperándole y tuvo lástima de ellos, porque estaban como muchas ovejas que no tienen pastor. Luego Jesús empezó a hablarles acerca del reino de Dios. También sanó a muchos enfermos.

La gente seguía oyendo a Jesús hasta que se hizo ya muy tarde. Entonces los discípulos le dijeron a Jesús:—"Este es un lugar despoblado. Manda a las gentes que se vayan a los pueblos y compren comida." Pero Jesús les dijo:—"No hay que despedirlas. Dénles ustedes de comer." Luego los discípulos no sabían que hacer. Decían que aun con seiscientos pesos no alcanzaría para comprar suficientes tortillas para tanta gente. Había como cinco mil hombres, además de las mujeres y niños.

Entre la gente había uno que traía algo de comer. Era un muchacho que tenía cinco tortillas y dos pescaditos. Los discípulos se lo dijeron a Jesús, pero a la vez decían: "¿De qué sirve este poco entre tantos?" Jesús les contestó: "Traíganmelos." Entonces Jesús mandó que la gente se sentara sobre el pasto en grupos de cincuenta. Jesús tomó las cinco

tortillas y los dos pescaditos, y mirando al cielo dio gracias a Dios. Los repartió entre los doce discípulos y mandó que le dieran de comer a la gente. Cuando ya todos habían comido lo que querían, Jesús mandó que sus discípulos recogieran los pedazos que sobraron. Le hicieron y llenaron doce chiquihuites.

7

EL CRIADO QUE NO PERDONO A SU COMPAÑERO

Mateo 18:21-35

Pedro, un discípulo de Jesús, vino a él y le preguntó: "Señor, ¿cuántas veces debo yo perdonar a uno que pecare contra mí? ¿Hasta siete veces?" Jesús le contestó: "No te digo que hasta siete, sino hasta setenta veces siete."

Entonces Jesús contó a Pedro una parábola con respeto a perdonar. La contó así: "Un rey quiso arreglar las cuentas de sus criados. Primero, le fué presentado un criado que le debía miles de pesos. Como éste no pudo pagarle, su señor mandó que fueran vendidos, como esclavos, él, su mujer y sus hijos, y vendieran cuanto tenía, y así pudiera él pagar la deuda. El criado, pues, se puso muy triste. Se postró delante de su patrón y le rogaba, diciendo: "Señor, ten paciencia conmigo, y te voy a pagar todo." El rey tuvo lástima de su criado y, soltándole, le perdonó toda la deuda. El criado no tuvo que pagar al rey ni un centavo.

Poco después, el mismo criado encontró a uno de sus compañeros criados que le debía trescientos pesos. El no quiso perdonarle su deuda. Al contrario lo agarró por el pezcuezo y lo ahogaba, diciéndole: "Págame lo que me debes." Entonces el compañero se postró delante de él, y le rogaba,

diciendo: "Ten paciencia conmigo, y te voy a pagar todo." Pero él no quiso, sino que le echó en la cárcel hasta que pagara lo que debía.

Los otros compañeros criados vieron, pues, lo que pasó, y se entristecieron mucho. Fueron a su patrón y se lo dijeron todo. El rey se enojó mucho. Llamó al criado y le dijo: "¡Qué criado más malo! Te perdoné toda aquella deuda porque me rogaste. ¿No debías tú también tener lástima de tu compañero como yo la tuve de ti?" Entonces el patrón, muy indignado, le entregó a los verdugos de la cárcel hasta que pagara todo lo que le debía anteriormente y que le había sido perdonado.

Por medio de esta historia Jesús nos enseña que el Padre celestial va a castigar también a cualquiera que no perdona de corazón a el que le ha hecho mal.

8

EL RICO QUE SE OLVIDO DE DIOS

Lucas 12:13-21

Un día mientras Jesús estaba enseñando, uno de la multitud le dijo: "Maestro, por favor dile a mi hermano que me dé la parte que me toca de la herencia." Pero Jesús le contestó: "Hombre, ¿quién me nombró juez o repartidor sobre ustedes?" Y mirando a la gente, Jesús les dijo: "Miren ustedes, guárdense de toda codicia, porque la vida del hombre no depende de las muchas cosas que se tenga."

Entonces Jesús contó esta parábola a la gente: El terreno de un hombre rico dió una gran cosecha. El pensaba dentro de sí: "¿Qué voy a hacer ahora porque no cabe en mis trojes tanta cosecha?" Entonces se dijo: "Ya sé qué voy a hacer. Voy a tumbar mis trojes y voy a hacer otras más grandes. Allí

voy a juntar toda mi cosecha. Entonces voy a decir a mi alma: Alma, muchos bienes tienes guardados para muchos años. Ahora descansa, come, bebe, y diviértete." Pero le habló Dios y le dijo al rico: "¡Necio! Esta misma noche vienen a pedirte tu alma, y todos los bienes que has juntado ¿de quién serán?"

Jesús nos enseña que así va a suceder con cualquiera que guarda todo para sí y se olvida de Dios. ¿Qué aprovecha un hombre que gana todo en este mundo y pierde su alma? Cuando uno muere, las riquezas de este mundo aquí se quedan. Por eso hay que entender que vale más el alma del hombre que las cosas que él tiene.

9

EL HIJO QUE DEJO LA CASA DE SU PADRE

Lucas 15:11-24

Un padre tenía dos hijos. El más joven ya no quiso quedarse en su casa. Pidió a su padre que le diera su herencia. Así el padre le repartió a cada uno lo que les tocaba. Pocos días después el hijo menor tomó su parte y se fué lejos. Pensaba que era muy rico, y malgastó todo su dinero.

Llegó un día cuando hubo mucha hambre en tierras lejanas. Entonces el hijo menor comenzó a sufrir hambre. Se ofreció de peón a un rico quien le mandó llevar comida a los puercos. El joven tenía tanta hambre que aun quería comer de lo que los puercos comían. Ninguno le daba nada de comer. Entonces se acordó de su padre y pensó: "Los peones de mi padre tienen tortillas de sobra mientras yo aquí estoy muriendo de hambre. Yo voy a mi padre y le voy a

decir: Padre, he pecado contra el cielo y contra ti. Yo no soy digno de ser llamado tu hijo. Trátame como a uno de tus peones."

Así regresó a su tierra, pero cuando estaba todavía lejos de su casa su padre le vió. El padre le tuvo misericordia y fue corriendo a él. Al encontrarlo, lo abrazó y lo besó. Entonces el hijo comenzó a pedir el perdón de su padre, pero el padre estaba tan lleno de gozo por ver a su hijo que mejor quizo hacerle una fiesta. Luego mandó a sus criados a traer la ropa más fina para que se la pusiera su hijo. Le pusieron un anillo en su mano y lo calzaron. También mandó el padre que mataran el mejor becerro para la gran fiesta. Invitaron a todos los amigos a la comida porque decía el padre: "A éste mi hijo yo lo contaba por muerto, y ha revivido. Estaba perdido, y es hallado." Entonces comenzaron todos a alegrarse.

10

EL HOMBRE RICO Y LAZARO

Lucas 16:19-31

Algunos de los que escuchaban a Jesús eran pobres y otros eran ricos. Un día Jesús les habló así:- Había un hombre que era rico. El pensaba sólo en estar contento y feliz. Se vestía con ropa fina y hacía fiesta todos los días. Había otro hombre que era pobre. Era hombre bueno aunque era limosnero. Se llamaba Lázaro. Tenía una enfermedad y por eso todos los días se sentaba a la puerta del rico a pedir algo de comer.

Por fin Lázaro murió y los ángeles se lo llevaron al cielo. Allí descansaba en paz con Abraham. También murió el hombre

rico, pero dejando todas sus riquezas aquí en el mundo, se encontró en el lugar del tormento. No tenía ni agua para refrescar su lengua que ardía. Desde ahí él podía ver a Lázaro en un lugar hermoso. Sufriendo mucho el rico clamó a Abraham que mandara a Lázaro con agua para refrescar su lengua. Abraham le contestó: "Acuérdate que tú gozabas de buenas cosas en tu vida mientras que Lázaro sufría escasez. Ahora él está gozando y tú estás sufriendo. Además de todo esto, nadie puede cruzar de acá para allá, ni nadie puede cruzar de allá hasta donde estamos nosotros."

Entonces el hombre que había sido rico se acordó de sus cinco hermanos que quedaban en el mundo. El rogaba que Lázaro fuera a decirles que se arrepintieran. Abraham le contestó: "Tus hermanos allí en el mundo pueden oír la palabra de Dios si tienen deseo. Si no la quieren oír, entonces ni aún van a hacer caso si uno se levanta de entre los muertos y va hasta el mundo a decirles que escuchen la palabra de Dios."

Como dice esta historia, ninguno puede salvarse de sus pecados después de morir. Si tú no quieres ir al infierno cuando mueras, como pasó al rico, tienes que aceptar a Jesucristo como tu Salvador. Cristo entonces te perdonará tus pecados, y cuando mueras vas a ir al cielo para vivir con Dios.

11

ZAQUEO QUIERE VER A JESUS

Lucas 19:1-10

Vivía en el pueblo de Jericó un hombre rico llamado Zaqueo. Este era jefe de los que recibían las contribuciones para el gobierno. Tenía muchos deseos de ver a Jesús, porque nunca lo había visto. Cuando oyó que Jesús iba pasando por

allí, Zaqueo salió al camino para verle. La gente estaba amontonada al lado del camino esperando a Jesús. Cuando Zaqueo llegó allí, no pudo ver, porque era un hombre chaparro. Entonces corrió más adelante y se subió en un árbol para estar seguro de poder ver a Jesús.

Pronto apareció Jesús en el camino, y cuando llegó a donde estaba Zaqueo, se paró. Mirando hacia arriba, vio a Zaqueo sobre las ramas del árbol, y le dijo: "Zaqueo, bájate pronto, porque hoy tengo que quedar en tu casa." Con gran prisa bajó Zaqueo, y recibió a Jesús con gozo. Le sirvió de guía para llevarlo a su casa. Al ver esto, muchos criticaban a Jesús porque había ido a quedarse en la casa de un pecador. Eso, sí, no les pareció bien.

Aunque Zaqueo era un hombre pecador, después de escuchar a Jesús, ya su corazón fue cambiado. Le dijo a Jesús: "Señor, daré la mitad de mis posesiones a los pobres. También si en mis negocios he recogido de alguien más de la cuenta, le pagaré cuatro veces más de lo que le tomé." Jesús le contestó: "Hoy la salvación ha venido a tu casa, porque el Hijo del Hombre ha venido para buscar a los pecadores, y para salvarlos."

12

CUANDO JESUS MURIO EN LA CRUZ

Mateo 26:31 hasta 27:66   Marcos 14:32 hasta 15:47
Lucas 22:39 hasta 23:56   Juan 18:1 hasta 19:42

Había ciertos hombres que siempre trataron de matar a Jesús mientras vivió aquí en el mundo. Una noche cuando Jesús fué a orar en un huerto cerca del pueblo, los malos lo agarraron y lo llevaron como preso a donde estaba el jefe de

los sacerdotes. Allí se reunieron todos los más altos sacerdotes, los ancianos y los escribas. Ellos odiaban mucho a Jesús y por envidia buscaban algo en contra de él, para hacerlo morir; pero no lo hallaron. Al día siguiente amarraron a Jesús y lo entregaron al gobernador, que se llamaba Pilato, para que lo juzgara y lo condenara.

El gobernador preguntó a Jesús: "¿Eres tú el Rey de los Judíos?" Jesús le contestó: "Tú lo dices." Y por más lo acusaban los más altos sacerdotes y los ancianos, Jesús nada respondió. Entonces Pilato le preguntó otra vez: "¿No respondes nada? ¿No oyes de cuántas cosas te acusan?" Pero no le respondió ni a una sola acusación, de manera que el gobernador se maravillaba mucho. Luego Pilato salió y dijo a la gente: "Yo no encuentro ningún mal en este hombre."

En la fiesta de la pascua acostumbraba el gobernador soltar a la multitud un preso, el que ellos quisieran. Había uno llamado Barrabás. Era ladrón y asesino. Pilato les preguntó: "¿A cuál quieren que les suelte, a Barrabás, o a Jesús que es llamado Cristo?" Y ellos dijeron: "A Barrabás." Entonces dijo Pilato: "¿Qué voy a hacer pues con Jesús?" La gente gritó: "¡Crucifícale!" Pilato les dijo: "¿Pues qué mal ha hecho?" Pero ellos gritaban más y más: "¡Crucifícale!"

Como Pilato quería tener contenta a la gente, les soltó a Barrabás. Entonces, después de azotar a Jesús, llamó a los soldados y les dijo que lo llevaran para ser crucificado. También los soldados se burlaban de Jesús, lo maldecían, lo golpearon y le pusieron una corona de espinas en su cabeza. Pero Jesús no dijo ni una sola palabra.

Después llevaron a Jesús a un lugar que se llama Calvario. Allí lo colgaron en una cruz. Eran como las nueve de la mañana. Fueron crucificados también con él dos ladrones, uno a

cada lado. Desde el mediodía hasta las tres de la tarde todo se veía muy triste porque hubo oscuridad sobre toda la tierra. Luego, como las tres de la tarde, Jesús dio un grito y murió. En ese momento la tierra misma tembló. Viendo como murió Jesús, un capitán que estaba parado cerca de la cruz dijo: "De verdad este hombre era Hijo de Dios."

Había un hombre llamado José de Arimatea que amaba mucho a Jesús. Era hombre bueno y rico. En un huerto tenía él un sepulcro nuevo hecho en la roca. José fue a Pilato por la tarde y le pidió el cuerpo de Jesús. Pilato se lo concedió. Entonces José, bajando el cuerpo de Jesús de la cruz, lo envolvió en una tela nueva y lo puso en el sepulcro. A la entrada puso una piedra grande para cerrarlo bien.

Los más altos sacerdotes y otros tuvieron miedo de que el sepulcro de Jesús fuera abierto por sus amigos y que se llevaran el cuerpo. Temían que los amigos después dirían que Jesús había resucitado. Por esa razón los enemigos de Jesús fueron a Pilato y le pidieron que mandara que el sepulcro fuera bien vigilado. Pilato les dijo que ellos mismos podían encargarse del asunto. Entonces fueron ellos y pusieron a unos soldados para cuidarlo.

De tal manera amó Dios al mundo, que dió (para morir) a su Hijo unigénito (Jesús), para que todo aquel que en él crea, no se pierda sino que tenga vida eterna.

Juan 3:16

CUANDO JESUS SE LEVANTO DE ENTRE LOS MUERTOS

Mateo 28:1-15   Marcos 16:1-11   Lucas 24:1-12

Juan 20:1-18

Los soldados Romanos cuidaron bien el sepulcro de Jesús hasta el tercer día. Entonces cuando ya amanecía de repente hubo un temblor de tierra, y un ángel bajó del cielo y quitó la piedra grande de la entrada del sepulcro. El ángel estaba vestido de blanco y brillaba como un relámpago. De miedo a él, los soldados cayeron al suelo como muertos.

Unas mujeres llegaron al sepulcro en la mañana. Encontraron la piedra ya quitada de la entrada, y adentro no hallaron el cuerpo. Entonces María Magdalena, una de las mujeres, corrió a buscar a Pedro y a Juan para decirles que alguien había llevado el cuerpo de Jesús.

Después de que María se fué, las otras mujeres vieron al ángel al lado del sepulcro. Tuvieron miedo, pero el ángel les dijo: "No tengan miedo. Yo sé que buscan a Jesús, el que fué crucificado. El no está aquí. Ya se ha levantado de entre los muertos como él dijo que iba a hacer. Corran ustedes y digan a los discípulos de él y a Pedro que él vive, y que va a reunirse con ellos en Galilea."

Las mujeres corrieron y dijeron a los discípulos de Jesús lo que había pasado. Pero los discípulos no les creyeron. Entonces Pedro y Juan salieron de prisa para ver el sepulcro vacío. Llegando allí no encontraron a nadie, sólo vieron las telas dobladas. Eran las telas con que José había envuelto el cuerpo de Jesús. Entonces regresaron ellos a su casa.

María Magdalena no sabía lo que había dicho el ángel a las otras mujeres. Más tarde ella regresó al huerto para ver si podía encontrar el cuerpo de Jesús. Se paró junto al sepulcro

vacío, y comenzó a llorar. Entonces, mirando adentro, ella vio sentados a dos ángeles con ropas blancas. Dijeron ellos: "Mujer, ¿por qué lloras?" Les contestó: "Porque se han llevado a mi Señor, y no sé dónde lo han puesto."

Entonces María, dando una vuelta, vio a Jesús mismo parado cerca de ella; pero no lo reconoció. Jesús le preguntó: "Mujer, ¿por qué lloras?" Creyendo ella que era el que cuidaba el huerto le dijo: "Señor, si tú has llevado el cuerpo de mi Señor, dime dónde lo has puesto, y yo lo llevaré." Entonces Jesús le dijo: "¡María!" Y ella, conociendo su voz, le dijo: "¡Maestro!" Luego Jesús le mandó que fuera prontito a buscar sus discípulos para avisarles. María se fue y dijo a los discípulos: "He visto al Señor." Entonces les contó lo que le había dicho Jesús.

Jesús fue entregado a la muerte por nuestros pecados, y fue resucitado para nuestra justificación.

Romanos 4:25

Jesús dijo: "Yo soy la resurrección y la vida; el que cree en mí, aunque muriere, vivirá; y todo el que vive y cree en mí, nunca jamás morirá. ¿Crees esto?"

Juan 11:25 y 26

14

JESUS SE APARECE A SUS DISCIPULOS

Lucas 24:13-48 y Juan 20:19-23

Dos de los discípulos de Jesús salieron de Jerusalén. Era la tarde del día de la resurrección de Jesús. Iban a Emaús, a un pueblecito como doce kilómetros de distancia de Jerusalén.

Mientras caminaban los dos platicaban acerca de la muerte de Jesús y todo lo que había sucedido. De repente un hombre desconocido se les acercó en el camino y seguía caminando con ellos. Era Jesús mismo, pero ellos no le reconocieron. El hombre les preguntó: "¿De qué platican ustedes, y por qué están tan tristes?" Uno de ellos, llamado Cleofas, le respondió: "¿No sabes tú lo que ha sucedido en estos días?" Les preguntó: "¿Qué ha sucedido?" Dijeron ellos: "La muerte de Jesús de Nazaret, un gran profeta de Dios y de todo el pueblo. Los más altos sacerdotes y los gobernantes le condenaron a muerte y le crucificaron. Nosotros pensábamos que él era el Cristo. ya hace tres días que pasó todo eso. Esta mañana algunas de las mujeres de nuestro grupo fueron muy temprano al sepulcro. Nos sorprendieron mucho cuando vinieron y nos dijeron que no hallaron el cuerpo de Jesús, sino que vieron una aparición de ángeles que decían que él vive. Luego algunos de nuestros compañeros fueron a ver, y hallaron el sepulcro vacío; pero no vieron a él." "

Luego el hombre les dijo: "¿Qué desconfiados son ustedes, que no creen en todo lo que han dicho los profetas! ¿No era necesario que Cristo sufriera así?" Entonces les explicó las sacras escrituras en que decían los profetas que el Salvador tendría que sufrir todas esas cosas, y que se levantaría de entre los muertos al tercer día.

Ya era de tarde y los discípulos llegaron a Emaús. El hombre hizo como que se iba más lejos, pero le invitaron a quedarse con ellos. Entonces entró en la casa para quedarse. Cuando se sentaron a la mesa para cenar, el extranjero tomó el pan, dio gracias a Dios, y lo repartió. En ese momento los dos discípulos ya supieron que era Jesús mismo; pero de repente él desapareció de entre ellos.

En esa misma hora los dos se volvieron a Jerusalén.

Cuando llegaron, encontraron a los otros discípulos reunidos en una casa. Al entrar, cerraron la puerta y contaron lo que les había sucedido en el camino, y de cómo reconocieron a Jesús al partir el pan.

Mientras así platicaban, Jesús mismo apareció en medio de ellos, y les dijo: "Paz sea con ustedes. No tengan miedo. En verdad soy yo. ¿Por qué tienen dudas? Miren mis manos y mis pies que yo mismo soy." Entonces les preguntó: "¿Aquí tienen algo de comer?" Le dieron un pedazo de pescado y una poca de miel, y él lo comió. Entonces les platicó de su muerte y de su resurrección.

15

LA DESPEDIDA DE JESUS DE ESTA TIERRA

Mateo 28:16-20   Marcos 16:19-20   Lucas 24:50-53

Juan 21:1-14   Los Hechos 1:1-12

Una tarde, después de la resurrección de Jesús, algunos de sus discípulos fueron en su barquito a pescar en la laguna de Galilea. Echaron su red en el agua muchas veces, pero no pescaron ni un pececito en toda la noche. Al salir el sol, se apareció Jesús a la orilla del agua, pero los discípulos no sabían que era él. Jesús les preguntó: "¿Ya pescaron algo?" Le contestaron: "¡No!" Entonces les dijo: "Echen la red a la derecha del barquito y hallarán peces." Así hicieron, y ya no podían sacar la red porque estaba tan llena de peces.

Hacía varios días que los discípulos no habían visto a Jesús. De repente Juan se dio cuenta que de veras el hombre era Jesús mismo. Dijo a Pedro: "¡Es el Señor!" Entonces Pedro se echó al agua y fue nadando para llegar a Jesús más pronto. Los otros

discípulos remaron el barquito, arrastrando la red llena de peces hasta la orilla. Cuando contaron los pescaditos, tenían ciento cincuenta y tres; no se rompió la red.

En la orilla vieron una lumbre y a Jesús preparando el almuerzo de pan y pescado para ellos. Jesús les dijo: "Vénganse y almuercen." Así ellos comieron y hablaron con Jesús como lo acostumbraban hacer.

Pocos días después, Jesús llevó a sus discípulos a un cerriquito cerca de Jerusalén para platicar más con ellos. Entonces les mandó que fueran por todo el mundo a predicar el evangelio. Como él iba a regresar con su Padre Dios, les dijo que iba a mandar al Espíritu Santo para enseñarles y acompañarles.

Mientras Jesús los bendecía, él fue levantado hacia el cielo hasta que se perdió de vista. Sus discípulos seguían mirando hacia arriba cuando de repente dos ángeles llegaron a su lado, y les dijeron: "¿Por qué están mirando al cielo? Jesús va a venir otra vez en la misma manera en que se ha ido al cielo." Entonces los discípulos regresaron a Jerusalén gozando y alabando a Dios.

16

ANANIAS Y SAFIRA

Hechos 4:32 hasta 5:11

Los creyentes en Jesús aumentaban cada día más, y se amaban los unos a los otros, porque el Espíritu Santo estaba en sus corazones. Por eso los ricos ayudaban a los pobres.

Había un hombre llamado Ananías que también quería ayudar a los pobres. El y su mujer Safira vendieron un terreno. Ananías contó el dinero y llevó sólo una parte a los apóstoles de Jesús

como su ofrenda. Les dio a entender que era todo, pero no fué así. El y su mujer habían guardado la otra parte para ellos mismos. Dios conocía el corazón de Ananías y se disgustó con él por su mentira. Entonces el apóstol Pedro le miró y le dijo: "¿Por qué dejaste a Satanás llenar tu corazón para mentir al Espíritu Santo, y así quedarte con una parte del dinero? Dejándolo sin vender, ¿no era el terreno tuyo? Y después de venderlo ¿no estaba el dinero en tu poder? Tú no has mentido a los hombres, sino a Dios." Cuando Ananías oyó estas palabras, cayó al suelo y murió. Luego unos hombres sacaron su cuerpo y lo enterraron.

Pasaron tres horas y Safira entró en la casa donde estaban los apóstoles. Ella no sabía lo que había pasado con su marido. Cuando Pedro le preguntó si su marido había traído todo el dinero, ella dijo que sí. Entonces dijo Pedro: "¿Por qué se pusieron de acuerdo ustedes para mentir a Dios? Los hombres que enterraron a tu marido también te van a enterrar a ti." Al instante Safira cayó muerta, y los mismos hombres la llevaron y la enterraron junto a su marido. Entonces todos los que supieron estas cosas tuvieron mucho miedo de decir mentiras.

Dios aborrece la mentira porque es pecado. Dicen las Sagradas Escrituras que todos los mentirosos, cuando mueran, van a ser echados en el lago de fuego. Por eso todos deben hablar la verdad.

17

JESUS LLAMA A SAULO

Los Hechos 9:1-22

En Jerusalén vivía un hombre que se llamaba Saulo. El pensaba que servía a Dios, pero no creía en Jesús como el Hijo

de Dios. Tenía mucho odio a todos los que seguían a Jesús, hasta llegó a encerrar en la cárcel a muchos de ellos.

Saulo supo que había muchos creyentes en la ciudad de Damasco, y un día quiso ir ahí para perseguirlos a ellos también. Pidió al jefe de los sacerdotes unas cartas para presentarlas a las autoridades en Damasco, para que pudiera hacer presos a los creyentes, ya fueran hombres o mujeres, y traerlos a la cárcel de Jerusalén.

Con sus compañeros Saulo salió rumbo a Damasco. Mientras iban por el camino, cerca de Damasco, de repente una luz del cielo, mucho más fuerte que el sol, brillaba sobre Saulo, tanto que le hizo caer a tierra. Entonces Saulo oyó una voz que decía: "Saulo, Saulo, ¿por qué me andas persiguiendo?" Saulo le preguntó: "¿Quién eres tú, Señor?" La voz le contestó: "Yo soy Jesús a quien tú persigues." Saulo, temblando de temor, preguntó: "Señor ¿qué quieres que yo haga?" El Señor le contestó: "Levántate y véte a Damasco. Allí te voy a decir lo que debes hacer." Entonces Saulo se puso de pie y abrió los ojos, pero ya no podía ver nada. Los compañeros de Saulo lo guiaron de la mano hasta una casa en Damasco. Ahí por tres días Saulo quedó ciego, sin comer y sin beber.

Había entonces en Damasco un discípulo llamado Ananías. El Señor le llamó y le dijo: "Véte a la calle que se llama Derecha, y busca en casa de Judas a un hombre llamado Saulo. Ahí está él orando." Ananías respondió: "Señor, he oído decir a muchas que ese hombre ha hecho grandes daños a tus creyentes en Jerusalem. Se dice que ha venido aquí para hacer las mismas maldades." Pero el Señor le dijo: "Véte, porque ese Saulo ya lo he escogido para llevar mi palabra a muchas naciones."

Entonces fué Ananías para ver a Saulo. Entró en la casa de Judas, ahí estaba Saulo. Poniendo sus manos encima de él,

Ananías le dijo: "Hermano Saulo, el Señor Jesús, que se te apareció en el camino me ha mandado para que recobres la vista y seas lleno del Espíritu Santo." Inmediatamente Saulo pudo ver, y creyó en Jesús de todo corazón.

Saulo estuvo por algunos días con los creyentes en Damasco. En seguida empezó a predicar que Jesús de veras era el Hijo de Dios.

Más tarde Dios lo mandó a predicar el evangelio por todas partes, y entonces se llamó Pablo.

18

PABLO Y SILAS EN LA CARCEL

Los Hechos 16:16-40

Un día unos hombres muy enojados llevaban a dos hombres por las calles de la ciudad de Filipos hasta la cárcel. Los dos hombres iban heridos y sangrando porque los habían golpeado mucho en la plaza. Eran Pablo y Silas, apóstoles del Señor Jesús. Ellos no habían hecho nada malo, pero la gente de Filipos se puso en contra porque ellos enseñaron acerca de Jesús. Por eso las autoridades los castigaron y entonces los metieron en la cárcel. Mandaron al carcelero que los guardara con seguridad. Creyendo que Pablo y Silas eran hombres muy peligrosos, el carcelero los encerró en un cuarto más adentro de la cárcel, amarrándoles bien los pies.

En lugar de quejarse, Pablo y Silas se pusieron a orar y a cantar alabanzas a Dios hasta muy noche. Los otros presos los escuchaban. De repente, a medianoche, hubo un temblor tan fuerte que abrió todas las puertas de la cárcel y soltó los pies de los presos. El carcelero despertó y vio abiertas todas las puertas de la cárcel. Pensando que todos los presos ya habían huido, tomó

su espada e iba a matarse. Pablo lo vio y le gritó: "¡No te mates! Aquí estamos todos."

Entonces el carcelero pidió luz y entrando encontró que todos los presos estaban allí. Ya no pensó más en que Pablo y Silas eran hombres peligrosos, sino hombres buenos que enseñaban el camino de Dios. El carcelero, temblando, cayó a los pies de los apóstoles y les preguntó: "Señores, ¿qué debo yo hacer para ser salvado?" Ellos le contestaron: "Cree en el Señor Jesucristo, y serás salvado, tú y tu familia." Le hablaron de la palabra de Dios, y el carcelero creyó con todo el corazón. En aquella misma noche los de su familia también creyeron en Jesús, y todos se pusieron muy contentos.

19

LA DIOSA DIANA Los Hechos 19:23-41

No todos los del pueblo de Éfeso creían en Jesús cuando oyeron la predicación de Pablo. Muchos aún iban al gran templo de la diosa Diana para adorar su imagen, porque creían que ella había bajado del cielo. La gente también tenía en sus casas figuras de plata del templo de Diana y les adoraban. En ese pueblo había unos hombres que sabían hacer los templecitos de plata, y se hicieron ricos vendiéndolos a la gente.

Uno de los plateros, llamado Demetrio, oyó lo que predicaba Pablo y se enojó mucho. Se fué a juntar a sus compañeros plateros, y les dijo: "Señores, bien saben ustedes que en este negocio nos ganamos la vida. No sólo aquí en Éfeso, sino en toda la región está enseñando Pablo que no son dioses los que se hacen con las manos. Muchos ya están olvidando a Diana y andan creyendo lo que dice Pablo. Se nos va a acabar nuestro negocio y

la gran ganancia. También hay peligro de que jamás la gente resper el templo de la gran diosa Diana y que el templo pueda ser tenido en nada." Al oír esto, todos se alborotaron. Corrieron por las calles gritando: "¡Grande es Diana de los Efesios!" Pronto se juntó todo el pueblo, y agarraron a dos de los compañeros de Pablo. Aunque Pablo quería salir a ver qué pasaba, sus discípulos no lo dejaron.

El secretario del pueblo, viendo la gran confusión que había, se paró delante de la gente y la hizo que se callara. Luego regañó a todos diciendo: "Hombres de Éfeso, todos ustedes saben que nuestro pueblo es honrador del templo de la diosa Diana y de la imagen que bajó del cielo. Pues, siendo esto tan cierto que nadie lo puede contradecir, entonces ustedes deben estar quietos. Estos dos hombres que ustedes han agarrado no son ladrones de templos, ni han hablado nada en contra de nuestra diosa." Siguió hablando él y les dijo que el pueblo podía ser castigado por el alboroto que ellos habían hecho sin razón. Les dijo también que Demetrio y sus compañeros no deberían proceder así para demandar a nadie, sino que ellos deberían obedecer la ley. Cuando terminó de hablar a la gente, el secretario los despidió y los mandó a sus casas.

20

CUANDO JUAN VIO A JESUS EN PATMOS

(El Apocalipsis)

Cuando Juan era joven, Jesús le dijo que debía dejar su trabajo y que le siguiera. Juan lo obedeció. Dejó sus redes con que pescaba y se hizo discípulo de Jesús. Aun cuando Jesús se fué al cielo a estar con su padre Dios, Juan siguió predicando el evangelio.

Después, Juan llegó a ser viejo. Vivía en una isla llamada Patmos, lejos de sus amigos, porque un rey malo lo había mandado allí. Lo castigó así porque Juan andaba predicando acerca de Jesús.

Un día domingo Juan estaba sentado pensando. De repente oyó una voz detrás de él. Cuando volvió a mirar quién era, vio de pie a Jesús en forma de ángel. Su cara brillaba como el sol. Juan cayó delante de él como muerto. Luego Jesús puso su mano sobre él y le dijo: "No tengas miedo. Yo soy el mismo que murió pero ahora yo vivo para siempre. Escribe las cosas que te voy a decir. Estas cosas se cumplirán de aquí en adelante."

Entonces Jesús contó a Juan muchas cosas que iban a suceder. También le contó algo acerca del cielo, que es el lugar donde Dios vive, donde no va a haber más dolor, ni tristeza, ni llanto, ni muerte. No va a haber noche allí, ni va a haber necesidad del sol, porque Dios mismo va a ser la luz. Allí va a haber gente de todas las naciones de la tierra. Pero ellos van a ser solamente los que creyeron en el Señor Jesucristo, y cuyos pecados fueron lavados por la sangre de Jesús. Ningún pecado va a entrar allí.

Además Jesús le dijo a Juan: "La invitación para estar conmigo es para todos los hombres, pero sólo los que obedezcan la palabra de Dios van a poder gozar de las bendiciones de la ciudad celestial." Entonces Jesús terminó con estas palabras: "Un día voy a venir otra vez para llevar a los salvados." Y Juan le contestó: "Ven, Señor Jesús."

se terminó de imprimir este libro
el día 15 de enero de 1969
en la
Casa de Publicaciones en Cien Lenguas
MAESTRO MOISES SAENZ
del
Instituto Lingüístico de Verano, A. C.
Hidalgo 166, México 22, D. F.

